

45 ölkədən 447 şirkətin iştirak etdiyi sərginin coğrafiyası daha da genişləni b

Prezident İlham Əliyev 19-cu "Caspian Agro Week" və 31-ci "InterFood Azerbaijan" sərgiləri ilə tanış olub

Mayın 5-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Leyla Əliyeva "Bakı-Ekspo" Mərkəzində 19-cu Azərbaycan Beynəlxalq Kənd Təsərrüfatı Sərgi və Forumu - "Caspian Agro Week" və 31-ci Azərbaycan Beynəlxalq Qida Sənayesi Sərgisi - "InterFood Azerbaijan" ilə tanış olublar.

AZƏRTAC xəbər verir ki, kənd təsərrüfatı naziri Məcnun Məmmədov dövlətimizin başçısına və birinci xanımına sərgilər barədə məlumat verdi.

Bildirildi ki, 45 ölkədən 447 şirkətin iştirak etdiyi sərgilərin coğrafiyası bu il daha da genişləni b. İlk dəfə olaraq burada Braziliya, Efiopiya, Şimali Kipr milli pavilyonlarla təm-

sil olunur. Ümumilikdə isə sərgilərdə Almaniya, Belarus, Braziliya, Cənubi Koreya, Gürcüstan, İtaliya, İndoneziya və Niderlandın milli stendləri var.

"Caspian Agro Week" sərgisi kənd təsərrüfatı texnikası, obyektləri və avadanlıqları, suvarma, qablaşdırma, logistika, elektron kənd təsərrüfatı, innovasiya texnologiyaları, heyvandarlıq, quşçuluq, bitkiçilik, baytarlıq, tullantıların emalı sahələrini əhatə edir. Eyni zamanda sərgidə "Smart Agro" istiqaməti üzrə sənə intellekt, "ağıllı kənd", startaplar, İT xidmətləri, robototexnika, pilotsuz uçuş aparatları və "green agro" bölmələri nümayiş olunur.

3

Qarşılıqlı hörmət və bərabərliyə əsaslanan əməkdaşlıq

Prezident İlham Əliyev Avropa İttifaqının ali nümayəndəsinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 5-də Avropa İttifaqının xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi, Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti Kaya Kallasın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, söhbət zamanı Prezident İlham Əliyevin Kaya Kallasla görüşləri məmnunluqla xatırlandı, onun 2025-ci ildə ölkəmizə səfəri za-

manı əməkdaşlığın genişləndirilməsi ilə bağlı səmərəli müzakirələrin aparıldığı qeyd edildi.

Kaya Kallas Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Antonio Koştanın salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırdı.

Prezident İlham Əliyev salamlara görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Antonio Koştaya çatdırmağı xahiş etdi.

2

Azərbaycan Prezidentinin "Avropa Siyasi Birliyi"nin 8-ci Zirvə toplantısında videobağlantı formatında iştirakı tarixi hadisədir

Prezident İlham Əliyev Parlamentlararası İttifaqın baş katibini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 5-də Parlamentlararası İttifaqın baş katibi Martin Čunqonqu qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, söhbət zamanı dövlətimizin başçısının Martin Čunqonqla görüşləri məmnunluqla xatırlandı.

Parlamentlararası İttifaqın baş katibi Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh gündəliyinin irəli aparılması ilə bağlı əldə edilmiş nailiyyətlər, həmçinin ölkəmizin ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin tam bərpası münasibətilə Prezident İlham Əliyev təbrik etdi.

2

Prezidentin sosial şəbəkə hesablarında Ciorcia Meloninin Azərbaycana səfəri ilə bağlı videoçarx paylaşılıb

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin sosial şəbəkə hesablarında İtaliya Nazirlər Şurasının Sədri Ciorcia Meloninin Azərbaycana səfəri ilə bağlı videoçarx paylaşılıb.

<https://video.azertag.az/site/video/313035>

Bakı-Brüssel xətti: strateji tərəfdaşlıq yeni mərhələdə

Kaya Kallasın Azərbaycana səfəri ölkəmizin regional təhlükəsizlik və qlobal enerji arxitekturasında artan rolunun göstəricisidir

Avropa İttifaqının ali rəsmisinin Bakıya səfəri "Conub qaz dəhlizi"nin genişləndirilməsi və Avropanın enerji xəritəsində Azərbaycanın rolunun möhkəmləndirilməsi baxımından da mühümdür. Bu səfər regionda baş verən yeni reallıqların Qərb tərəfindən necə qəbul edildiyini göstərir. Onun Bakıdakı görüşləri Ermənistan-Azərbaycan sülh müqaviləsinin imzalanması və kommunikasiyaların açılması prosesinə təkan verə bilər. Kallasın gəlişi Azərbaycanın, sadəcə, enerji tədarükçüsü deyil, həm də rəqəmsal transformasiya və mühüm logistik mərkəz kimi Avropa üçün əvəzolunmaz tərəfdaş olduğunu təsdiqləyir.

Avropa təsisatları arasında zaman-zaman Azərbaycana qarşı qərəzli mövqenin sərgilənməsinə rəğmə, mövcud geosiyasi və geoiktisadi şərtlər Avropa İttifaqı üçün Bakı

ilə əməkdaşlığın əhəmiyyətini ön plana çıxarır. Hazırda Aİ-nin 10 üzvü Azərbaycanın mavi yanacağı idxal edir, ümumilikdə isə tədarük coğrafiyamız artıq 16 ölkəni əhatəleyir. Eyni zamanda birləşən 27 üzvdən 10-u ilə strateji tərəfdaşlıq sənədləri imzalanıb.

13

Azərbaycan-İtaliya: dərinməzmunlu əlaqələr siyasi fürsətlərə çevrilir

Azərbaycanla İtaliya arasında siyasi əlaqələr yüksək səviyyədədir və liderlər arasında davamlı dialoq bu münasibətlərin əsas hərəkətverici qüvvəsidir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə İtaliyanın Baş naziri Ciorcia Meloni arasında formalaşmış qarşılıqlı etimada əsaslanan münasibətlər iki ölkə arasında əməkdaşlığın daha da dərinləşməsinə mühüm töhfə verir. İtaliya Avropanın böyük dövlətləri sırasında Azərbaycanın ilk strateji tərəfdaşı kimi çıxış edir. Bu fakt təkə siyasi bəyanatlarla deyil, real layihələr və intensiv qarşılıqlı səfərlərlə də təsdiqlənir.

2020-ci ildə Prezident İlham Əliyevin İtaliyaya səfəri münasibətlərdə yeni mərhələnin əsasını qoydu. Sonrakı illər

müxtəlif beynəlxalq platformalarda, o cümlədən Kopenhagendə keçirilən tədbirlər çərçivəsində liderlər arasında görüşlər və dialoq davam etdirildi. Bu baxımdan xanım Ciorcia Meloninin Azərbaycana səfəri həm siyasi, həm də rəmzi baxımdan xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Onun Ermənistanla çəxtərəfli tədbirdə iştirakından sonra Azərbaycana səfər etməsi, rəsmi Romanın Bakı ilə strateji tərəfdaşlığa verdiyi önəmli açıq şəkildə göstərdi və iki ölkə arasında dostluq münasibətlərinin möhkəmlənməsinə təsdiqlədi.

7

Bakı sülh missiyasını uğurla davam etdirir

Bölgədə normallaşma prosesinə mane olmaq istəyən qüvvələrin planları bundan sonra da fiaskoya uğrayacaq

Prezident İlham Əliyevin qətiyyətli siyasi iradəsi və Azərbaycan Ordusunun hərbi gücü sayəsində BMT Təhlükəsizlik Şurasının 30 il kağız üzərində qalan qətnamələri icra edildi, separatçılığa son qoyuldu və ölkəmizin suverenliyi tam təmin olundu. Azərbaycanın İkinci Qarabağ müharibəsində qazandığı qələbə bütün regionun rahat nəfəs almasına şərait yaradan "sülh qalası"nın təməli oldu.

Azərbaycan və Ermənistan arasında münasibətlər artıq kağız üzərindəki bəyanatlardan real əməli addımlara keçib. 2025-ci ilin avqustunda Vaşinqtonda imzalanmış Birgə Bəyannamə və sülh sazişi

mətninin paraflanması bu prosesin hüquqi əsası olub.

Prezident İlham Əliyev "Avropa Siyasi Birliyi"nin 8-ci Zirvə toplantısında çıxışı zamanı sülhün insanların gündəlik həyatındakı real faydalarını konkret fakt-

larla diqqətə çatdırdı: "Sülhün əldə olunması faktı əsasında Azərbaycan 1990-cı illərin əvvəlindən Ermənistanla təbiiq edilən bütün tranzit məhdudiyyətlərini birtərəfli qaydada aradan qaldırdı. İndiyə qədər Ermənistanla Azərbaycan ərazisi vasitəsilə 28 min ton yük çatdırılıb. Azərbaycan hətta əlavə addımlar atdı. Biz ilk dəfə olaraq öz neft məhsullarımızı - benzini və dizeli Ermənistanla təchiz etməyə başladığımız. Beləliklə, ticarət münasibətləri başladı. Bu vaxta qədər 12 min ton neft məhsulları Ermənistanla ixrac edilmiş".

8

Qarşılıqlı hörmət və bərabərliyə əsaslanan əməkdaşlıq

Prezident İlham Əliyev Avropa İttifaqının ali nümayəndəsinin başılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib

Əvvəli 1-ci səh.

Kaya Kallas Antonio Koştanın ölkəmizə səfəri zamanı dövlətimizin başçısı və Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti tərəfindən birgə bəyanatın qəbul edilməsinin, həmin sonəddə Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında əlaqələrin strateji xarakterinin vurğulanmasının əhəmiyyətinə toxundu.

Qonaq Azərbaycanın Avropa İttifaqı üçün vacib tərəfdaş olduğunu dedi.

Prezident İlham Əliyev ölkəmizlə Avropa İttifaqı arasında enerji, bağlantılar, təhlükəsizlik, ticarət və digər sahələrdə

də əməkdaşlığın perspektivlərinə toxundu. Dövlətimizin başçısı Avropa İttifaqının Azərbaycanın əsas ticarət tərəfdaşlarından biri, eyni zamanda ölkəmizin işə enerji təhlükəsizliyinin təmin olunması baxımından həmişə Avropa İttifaqının etibarlı tərəfdaşı olduğunu vurğuladı. Bu xüsusda dövlətimizin başçısı qeyd etdi ki, bu yaxınlarda Azərbaycan qazı Avropa İttifaqının daha iki üzv ölkəsinə - Almaniyaya və Avstriyaya çatıb.

Söhbət zamanı Azərbaycan-Ermənistan sülh prosesinə toxunuldu, ölkəmizin sülh

gündəliyinin gücləndirilməsi istiqamətində atdığı addımlar vurğulandı. Azərbaycanla Ermənistan arasında artıq iqtisadi-ticarət münasibətlərinin yaradıldığı qeyd edilərək, bu xüsusda ölkəmizin Ermənistanla gedən tranzit yüklərlə bağlı məhdudiyəti birtərəfli qayda aradan qaldıracağı bildirildi. Ötən gün İrəvanda keçirilmiş "Avropa Siyasi Birliyi"nin 8-ci Zirvə toplantısında Azərbaycan Prezidentinin videobağlantı formatında iştirakı tarixi hadisə kimi dəyərləndirildi.

Görüşdə vurğulandı ki, hazırda Azərbaycanla Avropa İttifaqının gündəliyində rəqəm-

sal transformasiya, süni intellekt, bərpaolunan enerji və digər sahələrdə əməkdaşlıqla bağlı məsələlər var.

Söhbət zamanı Avropa İttifaqının minatomizləmə sahəsində Azərbaycana dəstəyi təqdir edildi, TRIPP layihəsinin fəaliyyətə başlaması ilə onun regionda bağlantılar baxımından yaxşı imkanlar yaradacağı qeyd olundu.

Dövlətimizin başçısı və Kaya Kallas Azərbaycan-Avropa İttifaqı əməkdaşlığının perspektivlərini və qarşılıqlı marağ doğuran digər məsələləri müzakirə etdilər.

Azərbaycan Prezidentinin "Avropa Siyasi Birliyi"nin 8-ci Zirvə toplantısında videobağlantı formatında iştirakı tarixi hadisədir

Prezident İlham Əliyev Parlamentlərarası İttifaqın baş katibini qəbul edib

Əvvəli 1-ci səh.

Dövlətimizin başçısı təbriklərə görə minnətdarlığını bildirdi.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanla Ermənistan arasında Vaşinqtonda sülh gündəliyi ilə bağlı əldə olunmuş nailiyyətləri qeyd edərək, ölkəmiz arasında artıq iqtisadi-ticarət münasibətlərinin başladığını və Azərbaycanın birtərəfli qayda Ermənistanla gedən tranzit yüklər üzərindəki məhdudiyəti aradan qaldıracağını bildirdi.

Azərbaycan Prezidentinin Ermənistan paytaxtı İrəvan şəhərində keçirilmiş "Avropa Siyasi Birliyi"nin 8-ci Zirvə top-

lantısında videobağlantı formatında iştirakı iki ölkə arasında münasibətlərin normallaşması istiqamətində tarixi hadisə kimi qiymətləndirildi.

Dövlətimizin başçısı Parlamentlərarası İttifaqın Azərbaycanla Ermənistan arasında parlament üzrə dialoqun eyni zamanda Azərbaycan və Ermənistan parlament sədrələrinin sülh prosesinin müzakirəsi üçün mütəmadi görüşlərinin keçirilməsinə şəraitin yaradılmasına rolunu müsbət qiymətləndirdi.

Söhbət zamanı Azərbaycanla Parlamentlərarası İttifaq arasında uğurlu əməkdaşlığın həyata keçirildiyi qeyd olundu.

Baş katib Azərbaycanın Parlamentlərarası İttifaqın işində fəal iştirak etdiyi deyərək, ölkəmizin parlamentlərarası dialoqa verdiyi töhfəyə toxundu.

Görüşdə işğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə aparılan genişmiqyaslı bərpa və quruculuq işləri, həmçinin Azərbaycanın mina problemindən əziyyət çəkəni, minaların mülki insanlara və quruculuq prosesinə törətdiyi maneələr vurğulandı, əməkdaşlığın mövcud vəziyyəti, əlaqələrin perspektivləri və parlamentlərarası dialoqun inkişafı ətrafında fikir mübadiləsi aparıldı.

Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, "Təhsil haqqında" və "Minatomizləmə fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 1-ci, 15-ci və 16-cı bəndlərini rəhbər tutaraq qərara alır:

Maddə 1. Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 8 (I kitab), maddə 583 (Cild I); 2024, № 2, maddə 138, № 4, maddə 365, № 5 (I kitab), maddə 498, № 6 (I kitab), maddələr 630, 638, № 7, maddə 747, № 8, maddələr 932, 933, 934, № 10, maddə 1118, № 11, maddə 1182, № 12 (I kitab), maddə 1282, (II kitab), maddə 1345; 2025, № 2, maddə 96, № 3, maddə 214, № 4 (I kitab) maddələr 307, 315, 318, 322, № 5, maddələr 432, 441, № 6, maddələr 524, 536, № 7, maddələr 609, 618, № 8, maddələr 743, 744, № 11, maddə 1009, № 12 (I kitab), maddə 1118; 2026, № 1, maddələr 11, 14, 15, 16, 21; Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 13 fevral tarixli 355-VIIQD nömrəli Qanunu) 102.2.8-ci maddəsinin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz edilsin və aşağıdakı məzmununda 102.2.9-cu maddə əlavə edilsin:

"102.2.9. minatomizləmə fəaliyyətini həyata keçirən zaman partlayıcı sursatların işə düşməsi nəticəsində baş verən bədbəxt hadisə ilə əlaqədar həlak olan və ya bu zaman aldığı xəsarətdən həyatını itirən minatomizləyənlərin valideynlərinin, dul arvadlarının (örələrinin) və övladlarının."

Maddə 2. "Təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2009, № 9, maddə 684 (Cild I); 2024, № 4, maddə 362, № 5 (I kitab), maddə 500; 2025, № 1, maddə 16, № 4 (I kitab), maddə 320, № 7, maddə 628; 2026, № 1, maddə 8; Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 10 fevral tarixli 350-VIIQD nömrəli Qanunu) 14-cü maddəsinə aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

2.1. 14.8-1.9-cü maddənin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz edilsin və aşağıdakı məzmununda 14.8-1.10-cu maddə əlavə edilsin:

"14.8-1.10. dövlət, bələdiyyə və özəl ali, orta ixtisas və peşə təhsili müəssisələrində təhsil alan minatomizləmə fəaliyyətini həyata keçirən zaman partlayıcı sursatların işə düşməsi nəticəsində baş verən bədbəxt hadisə ilə əlaqədar həlak olan və ya bu zaman aldığı xəsarətdən həyatını itirən minatomizləyənlərin övladları;"

2.2. 14.8-2-ci maddədə "və 14.8-1.6-cı (ali təhsil müəssisələrinə münasibətdə)" sözləri ", 14.8-1.6-cı (ali təhsil müəssisələrinə münasibətdə) və 14.8-1.10-cu (ali təhsil və peşə təhsili müəssisələrinə münasibətdə)" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 3. "Minatomizləmə fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa (Azərbaycan

Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2025, № 2, maddə 93) aşağıdakı məzmununda 12.3-cü maddə əlavə edilsin:

"12.3. Minatomizləmə fəaliyyətini həyata keçirən zaman partlayıcı sursatların işə düşməsi nəticəsində baş verən bədbəxt hadisə ilə əlaqədar həlak olan və ya bu zaman aldığı xəsarətdən həyatını itirən minatomizləyənlərin övladları (ən çoxu 23 yaşına çatanaqəd) təhsil müəssisələrində ödənişli əsaslarla təhsil aldığı müddətdə onların təhsil haqqının dövlət büdcəsi vəsaiti hesabına ödənilməsi "Təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir."

Maddə 4. Bu Qanunun 2-ci və 3-cü maddələri ilə müəyyən olunmuş imtiyaz bu Qanun qüvvəyə mindiyi tarixdə minatomizləmə fəaliyyətini həyata keçirən zaman partlayıcı sursatların işə düşməsi nəticəsində baş verən bədbəxt hadisə ilə əlaqədar həlak olan və ya bu zaman aldığı xəsarətdən həyatını itirən minatomizləyənlərin övladlarına da (ən çoxu 23 yaşına çatanaqəd) şamil olunur və 2026-cı il sentyabrın 15-dən tətbiq edilir.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 27 aprel 2026-cı il

"Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Təmiz Enerji Mərkəzi arasında Ev Sahibi Ölkə Sazişi"nin təsdiq edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 95-ci maddəsinin I hissəsinin 4-cü bəndini rəhbər tutaraq qərara alır:

2025-ci il dekabrın 2-də Bakı şəhərində imzalanmış "Azərbaycan Respublikası Hökuməti

ilə İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Təmiz Enerji Mərkəzi arasında Ev Sahibi Ölkə Sazişi"ni təsdiq edilsin.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 27 aprel 2026-cı il

N.A.Yusifbəylinin Sumqayıt Dövlət Universitetinin rektoru təyin edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq qərara alınır:

Nurəli Adil oğlu Yusifbəyli Sumqayıt Dövlət Universitetinin rektoru təyin edilsin.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 5 may 2026-cı il

İtalyan ekspert: "Ciorcia Meloninin səfəri münasibətləri qlobal çağırışlara qarşı strateji müdafiəyə yönəltdi"

"İtaliya Respublikası Nazirlər Şurasının Sədri Ciorcia Meloninin Azərbaycana səfəri ikitərəfli münasibətlərin inkişafına növbəti mühüm töhfə oldu. Roma və Bakı strateji tərəfdaşlardır və on üç ildən sonra İtaliyanın Baş nazirinin Bakıya səfərinin baş tutması faktı bu əlaqələrin dərinliyini və əhəmiyyətini bir daha təsdiqləyir. Enerji və nəqliyyat infrastrukturunu İtaliyanın investisiyaları dəstəkləyərək, həmçinin Azərbaycanın beynəlxalq enerji və nəqliyyat şəbəkələrinə daha sıx inteqrasiyasına töhfə verərək, həlledici rol oynaya biləcəyi və oynamaqlı olduğu sahələrdir".

Bu fikirləri AZƏRTAC-a açıqlamasında İtaliya-Azərbaycan Assosiasiyasının vitse-prezidenti, beynəlxalq ekspert Karlo Marino səsləndirib.

Onun sözlərinə görə, Meloninin Azərbaycan ilə yanaşı, Ermənistan da səfər etməsi İtaliyanın Cənubi Qafqazda sabitləşdirici rol oynamaq istəyini vurğulayır. "Roma 2026-cı il regionun iqtisadi potensialının açılması üçün potensial olaraq "həlledici il" hesab edərək, Bakı ilə Yerevan arasında münasibətlərin normalaşdırılması prosesini dəstəkləyir. İtaliya Azərbaycan ilə əlaqələrin dərinləşməsinə bir tərəfin qazan-

cı, digər tərəfin itkisinə bərabər olan oyun kimi deyil, Avropa təsirinin əmsali kimi baxır. Növbəti onillikdə bu tərəfdaşlıq Avropa İttifaqının üzv olmayan dövlətlərlə "funktional inteqrasiyası" üçün şablon - lazımsız siyasi yük olmadan enerji və müdafiə sahələrində dərin institusional əməkdaşlıq formatı ola bilər", - deyir o əlavə edib.

Karlo Marino bildirib ki, uzun illər ərzində İtaliyanın ümumi qaz idxalında "Şahdəniz" yatağından Trans-Adriatik boru kəməri (TAP) vasitəsilə təchiz edilən pay 16 faiz olub. Lakin Ciorcia Meloninin Bakı-

ya səfəri zamanı tərəfdaşlığın çoxtərəfli struktura çevrildiyi aydınlaşıb. "Geosiyasi qeyri-sabitlik fonunda Meloninin səfəri - onun Baş nazir kimi ilk səfəri və son 13 ildə İtaliya liderinin ilk səfəri - münasibətləri rəsmi olaraq "alıcı-satıcı" modelindən qlobal çağırışlara qarşı strateji müdafiəyə yönəltdi. Prezident İlham Əliyevlə danışıqların əsas nəticəsi təchizat həcminin artırılmasına dair açıq bir öhdəlik idi. TAP hazırda ən yüksək gücdə işlədiyi üçün liderlər boru kəmərinin infrastrukturunun genişləndirilməsinin zəruriliyini etiraf ediblər. Azərbaycan Prezidenti birmənalı şəkildə bildirdi ki, "Cənub qaz dəhlizi"nin son halqası olan TAP-in genişləndirilməsi, sadəcə, bir inkişaf variantı deyil, zərurətdir. Enerji bu qapıları açsa da, tərəfdaşlığın növbəti mərhələsi təhsil, müdafiə və sənaye sahələrində əməkdaşlıqla müəyyən ediləcək", - deyir italyan ekspert vurğulayıb.

Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında əməkdaşlığın perspektivləri nəzərdən keçirilib

Mayın 5-də Azərbaycan xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov ölkəmizdə səfərdə olan Avropa İttifaqının (Aİ) xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi, Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti Kaya Kallas ilə görüşüb.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, tərəflər arasında keçirilmiş təkbətək və geniş tərkibdə görüşlər zamanı Azərbaycan-Aİ münasibətlərinin cari vəziyyəti və perspektivləri ətraflı nəzərdən keçirilib.

Siyasi dialoqun intensivliyi, yüksək səviyyəli qarşılıqlı səfərlərin əhəmiyyəti vurğulanıb, tərəfdaşlığın qarşılıqlı hörmət, bərabərlik və ortaq maraqlar əsasında inkişaf etdirilməsinin vacibliyi qeyd olunub. Bununla yanaşı, Azərbaycanla Avropa arasında dialoq mexanizmlərinin, yeni ikitərəfli saziş üzrə danışıqların bərpasının və Tərəfdaşlıq Prio-

ritetləri sonədi üzrə aparılan danışıqların önəmi vurğulanıb.

Görüş zamanı iqtisadiyyat, ticarət, enerji təhlükəsizliyi, nəqliyyat və logistika, "yaşıl enerji" və rəqəmsallaşma sahələrində əməkdaşlığın genişləndirilməsi imkanları müzakirə edilib. Azərbaycanın Avropanın enerji təhlükəsizliyinə töhfəsi və etibarlı tərəfdaş kimi rolunu qeyd olunub.

Nazir Ceyhun Bayramov postmünasibəti dövründə regionda mövcud vəziyyəti

ya, Azərbaycanın həyata keçirdiyi bərpa və yenidənqurma işləri, habelə mina təhlükəsi ilə mübarizə sahəsində görülən tədbirlər barədə qarşı tərəfi məlumatlandırıb. Ermənistan ilə normallaşma prosesi barədə fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın bölgədə davamlı sülh və sabitliyin təmin olunmasına sadıqlığı bir daha vurğulanıb.

Tərəflər həmçinin regional və beynəlxalq təhlükəsizlik məsələləri üzrə fikir mübadiləsi aparıblar. Bu kontekstdə çoxtərəfli platformalar çərçivəsində əməkdaşlıq, eləcə də global çağırışlara qarşı birgə fəaliyyət imkanları müzakirə olunub.

Görüş zamanı, habelə Azərbaycan ilə Aİ arasında müxtəlif institutlar və proqramlar çərçivəsində əməkdaşlığın inkişaf perspektivləri nəzərdən keçirilib.

Tərəflər həmçinin qarşılıqlı marağ doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparıblar.

45 ölkədən 447 şirkətin iştirak etdiyi sərginin coğrafiyası daha da genişlənib

Prezident İlham Əliyev 19-cu "Caspian Agro Week" və 31-ci "InterFood Azerbaijan" sərgiləri ilə tanış olub

Əvvəlki 1-ci səh.

"InterFood Azerbaijan" sərgisində isə qida sənayesi, içkilər, meyvə-tərəvəz, qida texnologiyaları və digər bölmələr üzrə məhsullar və xidmətlər təqdim edilir.

Əsas yeniliklərdən biri indiyədək "Caspian Agro" kimi tanınan sərginin bu ildən "Caspian Agro Week" konsepti çərçivəsində təşkil olunmasıdır. Sərgi ilə yanaşı, konfrans və forumlar, həmçinin innovativ təsərrüfatlara səfərlər təşkil olunacaqdır.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım "Azorsun Holding" şirkətinin stendinə baxdılar. Şirkət "tarladan süfrəyə" prinsipi ilə fəaliyyət göstərərək, müasir avadanlıq və innovativ həllərlə yüksəkkeyfiyyətli kənd təsərrüfatı məhsulları istehsal edir. "Azorsun Holding" in fəaliyyəti bölgələrdə on minlərlə insanın daimi və mövsümi işlərlə təminatına imkan yaradır.

Azərbaycanın aqrar sektorunda 10 ildən artıq təcrübəyə malik "Agro Dairy" aparıcı kənd təsərrüfatı və qida şirkətlərindən biridir. Şirkət xammalın istehsalından emalına, logistikasından son məhsulun istehlakçıya çatdırılmasına qədər bütün mərhələləri birləşdirən güclü aqrar-sənaye ekosistemi formalaşdırıb. "Torpaqdan süfrəyə" prinsipi əsasında qurulan dəyər zənciri məhsulun keyfiyyətini təmin edir.

Almaniyanın "Holmer" şirkəti şəkər çuğunduru yığmaq üçün özuyeriyan kombaynların istehsalında dünya lideridir. "Holmer" innovativ şirkət olmaqla, texnoloji cəhətdən qabaqcıl kənd təsərrüfatı texnikasının istehsalını və satışını həyata keçirir.

İtaliyanın "New Holland" şirkəti kənd təsərrüfatı texnikasının istehsalı sahəsində 130 ildən artıq təcrübəyə malikdir. Dünyanın 170-dən çox ölkəsində bu şirkətin məhsulları istifadə olunur. "New Holland" kombaynları və traktorları müasir texnologiyalarla təchiz olunaraq, fermerlərin işini asanlaşdırır, keyfiyyətli biçinlə yanaşı, məhsul yığımını da avtomatlaşdırır.

Rusiyanın "PhosAgro" şirkəti dünyada fosfatlaşdırıcı gübrələrin aparıcı istehsalçılarından biridir. Şirkətin əsas fəaliyyət istiqaməti, eyni zamanda, yüksəkkeyfiyyətli fosfat süxurunun, həmçinin yem fosfatlarının, azot gübrələrinin və ammoniumun istehsalından ibarətdir. Avropanın ən iri fosfatlaşdırıcı gübrə istehsalçısı olan bu şirkət, həmçinin ən böyük yüksəkkeyfiyyətli fosfat süxuru istehsalçısıdır.

Diqqətə çatdırıldı ki, 20 ildən artıq təcrübəyə malik "Azera Holding" ökinçilik, heyvandarlıq, balıqçılıq üzrə aparıcı kənd təsərrüfatı şirkətlərini özündə birləşdirir. Qafqazın ən iri istixana komplekslərinə malik holding həm də işğaldan azad olmuş ərazilərdə geniş ökinçilik layihələrini uğurla icra edir. Holdingə daxil olan "Fruitland" şirkəti Azərbaycanla ilk dəfə "Agroland" və "BinoAgro" şirkətlərinin 200 hektara yaxın oraziya malik istixanalarında ildə 1000 tona yaxın banan yetişdirir.

Sərgidə iştirak edən Türkiyənin "Favo Agro" şirkəti kənd təsərrüfatı texnikası, avadanlıqları və ehtiyat hissələrinin todrükü sahəsində fəaliyyət göstərən beynəlxalq şirkətdir. "Favo Agro" kənd təsərrüfatı texnikası ilə yanaşı, suvarma, sağım sistemləri və bu məhsullara aid ehtiyat hissələri üzrə həllər təqdim edir. Şirkət həmçinin Azərbaycanla Favo və Aksan markaları ilə kənd təsərrüfatı texnikası və heyvandarlıq avadanlıqlarının istehsalını həyata keçirir.

Qeyd edildi ki, "Made in Azerbaijan" brendinin təşviqi üçün əlverişli platforma rolunu oynayan sərgilərə Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi təşkilatı dəstək göstərir. Nazirlik həmçinin buradadır öz stendi ilə iştirak edir. Stendə aqrar sektorun inkişafına yönəlmiş layihələr, dövlət dəstəyi mexanizmləri, rəqəmsal həllər, innovativ yanaşmalar, işğaldan azad olmuş ərazilərimizdə kənd təsərrüfatı təminatı torpaqların icarəyə verilməsi üzrə nazirliyin həyata keçirdiyi investisiya müsabiqələri ilə bağlı pilot layihə, regionlarda təşkil olunmuş aqrar biznes və məhsul festivalları barədə məlumatlar var.

Bu il sərgilərdə regionlarımızın aqrar və qida sahəsində mövcud imkanları ilə yaxından tanış olmaq mümkündür. Bundan başqa, hər il təşkilatçılar Azərbaycanın müxtəlif bölgələrindən olan fermerlər üçün sərgiyə turlar təşkil edirlər. Bu il 51 bölgədən 500-dən çox fermer sərgilərə çərçivəsində on sənaye yenilikləri və beynəlxalq təcrübə ilə tanış ola biləcək.

Sərgilər BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatı, Azərbaycanın Qida Təhlükəsizliyi

sizliyi Agentliyi, Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi, İxracın və İnvestisiyaların Təşviqi Agentliyi, Sahibkarlar Təşkilatları Milli Konfederasiyası, Azərbaycan Qida və İçki Sənayeçiləri Assosiasiyası və Azərbaycan Sərgi Təşkilatları Assosiasiyası tərəfindən dəstəklənir.

Sərgidə İspaniyanın "Industrias David" şirkəti də iştirak edir. Şirkət üzüm, zeytun və meyvə bağları üçün xüsusi texnologiyalı kənd təsərrüfatı avadanlıqları, o cümlədən məhsul yığım üçün maşınlar istehsal edir.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım "Gürücün Milli Qrupu" nun stendində də oldular. Həmişə olduğu kimi, bu dəfə də Gürücün sərgidə iştirakına böyük maraq göstərir. Bu ölkədən 10-a yaxın şirkət öz kənd təsərrüfatı məhsullarını təqdim edir.

Kənd təsərrüfatı sistemləri sahəsində ixtisaslaşan İsrailin "AFI Projects" şirkəti kompüterləşdirilmiş təsərrüfat idarəetmə sistemləri, süd fermalarının layihələndirilməsi və tikintisi, müxtəlif növ sağım otaqları və təsərrüfatların yenidən qurulması sahəsində xidmətlər təqdim edir. "AFI Projects" həm böyük fermalar, həm də kiçik təsərrüfatlar üçün ömək və istehsal proseslərini optimallaşdırmağa dəstək verir.

"İtaliya Respublikasının Milli Qrupu" nun stendi ilə tanışlıq zamanı məlumat verildi ki, bu ölkədən olan şirkətlər sərgilərdə iştirakına böyük maraq göstərir. Belə ki, budafəki sərgilərdə İtaliyanın kənd təsərrüfatı məhsulları və avadanlıqları istehsal edən 20-yə yaxın şirkəti iştirak edir.

Kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı ilə məşğul olan "Az Agromila" şirkəti yeni növ

gübrə və biopestisit sektorunda uğurla fəaliyyət göstərir. Müasir texnologiyalar təqdim edən şirkət istixana, meyvə-tərəvəz və açıq sahə də daxil olmaqla, kənd təsərrüfatının bütün sahələrində xidmət göstərir.

Niderland Krallığı da sərgiyə böyük maraq göstərir. Bu ölkə sərgidə milli stendlə təmsil olunur. Niderland şirkətləri öz kənd təsərrüfatı məhsullarını burada nümayiş etdirir. Stendə toxumlar, güllər, istixana üçün avadanlıqlar və digər qida və kənd təsərrüfatı məhsulları təqdim olunur.

"METAK" da kənd təsərrüfatı məhsulları istehsal edən yerli şirkətdir. Şirkətin stendində intensiv bağ modeli nümayiş olunur. Bu model il ərzində salınmış intensiv bağın struktur və quruluşuna tam uyğun şəkildə hazırlanıb, ziyarətçilərə bu texnologiyanın üstünlüklərini yerində vizual şəkildə təqdim edir.

İrənin "Khazar Electric" şirkəti innovativ həllərlə əsasən kənd təsərrüfatı və tullantıların emalı avadanlıqlarını istehsal edir. Məhsul çeşidində taxılquruma, inkubator, kəsimxana, quşçuluq avadanlıqları daxildir.

"Absheron Olive Garden" MMC zeytun yağı və süfrəlik zeytun məhsullarının istehsalı ilə məşğuldur. İstehsal prosesi beynəlxalq keyfiyyət standartlarına uyğun şəkildə təşkil olunub, müasir texnologiyalar tətbiq edilir və məhsulun keyfiyyəti daim nəzarətdə saxlanılır.

Sərgidə maraq doğuran stendlərdən biri də "Şirvan Aqr" heyvandarlıq kompleksinə aiddir. Kompleks on son texnologiyalarla tə-

hiz edilən və süni intellekt vasitələri ilə idarə olunan müəssisədir. "Şirvan Aqr" Qafqaz regionunda və MDB məkanında ən böyük heyvandarlıq komplekslərindən biridir.

Hazırda "Meysəri" markası ilə tanınan "Şirvan Şərabları" müəssisəsi Azərbaycanın Şamaxı rayonunun Meysəri kəndində yerləşir. O, ölkəmizdə Avropa İttifaqı tərəfindən sertifikat almış ilk orqanik şərab istehsalçısıdır.

Belarus bu dəfə də sərgilərdə fəal iştirak edir. Bu ölkənin şirkətləri qida məhsullarını təqdim edirlər. Belarusun sərgidə ümumilikdə 11 şirkəti təmsil olunur. Qeyd olunub ki, bu ölkə 10 ildən çoxdur sərgilərdə iştirak edir.

Azərbaycan Respublikasının Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin (KOBİA) dəstəyi ilə sərgidə KOB-ların bazarlara çıxışına dəstək üçün xüsusi stend təşkil olunub. Stenddə 10-a yaxın KOB subyekti tərəfindən istehsal olunmuş qənnadı məmulatları, şokolad, ot məhsulları, bal, zəfəran və pendir kimi məhsullar nümayiş etdirilir. Prezident İlham Əliyevin formanı ilə 2017-ci ildə yaradılmış agentlik ölkədə kiçik və orta biznesin inkişafını dəstəkləyərək, kiçik və orta biznes subyektlərinə bir sıra xidmətlər göstərir, dövlət orqanlarının bu sahədə xidmətlərini özləndirilməsini və tənظیمləşməsinə yardımçı olur.

İndoneziya da sərgiyə maraq göstərən ölkələr sırasındadır. Bu ölkə tədbirə milli stendlə qatılıb. "İndoneziya Milli Qrupu" nun stendində əsasən qəhvə və qənnadı məhsulları təqdim edilir.

Sərgidə Afrika ölkələrinin birgə iştirakı ilə təşkil edilən AFAC (Africa-Azerbaijan Cooperation) ilk dəfə öz stendi ilə təmsil olunur. Bu stenddə isə Benin, Cənubi Sudan, Efiopiya, Kot-d'İvuar, Kamerun, Nigeriya, Qana, Seneqal, Somali, Tanzaniya və Zambiyadan olan şirkətlər məhsullarını təqdim edir.

Sonra dövlətimizin başçısı və birinci xanım "Baki-Ekspo" Mərkəzinin həyətində müxtəlif ölkələrin, şirkətlərin kənd təsərrüfatı texnikası ilə tanış oldular.

Kənd təsərrüfatı və qida sənayesi üzrə regionun ən böyük sərgiləri olan "Caspian Agro Week" və "InterFood Azerbaijan" bu iki sahədə beynəlxalq əməkdaşlıq, innovasiya və yeni biznes əlaqələrinin inkişafına xidmət edən mühüm platformadır. Bu illər ərzində sərgilər milli brend kimi dünyanın aparıcı beynəlxalq tədbirləri sırasına daxil olaraq, global sərgi təqvimində mühüm yer tutub.

Sərgi həftəsi çərçivəsində kənd təsərrüfatında innovativ həllər, aqrar texnologiyalar, "ağıllı kənd" təsərrüfatı sistemləri, qida emalı texnologiyaları, qida təhlükəsizliyi, logistika və ixrac imkanları üzrə qabaqcıl məhsul və xidmətlər nümayiş etdiriləcək. Bu platforma beynəlxalq təcrübə mübadiləsinin təşviqinə və aqrar-qida sektorunda yeni tərəfdaşlıqların qurulmasına mühüm töhfə verəcək.

1923

Azərbaycanın özü qədər əbədi

2026

Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri, dünya səviyyəli siyasi xadim Heydər Əliyev çoxsəhifəli dövlət tariximizdə yeni parlaq səhifə açan nadir, bənzərsiz şəxsiyyətdir. Azərbaycan müstəqil dövlət təsisatlarının qurulması, beynəlxalq normalara söykənən demokratik, hüquqi dövlətin yaranması, milli, mənəvi və əxlaqi dəyərlərimizin qorunub saxlanması, ilk milli Konstitusiyamızın qəbul edilməsi, vətəndaş cəmiyyətinin formalaşdırılması və yeni iqtisadi strategiyamızın müəyyənləşdirilməsi prosesinin müvəffəqiyyətli həlli məhz Ümummilli Lider Heydər Əliyevin xidmətləridir. Azərbaycan və böyük türk dünyasının görkəmli ictimai-siyasi xadimi Heydər Əliyev xalqımızın yaddaşında yarıdı, qurucu və xilaskar obrazını daim yaşadı, qəlblərdə özünə əbədi məhəbbət qazandı.

Böyük strateq Heydər Əliyev hələ Azərbaycan rəhbərliyinin birinci dövründə ölkənin inkişafı istiqamətində gördüyü işlərlə, qəbul etdiyi cəsarətli qərarlarla, həyata keçirdiyi tikinti-quruculuq tədbirləri, habelə bir neçə onillikdən sonra müstəqilliyini bərpa edəcək respublikamızın gələcəyinə hesablanmış digər məqsədyönlü addımları ilə özünün Ümummilli Lider obrazını yaratmış, tarix isə böyük öndörün bu statusunu qoruyub saxlamışdır. Heydər Əliyev hakimiyyətinin ilk illərindən qəti addımlar atmaqla xalq müddətində respublikada həm yüngül, həm də ağır sənaye sahəsinin inkişaf etdirmişdi. Yaradılmış yeni işləri əsasında insanların rifah halı daha da yaxşılaşmışdı.

1991-ci ildə Azərbaycan özünün dövlət müstəqilliyini elan etəndə, bu, əslində, 1993-cü ilin ortalarına qədər formal xarakter daşmışdır. Ulu Öndörün 1993-cü ilin oktyabrında dövlət başçısı seçilməsindən sonra müstəqil Azərbaycanın hüquqi və siyasi-iqtisadi suverenliyinin təmin olunması prosesi daha da sürətlənmişdir. Ümummilli Lider ilk növbədə ölkədə ictimai-siyasi sabitliyin bərpası istiqamətində gərgin iş aparmış, qeyri-qanuni silahlı dəstələri zərərsizləşdirmiş, respublikamızın sosial-iqtisadi yüksəlişinə yol açan ən mühüm amil kimi cəmiyyətdə ictimai-siyasi sabitlik bərqərar edilmişdir. Dövlət çevrilişlərinin qarşısı alınmış, Azərbaycan vətəndaş müharibəsi təhlükəsindən xilas olmuşdur. Müstəqil dövlətimizin ərazi bütövlüyünün bərpası və Ermənistan silahlı qüvvələrinin hücumlarının qarşısının alınması, ölkənin müstəqilliyinin qorunub saxlanması üçün ordu quruculuğu istiqamətində kompleks tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Ulu Öndörün ailə institutunun möhkəmləndirilməsi sahəsində əvəzsiz xidmətləri olub. Ölkəyə başçılıq etdiyi bütün dövrlərdə millətin gələcəyinə, təhsilin, səhiyyəsinin, iqtisadiyyatın, mədəniyyətin hərtərəfli inkişafına həmişə qağayı ilə yanaşan Ümummilli Lider Heydər Əliyev ailənin cəmiyyətdəki rolunu xüsusi olaraq qeyd etmişdir: "Ailə dəyərləri, ailə ənənələri, milli-mənəvi dəyərlərimiz sədəqət, uşaqların müasir səviyyədə tərbiyəsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir". Ulu Öndör Azərbaycan ailəsinin taleyinə laqəyd qala bilmirdi. O, Azərbaycanda ailə ənənələrimizin layəqətlə davam etdirilməsi üçün hər bir imkan və şəraiti yaradırdı, bu işdə dəstəyini xalqdan əsirgəməzdi. Çoxuşaqlı və aztəminatlı ailələr, əmək qəhrəmanlarının ailələrinə xüsusi qağayı göstərirdi, onların övladlarının təhsilini nəzarətdə saxlayırdı. Ailəni, ailə münasibətini son dərəcə yüksək dəyərləndirən Ümummilli Lider Heydər Əliyev hesab edirdi ki, cəmiyyətdəki qarşılıqlı münasibətlərdə olduğu kimi, ailədə də hər bir insan özünəməxsus statusa, qayda-qanuna, əlaqələrə və prinsiplərə riayət etməlidir. Hər bir ailə üzvü öhdəsinə düşən funksiyaları yerinə yetirməli, ailənin rifahı üçün bacardığı qədər, ailə üzvlərinə hörmət və qağayı göstərməli, ailənin sevincini və kədərini birgə yaşamaq, bu sahədə mövcud olan ümumi ənənə və qaydalarla sadiq olmalıdır. Çünki ailə olmasa, cəmiyyət də inkişaf edə bilməz. 1990-cü illərdə Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü və dəstəyi ilə ailənin möhkəmləndirilməsi, qadın və uşaq hüquqlarının müdafiəsi sahəsində Azərbaycan mühüm beynəlxalq konvensiyalara qoşulmuş və müvafiq qanunlar qəbul edilmişdir. Azərbaycan Respublikası BƏT-in "Kişi və qadın işçilər - ailə vəzifələri olan işçilər üçün bərabər imkanlar və bərabər rəftar haqqında" 156 nömrəli, BMT-nin "Qadınlar barəsində ayrı-seçkiliklinin bütün formalarının ləğvi edilməsi haqqında", "Ölkələrarası övladlığa götürmə ilə bağlı uşaqların müdafiəsi və əməkdaşlıq haqqında", "Uşaqların kondorserrüfatında işə buraxılmasının minimum yaş haqqında", "Uşaq əməyinin on pis formalarının qadağan edilməsi və onların aradan qaldırılması üçün təcili tədbirlər dər" və digər konvensiyalara qoşulmuşdur. Dövlət tərəfindən ratifikasiya edilmiş konvensiyalara əsasən daxili qanunvericilikdə mühüm islahatlar aparılmışdır.

Müstəqil dövlətimizin ali sonədinin - Konstitusiyamızın müəllifi olan Heydər Əliyev burada ailənin mahiyyətini, ailə üzvlərinin vəzifə və hüquqlarını da xüsusi maddələrlə müəyyənləşdirmişdir. Eləcə də 2000-ci ildə Ailə Məcəlləsinin qəbul olunması nəticəsində ailə üzvlərinin digər hüquq və vəzifələri ilə yanaşı, mülki hüquqları da təsbit olunmuşdur. Ailə üzvlərinin sağlamlığı, xüsusi ana və uşaqların sağlamlığının mühafizəsi çox önəmli məsələlərdir. Bu bir həqiqətdir ki, sağlamlıq ailə sağlamlığı, sağlam millət de-

Heydər Əliyev siyasəti ailə, qadın və uşaq məsələləri kontekstində

məkdir. Bu baxımdan Ulu Öndörün imzaladığı "Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında" qanunu xüsusilə qeyd etməliyik. Heydər Əliyev ailədə sağlam uşaqların doğulması, eləcə də narahatlıq doğuran məsələlərdən biri olan qan qohumluğunun qarşısının alınması istiqamətində xüsusi fəallıq göstərirdi, tibb işçilərinə göstərişlər verirdi və ən müxtəlif səviyyələrdə müzakirələr aparırdı. Ulu Öndər 1995-ci ildə Respublika Ailə-Sağlamlıq Mərkəzinin açılışında çıxış edərkən qan qohumluğu evliliyi və onun fəsadları barədə deyirdi: "...bizim xalqımızın, millətimizin sağlamlığı üçün, həm fiziki, həm zehni cəhətdən sağlamlığı üçün yaranan problem qohumların bir-biri ilə ailə qurmasıdır. Təəssüf ki, bu, bizim millətimizin, xalqımızın qədimlərdən qalmış ənənəsidir. Biz ənənə və adətlərimizin çoxuna hörmət bəsləyirik, onları inkişaf etdiririk və inkişaf etdirməliyik. Amma o adətlər, o ənənələr insan üçün, cəmiyyət üçün zərərlidirsə, onlardan xilas olmalıyıq, imtina etməliyik. Bax, bu adət-ənənələrdən biri də keçmişdən bizə miras qalmış, millətimizə xas olan adət - qohumların evlənməsi, ailə qurmasıdır. Siz, tibb işçiləri və alimləri bunun hamı ailələr üçün, həm də ümumiyyətlə, millətimizin gələcəyi üçün nə qədər zərərli olduğunu bilirsiniz. Amma nədənsə, bu sahədə ciddi tədbirlər görülmür. Belə bir adət-ənənələrin zərərli olduğu insanlara çatdırılmır, izah edilmir, bu sahədə lazımı profilaktik işlər, yəni izahat işləri aparılmır. Məhz bunların nəticəsində, - yaqın ki, siz bu sahədə tədqiqatlar aparmırsınız, bilirsiniz, - çox adamlar anadangəlmə şikəst olub, yaxud əqli cəhətdən inkişaf etmirlər. Belələri yaşasalar da, fiziki cəhətdən çatışmazlıq onları həmişə incidir". Nəhayət, onun qaldırdığı bu məsələ milli qanunvericilikdə öz həllini tapdı. İlk növbədə 2005-ci ildə "Hemofiliya və talassemiya irsi qan xəstəliklərinə düçar olmuş şəxslərə övlət qayğısı haqqında", "Qanun, qan komponentlərinin donorluğu və qan xidməti haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunları qəbul edildi. Eyni zamanda bir sıra irsi xəstəliklərlə bağlı dövlət qorunmaları qəbul olundu. Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının 2014-cü il 17 oktyabr tarixli 1080-IVQD nömrəli Qanununa əsasən, nikaha daxil olmaq istəyən şəxslərin icbari tibbi müayinədən keçmələri ilə bağlı tələb 2015-ci il yanvarın 1-dən qüvvəyə minmişdir. Qanunda Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsinin 13-cü maddəsi (Nikaha daxil olmaq istəyən şəxslərin tibbi müayinəsi) yeni redaksiyada verilməmişdir. Bu dəyişiklikdən əvvəl nikaha daxil olmaq istəyən şəxslərin tibbi müayinədən keç-

məsi könlülük əsasında həyata keçirilirdi. Artıq qanun qüvvəyə mindikdən sonra bu məsələ icbari xarakter aldı. 2024-cü ildə Ailə Məcəlləsində dəyişiklik edilərək nikahın bağlanmasına mane olan hallar subyektlər dairəsinin genişləndirilməsi, yəni sadə dillə desək, qohum evliliyərinin qadağan olunması oldu. Qanun layihəsi 2025-ci ildən qüvvəyə minmişdir.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin siyasi kursunu uğurla davam etdirən, artıq dünya siyasi xadimləri sırasında öz layiqli yerini tutan cənab Prezident İlham Əliyev tərəfindən bu sahədə islahatlar aparılmışdır. Xüsusilə ailə, qadın və uşaq hüquqlarının müdafiəsinin reallaşdırılması üçün 1998-ci ildən fəallıq göstərən Azərbaycan Respublikasının Qadın Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin əsasında, Prezidentin sərəncamı ilə, 2006-cı ildə bu sahədə vahid dövlət siyasətini həyata keçirən Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi yaradılmışdır. Ailənin möhkəmləndirilməsi, qadın və uşaq hüquqlarının müdafiəsi istiqamətində hüquqi islahatlar aparılmışdır. Erkən nikah problemi, təəssüf ki, bu gün də cəmiyyətdə aktual problemlərdən biri olaraq qalmaqda davam edir. Bu neqativ halların aradan qaldırılması üçün 2011-ci ildə Ailə Məcəlləsinə edilən dəyişiklik əsasında qızlar və oğlanlar üçün nikah yaşı 18-ə qaldırılmışdır. Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsində dəyişikliklər edilən zaman qızlara nikaha daxil olmağa məcbur etməyə görə xüsusi maddə ilə məsuliyyət müəyyən edilmişdir. Çox üzrlü, obyektiv səbəblər olduğu təqdirdə nikah yaşı müvafiq icra hakimiyyəti tərəfindən 1 il azaldıla bilər. Lakin təcrübədə gördükdük ki, bu dəyişiklik erkən nikah hallarının sayını azaltsa da, hələ də var. Bu səbəbdən də 2024-cü ildə Ailə Məcəlləsinə, Cinayət Məcəlləsinə və İnzibati Xətalər Məcəlləsinə dəyişikliklər edildi. Dəyişikliyə əsasən, nikah yaşının azaldılması ilə bağlı istisna ləğv edilmiş, 16 yaşına çatmayan şəxsin erkən evliliyinin təşkilinə, həmin yaşda olan şəxs barəsində evliliyə dair sərəncam qəbul olmağa, erkən evliliklə bağlı mərasimlərin keçirilməsinə və dini köbəkəməyə görə geniş subyektlər dairəsi üçün məsuliyyət müəyyən olunmuşdur. Bu həm valideynləri, həm də erkən yaşda qız uşaqları ilə evlənməyə cəhd edən insanları və buna rovac verən digər strukturları məsuliyyətli davranmalarını, erkən nikahları, uşaq evliliyinin ağır fəsadlarını və bunun bir cinayət olması dərək etmək üçün vacib dəyişiklikdir. Ailənin bütövlüyünün qorunmasıda Azərbaycan qadınının özünəməxsus yeri vardır.

Heydər Əliyev qadın hüquqlarının ən böyük müdafiəçisi idi. Qadın hüquqlarının müdafiəsi-

sin dövlət qadın siyasəti səviyyəsinə qalxması məhz Ümummilli Lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Onun bu sahəyə böyük diqqət, imzaladığı mühüm formalar və sərəncamlar qadın hüquqlarının müdafiəsi və təminatı istiqamətində mühüm tarixi addım idi. Ulu Öndər hər zaman vurğulayırdı ki, dövlət quruculuğunun bütün mərhələlərində xüsusi xidmətləri olan Azərbaycan qadınları ölkəmizdə ictimai-siyasi sabitliyin və əmin-amanlığın qorunması, milli dövlətçiliyimizin daha da möhkəmləndirilməsi üçün bu gün də var qüvvələrini sərf edirlər. Biz bunu istər sovet hakimiyyəti, istərsə də müstəqillik illərində görmüşük. O deyirdi: "Qadınlar dövlətimizin, dövlətçiliyimizin, müstəqilliyimizin, bu günümüzün, gələcəyimizin dayağıdır".

Ulu Öndər qızların təhsilində böyük diqqət yetirirdi. Qadınların savadlı olması, onların bu sahədə uğurlar qazanması üçün Heydər Əliyev tapşırıqları ilə bir çox dövlət tədbiri həyata keçirilirdi. 1998-ci ildə Azərbaycan Qadınlarının I Qurultayında çıxışı zamanı qeyd etmişdi: "Azərbaycan Qadınlarının XX əsrdə ən böyük uğuru onun savadsızlığa son qoyulması olub. Azərbaycan qadını həm özü savad alıb, həm də savadsızlığa qarşı mübarizə aparıb". O, hər zaman xarici ölkələrə təhsil almağa gedən tələbələrini siyahısına diqqət yetirirdi, qızların da o siyahıda olması məsələsini qaldırırdı.

Qadın hüquqları həm qanunlar, həm də bir sıra məsələlərlə (Ailə, Mülki, Əmək, Cinayət, İnzibati Xətalər və digər) təsbit olunmuşdur. Ulu Öndərin geniş və uğurlu dövlət qadın siyasəti həm ölkə daxilində, həm də xaricdə özünü büruzə verirdi və xarici təcrübəyə öyrənərək tətbiq edilirdi. Azərbaycan bir sıra beynəlxalq təşkilatlara qoşularaq onların qadın məsələlərini əhatə edən konvensiyalarını, protokollarını qəbul etmiş və qanunvericiliyimizdə qadınların hüquqlarını mövzusunun təkmilləşdirmişdir. 1995-ci ildə ke-

çirilən IV Ümumdünya Qadın Konfransı Azərbaycanda qadın hərəkatının dönüş nöqtəsi kimi qiymətləndirilib. Azərbaycan 1995-ci ildə "Qadınlarla qarşı-ayrı-seçkiliklinin bütün formalarının ləğvi olunması haqqında" Konvensiyasını ratifikasiya etdi və 2001-ci ildə bu Konvensiyaya Əlavə Protokolu qanunlaşdırdı. Böyük şəxsiyyət Heydər Əliyev 1998-ci ildə "Azərbaycanda qadınların rolunun artırılması haqqında" fərman da imzaladı. Heydər Əliyevin 2000-ci ildə imzaladığı "Azərbaycan Respublikasında dövlət qadın siyasətini həyata keçirilməsi haqqında" fərmanı isə ölkədə qadın siyasətinin daha da güclənməsinə gətirib çıxartmışdır. Qeyd etdiyimiz kimi, 1998-ci ildə Azərbaycanda Qadın Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi yaradıldı. MDB ölkələri içərisində yeganə bizim ölkəmizdə belə bir dövlət qurumu olub. Ümummilli Liderimiz qadın hərəkatının dəstəkləyən, onların səlahiyyətlərini artırılması üçün bütün imkanlar yaradan dövlət başçılarında biri idi. Böyük siyasi təcrübəyə malik olan Heydər Əliyev həyatın müxtəlif sahələrində çalışan qadınlarımızın elmi fəallıqını, əməyini diqqətlə izləmiş, onların hüquqlarının qorunması üçün lazımı tədbirlər görmüşdü.

Azərbaycanın birinci xanımı, Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti Mehriban xanım Əliyevə qadınların problemlərinə, onların ictimai həyatda aktiv rolunun təminatı üçün böyük qağayı ilə yanaşırdı. Məhz "Məişət zərəkətlərinin qarşısının alınması haqqında" qanunun qəbul olunmasında Mehriban xanım Əliyevanın xüsusi təşəbbüsü olmuşdur. Mehriban xanım Əliyevə öz gənç fəallıqını ilə beynəlxalq aləmdə Azərbaycan qadınlarının nüfuzunu daha da yüksəklərə qaldırır. Fəxrli dəyərlər ki, onun siyasətində dünya dövlətlərinə dərin bilik və intellekt sahibi olan gözəl ziyalı, peşəkar siyasətçi, humanist Azərbaycan qadını obrazı təqdim olunur. Mehriban xanımın, eləcə də fondun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın gördüyü işlərin mühüm göstəricisi

Hər keçən il bir daha təsdiq edir ki, sözün hər mənasında, böyük və ibrətamiz həyat yaşamış Ümummilli Lider Heydər Əliyevin ideya dünyasının, təməlini qoyduğu siyasi kursun, strateji inkişaf xəttinin ömrü daha böyükdür. Yaxın tarixə nəzər salanda bir daha şahid oluruq ki, Heydər Əliyevin xalqı, vətəni yolunda etdiyi fədakarlıqlar, göstərdiyi xidmətlər, atdığı addımlar unudula bilməz. Onun gördüyü böyük işləri yaddan çıxarmaq mümkün deyil. O, bütün fəallığı boyu qabaqcıl və müdərəqqi qüvvələrə dayaqlı olmuş, xalqı arxında aparmışdır. Bu gün xalqımız Ümummilli Liderin siyasi varisi - yüksək intellektli, pragmatik düşüncəli, miqyaslı dünya siyasətini və iqtisadiyyatını dərinlə bilən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin ətrafında sıx birləşmişdir.

Hicran HÜSEYNOVA,
Milli Məclisin komitə sədri,
siyasi elmlər doktoru, professor

Heydər Əliyev Fondunun təmsilində əks olunub. 22 illik fəallığı dövründə fond Azərbaycanın tərəqqisi və xalqımızın rifahı naminə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin zəngin irsindən bəhrələndirərək bu işə xidmət edən genişmiqyaslı proqram və layihələrin reallaşmasını və digər mühüm işlərin icrasını təmin edir. Milli Məclisdə Ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsinin yaradılması ideyası da məhz onun təklifi olmuşdur. Parlamentin spikeri Sahibə xanım bu sahəyə xüsusi diqqət göstərir. Onun dəstəyi ilə davamlı olaraq ictimai dirlmələr keçirir, təkliflər hazırlayır. Bu gün də gender bərabərliyinin təminatı istiqamətində qanunvericiliyin daha da gücləndirilməsi sahəsində işlər davam etdirilir.

Hazırda da Azərbaycanda gender siyasətinin reallaşdırılması məsələsində yeniliklərə imza atılır. Ötən dövr ərzində milli qanunvericilikdə qadınlarla kişilərin hüquq bərabərliyinin təminatı istiqamətində qanunlara çoxlu sayda əlavə və dəyişikliklər olunub. Qadınların gender əsaslı zorakılığa və məişət zorakılığına məruz qalmaması üçün müvafiq normativ-hüquqi aktlar qəbul edilib, fəallıyyət planı və qaydalar təsdiqlənib.

Ulu Öndər Heydər Əliyev deyirdi: "Uşaqlar bizim gələcəyimizdir. Gələcəyimizi nə cür təbiiyə edəcəyik, böyüdəcəyik, ölkəmizin, millətimizin, dövlətimizin gələcəyi bundan asılı olacaqdır".

Uşaq hüquqlarının təminatı edilməsi və müdafiə olunması Azərbaycanda dövlət siyasətinin mühüm istiqamətlərindən birini təşkil edir. Ölkəmizdə dövlət hüquq sistemini əsasən təşkil edən Konstitusiyaya və qanunlarla uşaq hüquqlarına etibarlı təminat mexanizmləri yaradılıb. Uzaqgörən lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə 1998-ci ildə "Uşaq hüquqları haqqında", 1999-cu ildə isə "Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunları qəbul edildi. 2002-ci ildə isə BMT-nin "Uşaq hüquqları haqqında" Konvensiyasının "Uşaqların silahlı münaqişələrə cəlb edilməsinə dair Fakultativ Protokoluna qoşulmaq barəsində", "Uşaq hüquqları haqqında" BMT Konvensiyasının Uşaq əlavə, uşaq fəaliyyətinə və uşaq potansiyasına dair fakultativ protokolları təsdiq olundu. Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən əsas qoyulmuş dövlət uşaq siyasəti ölkəmizdə uşaqların hərtərəfli və əhəngdar inkişafının təminatı edilməsinə yönəlmişdir. Əsas Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş dövlət uşaq siyasəti dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın xüsusi qağayı və diqqəti nəticəsində daha da gücləndirilmişdir. Ölkəmiz uşaq hüquqları sahəsində bir sıra beynəlxalq sənədlərə qoşulmuş, uşaq hüquqlarının müxtəlif aspektlərini özində əks etdirən qanunlar qəbul etmiş, həmçinin milli qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi istiqamətində mühüm işlər görmüşdür.

"Gonclərün hamı ailələrdə, həm məktəblərdə milli ruhda tərbiyə alması xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Xüsusilə indiki şəraitdə, dünyada müxtəlif proseslər gedir, qloballaşma adı ilə faktiki olaraq eyniləşmə siyasəti aparılır, kütləvi informasiya vasitələri ilə müxtəlif təxribatlar ortaya atılır" deyə cənab Prezidentin bu fikirləri uşaq hüquqlarının müdafiəsi sahəsində prioritetləri müəyyən edir. Ölkəmiz uşaqları bu cür təhlükələrdən qorumaq məqsədilə həm də 2001-ci ildə "Kiber-cinayətkarlıq haqqında" Budapeşt konvensiyasına da qoşulmuşdur. 2018-ci ildə qəbul edilmiş və 2020-ci ildə qüvvəyə minmiş "Uşaqların zərərli informasiyadan qorunması haqqında" qanun bu sahədə çox mühüm rol oynayır. 2019-cu ildə Azərbaycan "Uşaqların cinsi istismardan və cinsi zorakılıqdan müdafiəsi haqqında" Avropa Şurası Konvensiyasına qoşulmuşdur.

Son illər uşaq hüquqlarının müdafiəsi istiqamətində bir sıra qanun layihələrinə əlavə və dəyişikliklər edilmişdir. 2026-cı ildə "Uşaq haqqında" Azərbaycan Respublikasının yeni qanunu qəbul olunmuşdur. Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə 2009-cu ilin "Uşaq ili" ilan edilməsi də Azərbaycan dövlətinin uşaqlara sonsuz qağayısının bariz təzahürü sayılmalıdır. Uşaq hüquqlarının qorunması istiqamətində həyata keçirilən çoxşaxəli təşəbbüslərin uğurla reallaşdırılması prosesində Heydər Əliyev Fondunun əvəzsiz xidmətləri var. Fondun təhsil və səhiyyənin bir sıra problemlərinin həlli, yeni məktəblərin inşası, körpələr evi və internat məktəblərinin əsaslı təmiri və yenidən qurulması prosesində yaxından iştirakı Azərbaycanın gələcəyi olan uşaqlara yüksək qağayı nümunəsi olmaqla yanaşı, cəmiyyətin ümumi potensialını bu yöndə səfərbər olunmasına xidmət etmişdir.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin xatirəsi Ankarada ehtiramla yad edilib

Mayın 4-də Ankaradakı "Şuşa" Konqres Mərkəzində "Heydər Əliyev və türk dünyası" mövzusunda müzakirələr aparılıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 103-cü ildönümünə həsr olunmuş tədbirin təşəbbüskarı kimi Türkiyə-Azərbaycan Dostluq, Əməkdaşlıq və Həmrəylik Fondu (TADİV) çıxış edib.

Müzakirələrdə Türkiyə parlamentinin üzvləri, türk dövlətlərinin diplomatik nümayəndliklərinin, qardaş ölkənin siyasi partiyalarının təmsilçiləri, qeyri-hökumət təşkilatlarının rəhbərləri, paytaxt universitetlərinin tələbələri və müəllim heyəti iştirak edib.

Tədbir görkəmli dövlət xadiminə həsr olunmuş videosüjetlə başlamışdır.

TADİV-in rəhbəri, professor Aygün Attar çıxış edərkən bildirdi ki, Ulu Öndər Heydər Əliyev bütün türk dünyası üçün bir bələdçi və nümunədir. "Heydər Əliyev türk dövlətlərinin yaxınlaşmasında və qarşılıqlı integrasiyasında mühüm rol oynayıb. Əminəm ki, onun adı əsrlər boyu yaşayacaq" deyən professor vurğulayıb ki, Ümummilli Liderin kursunu onun layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyev uğurla davam etdirir. "Heydər Əliyev onlara böyük arzusunu - Azərbaycanın tarixi torpaqlarının işğaldan azad edilməsi Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyev tərəfindən gerçəkləşdirilib" deyən professor TADİV-in yaradılması ideyasının Azərbaycan xalqının dahi oğluna məxsus olduğunu xatırladı.

Türkmənistan, Qırğızistan və Özbəkistan səfirliklərinin nümayəndələri çıxış edərkən, Ulu Öndər Heydər Əliyevin balanslı və uzaqgörən siyasətinin türk ölkələri arasında strateji əlaqələrə güclü tökan verdiyini diqqətə çatdırıblar.

Diplomatlar Azərbaycana six əməkdaşlığın təməlini Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulduğunu, onun türk dünyasında dövlətlər arası əlaqələrə token verdiyi ilə bağlı vahid fikri ifadə ediblər.

Bu gün türk dövlətlərində bir sıra park və küçülər Azərbaycanın Ümummilli Liderinin adını daşdığına diqqət çəkilib.

Qazaxıstanın Türkiyədəki səfiri Yerkəbulan Sapıyev Heydər Əliyev "Türk dünyasının qardaş ölkələri arasında əlaqələrin inkişafına xüsusi töhfələr verən ağsaqqal" adlandırılıb. O, Ulu Öndörün uzaqgörənliyini yüksək qiymətləndirərək qeyd edib ki, Türk Dövlətləri Təşkilatı Heydər Əliyevin strateji baxışının nəticəsidir.

Ölkəmizin Ankaradakı səfiri Rəşad Məmmədov da çıxışında vurğulayıb ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Azərbaycan tarixində rolu həqiqətən əlamətdardır. Diplommat qeyd edib ki, Ulu Öndər Azərbaycanın xaosdan xilas edərək müasir dövlətin möhkəm təməlini formalaşdırıb.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycanın görkəmli dövlət xadimi haqlı olaraq Mustafa Kamal Atatürk kimi şəxsiyyətlərlə bir sırada yer alırdı. Türkiyə-Azərbaycan Parlamentlərarası Dostluq Qrupunun rəhbəri Şamil Ayrım və Türkiyənin Ədalət və İnkişaf Partiyasının türk dövlətləri ilə əlaqələr üzrə sədr müavini, professor Kürşad Zorlu çıxışlarında Ümummilli Lider Heydər Əliyevin böyüklüyündən danışıblar. Onların fikrincə, Heydər Əliyev doğma Azərbaycanın və bütün türk dünyasının gələcək inkişafını öncədən gören bir insan idi.

Müzakirələrdən sonra konsert proqramı təqdim edilib və Ümummilli Liderin xatirəsinə həsr olunmuş şahmat turnirini start verilib.

1923

Azərbaycanın özü qədər əbədi

2026

Azərbaycan öz tarixinin ən şərəfli, qürurlu və qüdrətli dövrünü yaşayır. Bu dövr təkcə iqtisadi tərəqqi və ya hərbi güclə deyil, həm də milli suverenliyin tam bərpası, beynəlxalq münasibətlər sistemində yeni güc mərkəzi kimi formalaşmağımızla xarakterizə olunur.

2020-ci il Vətən müharibəsində qazanılan tarixi Zəfər, torpaqlarımızın işğaldan azad olunması və suverenliyimizin bərpası Azərbaycanın geosiyasi çəkisini artırdı. Ölkəmiz təkcə Cənubi Qafqazın deyil, Avrasiya materikinə mühüm geosiyasi və geoiktisadi mərkəzinə çevrildi. Bu gün Bakı dünyanın ən böyük qlobal problemlərinin müzakirə edildiyi, sülh və təhlükəsizlik formatlarının müəyyənləşdiyi məkənlərdən biridir. Azərbaycan həm Qərbi, həm Şərqi mərkəzləri ilə bərabər hüquqlu münasibətlər qurmağı bacaran nadir ölkələrdəndir.

Ölkəmizin etibarlı tərəfdaş kimi mövqeyi beynəlxalq arenada o qədər möhkəmlənib ki, enerji təhlükəsizliyi və neqliyyat dəhlizləri məsələsi Bakı-sız təsəvvür ediləmir. "Şərqi-Qərbi" və "Şimal-Cənub" neqliyyat dəhlizlərinin kəsişməsində yerləşən ölkəmiz Cindən Avropaya qədər uzanan Orta dəhlizin əsas logistik mərkəzi statusunu qazanıb. Ölkəmizin beynəlxalq arena-da etibarlı tərəfdaş mövqeyinin güclənməsi, sadəcə, coğrafi üstünlüklə bağlı deyil. Bu, illərdir yürüdülməyə başlanmış və milli maraqlara söykənən siyasətin, düzgün yürüdülməyə xərçisi siyasətin və iqtisadi diplomatiyanın bəhrəsidir.

Birmənalı vurğulamaq lazımdır ki, Azərbaycanın müasir dövlətçilik tarixi bir-birini tamamlayan iki böyük mərhələnin, təməl qoyma və zirvəyə ucalma dövrlərinin vəhdətindən ibarətdir. Bu günlərdə həyata göz açmasının 103-cü ildönümünü böyük ehtiram və qürurla andığımız Ulu Öndər Heydər Əliyevin strateji zəkası ilə cızdığı şərəfli dövlətçilik yolu Müzəffər Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə uğurla davam etdirilir. Yəni dövlətçilik yolunun təməlində Ümummilli Lider Heydər Əliyevin misilsiz xidmətləri, bənzərsiz düşəsi, "müstəqilliyimiz əbədidir, dönməzdir" fəlsəfəsi, zirvəsində isə dövlətimizin başçısı, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə qazanılan tarixi Zəfər dayanır. Azərbaycanın yaşadığı şərəfli günlər məhz illər öncə Ulu Öndər tərəfindən atılmış strateji addımların məntiqi nəticəsidir.

Dövlətimizin əldə etdiyi hər uğuru təməlində Ulu Öndər Heydər Əliyevin uzaqgörənliyi və tarixi qərarları dayanır. 1993-cü ildə xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyətə qayıdan Ümummilli Lider ilk növbədə dövlətin fiziki varlığını qorudu. Azərbaycanın parçalanma təhlükəsi və iqtisadi iflasi fonunda xilaskarlıq missiyasını özünə götürən Ulu Öndər dövlətin varlığını qorumaqla yanaşı, gələcək böyük qələbələr üçün əsasını qoydu. Prezident İlham Əliyev Ulu Öndərin vəsiyyətini bu strateji xəttə dövrün realıqları ilə uyğunlaşdıraraq, Azərbaycanı regionun mütləq liderinə çevirdi.

Ulu Öndərin ən böyük arzusu torpaqlarımızın işğaldan azadlığı, Azərbaycanın ərəzi bütövlüyünün bərpa edilməsi idi. Ümummilli Lider bu istiqamətdə siyasi müstəvidə nəhəng işlər gördü, diplomatik cəhəddə Ermonistanı təcrid etməyə və beynəlxalq hüquqi baza yaratmaqla ədalətə gedən yolun inşasına başladı. Ulu Öndər nizamlı ordunun əsaslarını yaradaraq, hərbi təhsil sistemini formalaşdırdı, hər çıxışında "Biz mütləq qayıdacağıq!" deyərək xalqın inamını artırdı.

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin 2003-cü ildən bu yana yürütdüyü uğurlu siyasətin ana xəttini Ulu Öndərin Azərbaycanla bağlı vəsiyyətləri, arzusu və istəkləri təşkil edirdi. Prezidentimizin həyata keçirdiyi stratejiyanın prioriteti, bütün istiqamətlərdə qazanılan uğurların əsas hədəfi işğal altında olan torpaqlarımızın düşməndən azad edilməsi, öz yurdlarından didərgin salınmış soydaşlarımızın doğma ocaqlarına qayıtması və Azərbaycanın bütün sərhədləri boyunca üçrəngli bayrağımızın dalğalanması idi. Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin dünyanın ən güclü 50 ordusu sırasına daxil edərək, onu müasir texnologiyalar və "dəmir yumruq" fəlsəfəsi ilə təchiz etdi. Dövlətimizin başçısı hüquqi və siyasi bazanı hərbi qüdrətlə birləşdirərək, Ulu Öndərin diplomatik masada başladığı mübarizəni həm döyüş meydanında, həm də beynəlxalq tribunallarda məntiqi sonluğa - tarixi Zəfərə çatdırdı. 44 günlük Vətən mü-

Azərbaycan inkişafı və uğurları ilə yüksəlir

çəkilməsini təmin etdi. Heydər Əliyev sovet ideologiyasının hakim olduğu bir realıqda xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərini qorudu, onların yaşadılması üçün bütün imkanlardan cəsarətlə istifadə etdi. Heydər Əliyev Azərbaycanın tarixindən, keçmişindən, milli dəyərlərindən yazan şair və yazıçıları qorudu, onlara qarşı represiv tədbirlərin görülməsinə imkan vermədi.

Bir məsələni də xüsusi qeyd etməliyik ki, Heydər Əliyevin istər respublikamıza sovet dövrü rəhbərliyi illərində, istərsə də Kremlə çalışdığı illərdə ermənilərin Azərbaycana qarşı ərəzi iddialarının baş qaldırmasına imkan verməmişdi. O illərdə Ermonistan rəhbərliyinin və erməni ziyalıların Qarabağın Ermonistana birləşdirilməsi ilə bağlı Moskvaya ünvanladığı bütün müraciətlər məhz Heydər Əliyevin qətiyyəti sayəsində nəticəsiz qalmışdı. Təəssüf ki, Heydər Əliyevin bu qətiyyətini və prinsipliliyini ötən əsrin 80-ci illərinin sonlarında respublikamıza rəhbərlik edənlər davam etdirə bilmədilər və Azərbaycanı erməni separatizmi ilə üz-üzə qaldı.

Heydər Əliyev elə bir siyasi düşə idə ki, hətta heç bir rəsmi vəzifə daşmadığı dövrdə belə öz xalqına xidmət edirdi. Bu monada Ulu Öndərin 20 Yanvar faciəsindən sonra Moskvadakı Azərbaycan nümayəndəliyində gəlişi və etdiyi cəsarətli çıxışı yalnız sovet rəhbərliyinə edilən etiraz deyildi. Bu çıxış həm də Azərbaycanda müstəqillik uğrunda milli hərəkatın yeni mərhələyə yüksəlməsinə yol açan siyasi manifest idi.

Heydər Əliyevin siyasi fəaliyyətinin 1990-cı ilin payızından başlayan Naxçıvan dövrü isə Azərbaycan xalqının müstəqillik mücadiləsinin və müasir dövlətçilik tarixinin ən parlaq səhifələridir. 1990-cı ilin noyabrında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin üçrəngli bayrağının Naxçıvanda rəsmi bayraq kimi təsdiq olunması, «sovet» və «sosialist» sözlərindən imtina edilməsi, 1991-ci ilin fevralında isə SSRİ-nin saxlanması ilə bağlı referendumun keçirilməsinin Naxçıvan MR-də boykot edilməsi sıradan hadisələr deyildi. Heydər Əliyev qətiyyətinin və cəsarətinin təcəssümü olan bu hadisələr milli müstəqillik mücadiləsinin daha dönməz və sarsılmaz olması təmin etdi.

Heydər Əliyevin 1993-cü ildə Bakıya gələrək Azərbaycanın müstəqilliyini xilas etməsi isə tələyin ona həvalə etdiyi növbəti tarixi missiya oldu. Ulu Öndərin 1992-ci ilin noyabr ayında Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması

ilə başlanan yeni siyasi missiya Heydər Əliyevin müasir Azərbaycan dövlətini yaratdı, müstəqil dövlətçiliyimizin siyasi və hüquqi əsaslarını formalaşdırdı. Heydər Əliyev Azərbaycanı yalnız bu günün deyil, gələcəyin dövləti kimi qurdu. Bu siyasətin nəticəsində Azərbaycan müasir çağırışları əsas götürən inkişaf yolu ilə getdi, beynəlxalq münasibətlər sistemində özünə layiqli yer tutdu. Ulu Öndər Heydər Əliyev xalqımızın milli həmrəyliyi təmin etdi, dövlətimizin ideoloji dayaqlarını formalaşdırdı, azərbaycançılıq ideyası siyasi-mənəvi məfkurəyə çevrildi.

Azərbaycan dövlətçiliyinin möhkəmləndirilməsində, milli müstəqilliyimizin qorunub saxlanılmasında və ölkəmizin hərtərəfli inkişaf yoluna çıxarılmasında müstəsna xidmətlər göstərmiş dahi şəxsiyyətin zəngin siyasi irsi bu gün də xalqımız üçün etibarlı yol xəritəsi kimi böyük əhəmiyyət daşıyır. Ulu Öndərin uzaqgörən siyasəti nəticəsində formalaşan güclü dövlətçilik ənənələri müasir Azərbaycanın uğurlu inkişafının əsasını təşkil edir və gələcək nəsillərə örnək olaraq qalır.

Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi siyasi kurs Azərbaycanın uğurlarını təmin edən strateji xətt kimi Prezident İlham Əliyev tərəfindən davam etdirilir. Ötən 23 ilə yaxın müddət ərzində bu xətt Azərbaycanı uğurlu yığmağa aparıb. Təsəffüf deyil ki, hazırda beynəlxalq münasibətlər sistemində Azərbaycan dəyərində Cənubi Qafqazın lideri, sabitliyin möhkəm və sarsılmaz olduğu bir respublika, qlobal enerji təhlükəsizliyi məsələlərində söz sahibi olan bir dövlət göz önündə canlanır.

Ən əsası, bu gün dünyada Azərbaycanı müharibədə qalib gələnlər, ərəzilərini döyüş yolu ilə işğaldan azad edən dövlət kimi tanıyırlar. Qeyd edək ki, Heydər Əliyevin ən böyük arzusu torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi, məcburi köçkünlərin doğma yurdlarına qayıdışı idi. Heydər Əliyev torpaqlarımızın işğaldan azad olunacağına əmin idi. Ulu Öndər 1990-cı illərdə çıxışlarının birində bununla bağlı demişdir: "Azərbaycan bu vəziyyətdən çıxacaq, Azərbaycanın ərəzi bütövlüyü təmin olunacaq, qaçqınlar öz yerinə-yurduna, qayıdacaqlar və Azərbaycan müstəqil dövlət kimi yaşayacaq, inkişaf edəcəkdir".

2020-ci ilin 44 günlük Vətən müharibəsində torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi, 2023-cü ildə isə Qarabağda erməni separatizminə son qoyulması Ulu Öndər Heydər Əliyevin ideyalarının realıqda çevrildiyini özündə əks etdirən ən möhtəşəm hadisələr oldu. Bu zəfərlər həm də bir vəsiyyətin, bir inamın və bir dövlətçilik fəlsəfəsinin həyata keçməsi idi. Bu gün işğaldan azad edilmiş torpaqlarda dalğalanan üçrəngli bayrağımız, Qarabağa və Şərqi Zəngəzurə yola düşən qayıdış karvanları həm də Ulu Öndər Heydər Əliyevin həyata vəsiqə almasının ən möhtəşəm təcəssimləridir.

Ulu Öndərin ruhu rahatdır. Çünki artıq torpaqlarımız əzad, artıq məcburi köçkünlər öz doğma yurdlarına geri qayıdırlar. Azərbaycan isə özünün inkişafı və uğurları ilə Ulu Öndərin arzuladığı bir səviyyəyə yüksəlib.

Nəsil MƏHƏMƏLİYEV,
Milli Məclisin deputatı

Qüdrətli dövlətçiliyin memarı

haribəsində qazandığımız şanlı qələbə ilə 30 illik həsrətə son qoyuldu. Ulu Öndərin yaratdığı hərbi kadr potensialı Vətən savaşı düşməni vurulan zərbənin əsas gücünə çevrildi və Ümummilli Liderin ruhu torpaqlarımızın ədalətə qovuşması ilə rahatlıq tapdı.

Heydər Əliyev ömrünün sonuna qədər qaçqın və məcburi köçkünlərin sosial rifahı üçün çalışdı, ən ağır dövrlərdə məcburi köçkünlərin sosial rifahını hər şeydən üstün tutdu, qadın səhərciklərinin ləğvinə başladı, qayıdış ruhunu dəim yaşatdı. Prezident İlham Əliyev bu siyasəti məntiqi sonluğa çatdırmaqla "Böyük qayıdış" prosesinə start verdi və soydaşlarımızın öz yurdlarına qovuşmasını reallaşdırdı. Bu gün Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə aparılan nəhəng quruculuq işləri insanların öz doğma yurdlarına ən müasir şəraitdə qayıtmasını təmin edir. Ümummilli Liderin 2003-cü ildə "Mən ona özüm qədər inanıram" deyərək xalqa təqdim etdiyi cənab İlham Əliyev etimadı tam doğrultmaqla yanaşı, dahi rəhbərin böyük arzularını da reallaşdırdı.

Azərbaycanın müasir xarici siyasəti Ulu Öndər tərəfindən təməli qoyulmuş strateji kursun məntiqi davamı və yeni müstəvidə icra olunmasıdır. Heydər Əliyev 1993-cü ildə hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra Azərbaycanı beynəlxalq təcridədən çıxarmaq üçün balanslaşdırılmış xarici siyasət kursunu başlatdı. Ümummilli Liderin uzaqgörənliklə müəyyən etdiyi, çoxvektorlu və milli maraqlara söykənən diplomatiya bu gün Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə uğurla davam etdirilir.

Ölkəmizin iqtisadi yüksəlişinin təməlində də Ulu Öndər Heydər Əliyevin uzaqgörən neft strategiyası və dövlətçilik fəlsəfəsi dayanır. 1993-cü ildə Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi iqtisadi iflas və kaos şəraitində idi. Ümummilli Lider yaxşı anlayırdı ki, siyasi müstəqilliyin möhkəmlənməsi üçün güclü iqtisadi təməl əsas şərt idi. 1994-cü ildə imzalanmış "Əsrin müqaviləsi" Ulu Öndərin iqtisadi uzaqgörənliyinin məhsulu idi və bununla Azərbaycanın beynəlxalq iqtisadi sistemə inteqrasiyasının təməli qoyuldu. Bu, təkcə iqtisadi yox, həm də ölkənin müstəqilliyini siqortalayan siyasi bir addım idi. Bu tarixi müqavilə sayəsində xarici investisiyaların ölkəyə cəlb edilməsi dövlətin maliyyə dayanıqlığını təmin etdi. Torpaq islahatı, özəlləşdirmə proqramları və sahibkarlığa des-

tək mexanizmlərinin yaradılması ilə bazar iqtisadiyyatına keçidin hüquqi bazası formalaşdırıldı. Həmin təməllər üzərində həyata keçirilən qlobal əhəmiyyətli neft-qaz və bərpaolunan enerji layihələri müasir Azərbaycanı Avropanın enerji təhlükəsizliyini təmin edən əsas təminatçılarından biri etdi.

2003-cü ildən etibarən Prezident İlham Əliyev Ulu Öndərin müəyyən etdiyi iqtisadi siyasəti yeni dövrün çağırışlarına uyğunlaşdırdı. Dövlətimizin başçısı neft strategiyasının məntiqi sonluğa çatdıraraq Azərbaycanı Avropanın enerji təhlükəsizliyinin əsas qanunlarından birinə çevirdi. "Cənub qaz dəhlizi" (TANAP və TAP) layihələrinin reallaşması Azərbaycanın iqtisadi və siyasi çəkisini qlobal miqyasda artırdı. "Qara qızıl"ın insan kapitalına çevrilməsi şüarı altında neqliyyat, logistika, İKT, kənd təsərrüfatı və turizm sahələrində nəhəng sığırış edildi. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu və Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı kimi layihələrlə Azərbaycan Avrasiyanın logistik mərkəzinə çevrildi. Zəfərdən sonra Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun iqtisadi dövrüyyəyə qaytarılması, "ağillı səhər" və "yaşıl enerji" zonalarının yaradılması Azərbaycan iqtisadiyyatının yeni inkişaf mərhələləri oldu.

Ulu Öndər və Prezident İlham Əliyevin iqtisadi siyasətindəki vəhdətin ən böyük notəsi Azərbaycanın iqtisadi müstəqilliyidir. Ulu Öndər xarici asılılığı minimuma endirən təməlləri atdı, Prezident İlham Əliyev isə Azərbaycanı donor ölkəyə, qlobal layihələrin təşəbbüsünə və regionun iqtisadi lokomotivinə çevirdi. Bu gün Azərbaycanın valyuta ehtiyatlarının ÜDM-i üs-

tələməsi, xarici borcun aşağı səviyyəyə saxlanılması və milli rifahın yüksəlməsi məhz bu varislik və vəhdətin təzahürüdür.

Heç şübhəsiz, dövlətimizin mənəvi sütunlarından biri də milli-mənəvi dəyərlərimizin daşıyıcısı olan ağsaqqallardır. Prezident İlham Əliyevin aprelin 23-də Azərbaycan Ağsaqqallar Şurasının IX Qurultayına ünvanladığı müraciət dövlətin milli-mənəvi dəyərlərə verdiyi önəmi və ağsaqqallıq institutunun müasir dövrdəki strateji əhəmiyyətini ifadə edir. Dövlətimizin başçısı müraciətdə ağsaqqallıq ənənəsinin Azərbaycanın milli kimliyinin və dövlətçilik tarixinin sarsılmaz təməli, nəsillərəsi monəvi körpü kimi qiymətləndirdi. Prezidentimiz Vətən müharibəsində qazanılan şanlı Qələbənin əsasında ağsaqqalların gənc nəsələşlədiyi vətənpərvərlik, milli qürur və fədakarlıq tərbiyəsinin dayandığını xüsusi vurğuladı. Dövlətimizin başçısı Ağsaqqallar Şurasını, sadəcə, məsləhətçi orqan deyil, ölkənin ictimai-siyasi və humanitar inkişafında, vətəndaş həmrəyliyinə möhkəmləndirilməsində fəal iştirak edən mühüm təsisat kimi səciyləndirdi.

Ağsaqqallar hər zaman Heydər Əliyev yoluna sadiqlik nümayiş etdiriblər, cəmiyyətdə sabitliyi və vətənpərvərliyin qorunmasında böyük rol oynayıblar. Dövlətimizin başçısının ağsaqqallara göstərdiyi diqqət və qayğıya cavab olaraq, ağsaqqallar da cənab Prezidentin siyasətini birmənalı dəstəkləyirlər, gənc nəslin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunmasında, dövlət siyasətinin xalqa çatdırılmasında fəal iştirak edirlər və bundan sonra da edəcəklər.

Nəticə olaraq, müasir Azərbaycanın keçdiyi yol Ulu Öndərin müəyyən etdiyi strateji kursun Prezident İlham Əliyev tərəfindən böyük məharətlə, qətiyyətlə və zəfərlə davam etdirilməsi yoludur. Heydər Əliyev irsi ilə İlham Əliyevin uzaqgörən fəaliyyəti arasında varislik prinsipi güclü və qalib Azərbaycan modelinin uğur sirridir. Ulu Öndərin ən böyük şah əsəri olan Azərbaycan bu gün hadisələri yönəldirən, regionun taleyini müəyyən edən və qlobal iqtisadiyyata töhfə verən önəmli güclərdən biridir. Tarixi keçmişinə sadiq, gələcək çağırışlara tam hazır olan Azərbaycan dövləti bundan sonra da öz milli maraqlarını uca tutacaq, regionda sülhün, tərəqqinin və inkişafın əsas rəmzi olmağa davam edəcək. İnkişafımızın və gələcəyimizin qarantı isə xalq-iqtidar birliyi və Ulu Öndər ideyalarına olan sarsılmaz sadiqlikdir.

Eldar QULİYEV,
Azərbaycan Ağsaqqallar Şurasının
sədri, Milli Məclisin Hesablayıcı komissiyasının sədri,
professor

Azərbaycanın xarici siyasətinin uğurları

Azərbaycan-İtaliya: dərinməzmunlu əlaqələr siyasi fərsətlərə çevrilir

Müasir dünyamızda müxtəlif səbəblərin təsiri ilə ayrı-ayrı dövlətlər arasında gücləndiyi, gərginliklərin artdığı bir zamanda Azərbaycanın növbəti hər hansı qütbə təmsil olunur, əksinə, müstəqil mövqeyi, balanslı siyasəti ilə bütün dünyada sülhə, əməkdaşlığa, qarşıdurmaların aradan qaldırılmasına töhfə verməyə çalışır.

Ölkəmizin getdikcə yüksələn beynəlxalq nüfuzu, ayrı-ayrı dövlətlərin xarici siyasətində rəsmi Bakı ilə əlaqələrin inkişafına verilən önəm, əksər ölkə rəhbərlərinin Prezident İlham Əliyevə rəğbəti, inamı və güvəni, onunla sıx kommunikasiyalara cəmlənən Azərbaycanın ortaya nə qədər böyük siyasi iradə qoyduğunu və özünə götürdüyü tarixi missiyanı nə qədər böyük uğurla yerinə yetirdiyini göstərir.

Bu baxımdan Azərbaycanla İtaliya arasında münasibətlər son illərdə dinamik inkişaf edərək strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə yüksəlib. Əlaqələr təkcə siyasi dialoqla məhdudlaşmır, eyni zamanda enerji, iqtisadiyyat, hərbi-texniki, mədəniyyət və təhsil sahələrində geniş və çoxşaxəli əməkdaşlığı əhatə edir.

İtaliya Nazirlər Şurasının Sədri Ciorcia Meloninin Avropa Siyasi Birləşməsinin İrəvanda keçirilən 8-ci sammitindən dərhal sonra Bakıya rəsmi səfəri, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə keçirilən görüş və müzakirələr bunu bir daha nümayiş etdirdi.

Qarşılıqlı etimad

Azərbaycanla İtaliya arasında siyasi əlaqələr yüksək səviyyədedir və liderlərarası davamlı dialoq bu münasibətlərin əsas hərəkətverici qüvvəsidir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə İtaliyanın Baş naziri Ciorcia Meloni arasında formalaşmış qarşılıqlı etimad əsaslanan münasibətlər iki ölkə arasında əməkdaşlığın daha da dərinləşməsinə mühüm töhfə verir. İtaliya Avropanın böyük dövlətləri sırasında Azərbaycanın ilk strateji tərəfdaşı kimi çıxış edir. Bu fakt təkcə siyasi bəyanatlarla deyil, real layihələr və intensiv qarşılıqlı səfərlərlə də təsdiqlənir.

2020-ci ildə Prezident İlham Əliyevin İtaliyaya səfəri münasibətlərdə yeni mərhələnin əsasını qoydu. Sonrakı illər müxtəlif beynəlxalq platformalarda, o cümlədən Kopenhagendə keçirilən tədbirlər çərçivəsində liderlər arasında görüşlər və dialoq davam etdirildi. Bu baxımdan xanım Ciorcia Meloninin Azərbaycanla səfəri həm siyasi, həm də rəsmi baxımdan xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Onun Ermənistanda çoxtərəfli tədbirdə iştirakından sonra Azərbaycanla səfər etməsi, rəsmi Romannın Bakı ilə strateji tərəfdaşlığa verdiyi önəmli açıq şəkildə göstərdi və iki ölkə arasında dostluq münasibətlərinin möhkəmlənməsinə töhfə verdi. Liderlərin mətbuata verdikləri birgə bəyanatda

Prezident İlham Əliyev bu münasibəti yüksək dəyərləndirərək dedi: "Sizin bu gün Azərbaycanla olmağınız bir daha Azərbaycan-İtaliya əlaqələrinin nə qədər dərinməzmunlu olmasından xəbər verir. Hər kəs bilir ki, Siz bu gün Ermənistanda idiniz. Ermənistanda öz proqramınızı bitirib Azərbaycana gəlmək bizim üçün xüsusi mənə daşıyır, çox böyük rəmzi mənə daşıyır, eyni zamanda Azərbaycana göstərilən hörmətin və xoş münasibətin bariz təzahürüdür".

İtaliyanın enerji təhlükəsizliyində əsas tərəfdaş

Azərbaycanla tərəfdaşlığa xüsusi diqqət İtaliya üçün ölkənin enerji təhlükəsizliyi, geosiyasi mövqeyi və iqtisadi maraqları ilə birbaşa bağlı strateji seçimdir. Azərbaycan Avropaya alternativ qaz mənbəyi təqdim edən ölkələrdəndir. Xüsusilə "Cənub qaz dəhlizi" vasitəsilə Azərbaycan qazının İtaliyaya çatdırılması rəsmi Romanın enerji siyasətində çox mühüm rol oynayır. Bu əməkdaşlıq İtaliyanın enerji təchizatını şaxələndirməsinə, yəni bir mənbədən asılılığını azaltmasına imkan verir. Xüsusilə son illər Avropada enerji böhranları fonunda bu faktor daha da kritik əhəmiyyət kəsb edib. Azərbaycan artıq İtaliyanın əsas qaz təchizatçılarından birinə çevrilib və bu, uzunmüddətli sabitlik deməkdir.

Hazırda Azərbaycan İtaliyanın ikinci əsas qaz təchizatçısıdır. Təkcə 2025-ci ildə ölkəmiz İtaliyaya 10 milyard kubmetr qaz ixrac edib. Ümumilikdə isə Azərbaycanın "Cənub qaz dəhlizi" vasitəsilə İtaliyaya ixrac etdiyi qazın həcmi 50 milyard kubmetrə yaxınlaşıb. Bu, ölkəmizin Avropanın enerji xəritəsində strateji oyunçu kimi mövqeyini daha da gücləndirir. "Keçən il Azərbaycan 25 milyard kubmetr təbii qaz ixrac edib, onun 9,5 milyardı İtaliya bazarına ixrac olunmuşdur. Bu gün söhbətlər və danışıqlar əsnasında biz bu həcmi artırmaq üçün müzakirələr aparmışıq. Bunun üçün təbii ki, "Cənub qaz dəhlizi"nin tərkib hissəsi olan TAP layihəsinin genişləndirilməsi lazımdır. Artıq müəyyən dərəcədə genişləndirilib, amma bu proses davam etdirilməlidir" - Azərbaycan Prezidenti bəyanatında belə vurğulamışdır. Eyni zamanda Azərbaycan İtaliyanın neft təminatında da mühüm rol oynayır və bu sahədə də ikinci əsas tərəfdaş kimi çıxış edir.

Avropa və Asiya arasında körpü

Azərbaycanın yerləşdiyi coğrafiya - Cənubi Qafqaz regionu Avropa ilə Asiya arasında körpü rolunu oynayır. Bu isə İtaliya üçün yeni nəqliyyat və ticarət marşrutlarına çıxış deməkdir. Ölkəmizlə sıx münasibətlər regionda İtaliyanın siyasi təsir imkanlarını da artırır. İtaliya Azərbaycanla sıx tərəfdaşlıq sahəsində Cənubi Qafqazda daha fəal çıxış edir və regional balansda öz mövqeyini gücləndirir.

Tərəfdaşlıq münasibətlərinin iqtisadi tərəfləri də əhəmiyyətlidir. Belə ki, İtaliya şirkətləri Azərbaycan bazarında geniş imkanlara malikdirlər. Bu gün Azərbaycanda 130-a yaxın İtaliya şirkəti fəaliyyət göstərir. Tikinti, infrastruktur, enerji, mühəndislik və dizayn sahələrində İtaliya biznesi ölkəmizdə aktiv iştirak edir. Xüsusilə Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərdə apardığı bərpa və yenidənqurma işləri İtaliya üçün yeni iqtisadi imkanlar açır. İndiyə qədər İtaliya şirkətləri həmin ərazilərdə 23 layihə həyata keçirib və keçirməkdə davam edirlər. Bu layihələr İtaliya üçün uzunmüddətli müqavilələr, investisiya və texnologiya ixracı deməkdir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə İtaliyanın Baş naziri Ciorcia Meloni arasında formalaşmış konstruktiv dialoq İtaliya üçün etibarlı tərəfdaşlıq işləmək imkanını yaradır. Ölkəmiz regionda sabitlik amili kimi çıxış etdiyindən bu dövlət üçün risklərin idarə olunması baxımından da belə bir əməkdaşlıq əlverişlidir. İtaliya isə Azərbaycanın Avropa İttifaqı ilə əlaqələrində körpü rolunu oynayır ki, bu da rəsmi Romanın Avropa İttifaqı daxilində diplomatik çəkisini artırır.

Avropa İttifaqıdakı güclü tərəfdaş

İtaliya ilə münasibətlərin inkişafı ölkəmizin Avropa məkanına inteqrasiya strategiyasında da mühüm rol oynayır. İlk növbədə İtaliya Azərbaycanın Avropadakı ən böyük iqtisadi tərəfdaşlarından biridir. Enerji sahəsində əməkdaşlıq dövlətimizin beynəlxalq mövqələrini daha da gücləndirir. Azərbaycan qazının "Cənub qaz dəhlizi" vasitəsilə Avropaya, o cümlədən İtaliyaya ixracı bir tərəfdən ölkəmizin etibarlı enerji təchizatçısı kimi imicini möhkəmləndirir, digər tərəfdən də uzunmüddətli gəlirliliyini təmin edir.

İtaliya ilə tərəfdaşlıq Azərbaycanın siyasi manevr imkanlarını da genişləndirir. Aİ daxilində nüfuzlu ölkə olan İtaliya ilə sıx əlaqələr bu münasibətlərdə mühüm dayağ rolunu oynamaqdadır. Azərbaycanın Avropa institutları ilə dialoqunu daha effektiv edir. İtaliya Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında dialoqun gücləndirilməsinə dəstək verən əsas tərəfdaşlardan biridir.

Eyni zamanda İtaliya şirkətlərinin Azərbaycanda, xüsusilə işğaldan azad olunmuş ərazilərdə həyata keçirdiyi layihələr ölkəmiz bərpə və inkişaf prosesinə ciddi töhfə verir. Müasir texnologiya, memarlıq və idarəetmə təcrübəsinin transferi Azərbaycanın iqtisadi modernləşməsinə dəstək göstərir.

Mingəçevirdə həyata keçirilən sənaye və enerji layihələrində, həmçinin Zəfər muzeylərinin layihələndirilməsində də İtaliyanın memarlıq və mühəndislik şirkətləri yaxından iştirak ediblər. Bu əməkdaşlıq iqtisadi əhəmiyyəti ilə yanaşı, estetik və mədəni dövlətlərin inteqrasiyasını da təmin edir.

Ölkələrimiz arasında hərbi-texniki sahədə də ciddi əməkdaşlıq mövcuddur. Son dövrlər Azərbaycan müdafiə nazirinin İtaliyaya səfəri bu əməkdaşlığın genişləndirilməsi istiqamətində atılan addımlardan sayıla bilər. Azərbaycan Hərbi Hava Qüvvələri üçün İtaliyadan yük təyyarələrinin alınması bu əməkdaşlığın konkret nəticələrindəndir. Bununla yanaşı, müdafiə sənayesi və hərbi texnologiyalar sahəsində də əməkdaşlıq perspektivləri genişdir.

Azərbaycan-İtaliya münasibətlərində humanitar əməkdaşlıq xüsusi yer tutur. ADA Universiteti nəzdində İtaliya ali təhsil proqramlarının tətbiqi və ümumilikdə İtaliya universitet modelinə əsaslanan təhsil təşəbbüsləri bu sahədə yeni mərhələnin başlanğıcıdır.

Hazırda bu proqramlar çərçivəsində Azərbaycanda 500-dən çox tələbə təhsil alır. Bu isə iki ölkə arasında uzunmüddətli intellektual və mədəni körpünün formalaşmasına xidmət edir. Prezident İlham Əliyev: "Keçən il Bakıda böyük təntənə ilə İtaliya-Azərbaycan Universiteti açılmışdır. Azərbaycanda təhsilin inkişafına bu universitetin çox böyük təsiri və töhfəsi olacaqdır. Bizə verilən məlumat görə, artıq 500-dən çox tələbə orada təhsil alır və gələcəkdə onlar həm peşəkar mütəxəssislər, həm də ki, Azərbaycanın İtaliyaya ixracı bir tərəfdən ölkəmizin etibarlı enerji təchizatçısı kimi imicini möhkəmləndirir, digər tərəfdən də uzunmüddətli gəlirliliyini təmin edir."

Yeni perspektivlər

2026-cı ilin yanvarında Azərbaycan və İtaliya arasında hökumətlərarası komissiyanın növbəti iclasının keçirilməsi iqtisadi və texniki əməkdaşlığın daha sistemli inkişafına xidmət edir. Bu mexanizim tərəflər arasında layihələrin koordinasiyası və yeni əməkdaşlıq istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. İtaliya Nazirlər Şurasının Sədri Ciorcia Meloni mətbuata bəyanatında xüsusi qeyd etmişdir: "2026-cı ilin ikinci yarısında burada - Bakıda biznes-forum təşkil etməyi planlaşdırmışıq ki, siyasi əməkdaşlığımızı müəssisələrimiz, işçilərimiz üçün konkret fərsətlərə çevirək".

Bütövlükdə Azərbaycan ilə İtaliya arasında münasibətlər çoxşaxəli və strateji xarakter daşıyır. Liderlər arasında davamlı və etimad əsaslanan dialoq bütün sahələrdə əməkdaşlığın inkişafına müsbət təsir göstərir.

Baş nazir Ciorcia Meloninin Azərbaycana səfəri bu münasibətlərin daha da dərinləşməsinə göstəricisidir. İtaliya bu gün Avropa İttifaqı məkanında Azərbaycanın ən yaxın tərəfdaşlarından biri olaraq qalır və mövcud dinamika göstərir ki, yaxın gələcəkdə bu əməkdaşlıq daha geniş miqyas alacaq.

*İradə ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"*

Enerji əməkdaşlığı üzərində qurulan iqtisadi tərəfdaşlıq

Azərbaycan və İtaliya arasında iqtisadi əməkdaşlıq getdikcə genişlənir. Bu istiqamətdə əlaqələr bir sıra sahələrdə genişlənir. Bu istiqamətdə əlaqələr bir sıra sahələrdə genişlənir. Bu istiqamətdə əlaqələr bir sıra sahələrdə genişlənir. Bu istiqamətdə əlaqələr bir sıra sahələrdə genişlənir.

Son illərin ən möhtəşəm meqalayihələrindən olan "Cənub qaz dəhlizi"nin axıncı mərhələsi də möhtəşəm İtaliyadır. Yəni bu dəhliz Azərbaycanın başlanğıcını, Türkiyənin, Yunanıstanın, Albaniyanın ərazisindən və Adriatik dənizinin altından 3500 kilometr yol keçərək İtaliya torpağına çatır və orada ölkənin qaz nəqliyyatı şəbəkəsi ilə birləşir.

"Cənub qaz dəhlizi"nin sonuncu segmenti olan TAP (Trans-Adriatik Qaz Boru Kəməri) ölkələrimiz arasında enerji əməkdaşlığının möhkəmləndirən vacib amildir. Bu kəmər 2020-ci

nın Sədri Ciorcia Meloninin ölkəmizə səfəri çərçivəsində də bu mövzu diqqət mərkəzində olub. Məlum olduğu kimi, Prezident İlham Əliyev və ali qonaq mətbuata bəyanatlarla çıxış ediblər. Dövlətimizin başçısı öz bəyanatında deyib: "Təbii ki, əlaqələrimizin əsas istiqamətlərindən biri enerji-

il dekabrın 31-dən qaz nəql edir və İtaliyanın enerji təhlükəsizliyinə öz töhfəsini verir. Təkcə keçən il TAP-la İtaliyaya 10 milyard kubmetr qaz ixrac olunub. Ümumilikdə isə "Cənub qaz dəhlizi" ilə İtaliyaya 50 milyard kubmetrə yaxın qaz nəql edilib.

Xatırladaq ki, ölkəmizlə Avropa İttifaqı arasında əldə edilən razılaşmaya əsasən, 2027-ci ilə qədər Azərbaycan qazının tədarükü ildə azı 20 milyard kubmetrə çatmalıdır. Bu həcmi Avropaya ixrac edilməsində "Cənub qaz dəhlizi"nin ayrılmaz hissəsi - TAP-ın da rolunu bilmək lazımdır. Onu da deyək ki, indi bu dəhliz yeni interkonnektorlarla şaxələndirilib və nəticədə Azərbaycan qazı alan ölkələrdə də sayı getdikcə artır.

Ümumilikdə Azərbaycanın 16 ölkə - Gürcüstan, Türkiyə, Bolqarıstan, Yunanıstan, İtaliya, Rumıniya, Macarıstan, Serbiya, Sloveniya, Xorvatiya, Şimali Makedoniya, Slovakiya, Ukrayna, Suriya, Almaniya və Avstriya qaz alır. Göründüyü kimi, bunların 10-u Avropa İttifaqına üzv dövlətlərdir.

Təsədüfi deyil ki, yüksək səviyyədə Azərbaycan-İtaliya görüşlərində həmişə enerji sahəsində ikitərəfli əməkdaşlıqdan məmnunluq ifadə edilir, bu xüsusda TAP layihəsinin əhəmiyyətinə, kəmərin İtaliyanın və Avropa ölkələrinin enerji təhlükəsizliyində roluna toxunulur, xəttin ötürücülük qabiliyyətinin artırılması barədə fikir mübadiləsi aparılır.

Bu il mayın 4-də İtaliya Respublikası Nazirlər Şurası

Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac neft kəmərinin səhmdarlarından biridir və layihədə 5 faizlik iştirak payına malikdir.

İki ildir "Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkəti ilə İtaliya Respublikasının "Eni S.P.A." şirkəti arasında bioyanacaq və bioxammal sahəsində Anlaşma Memorandumu" mövzusunda 2024-cü ildə həmin "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkəti ilə İtaliya Respublikasının

"Eni S.P.A." şirkəti arasında enerji təchizatı təhlükəsizliyi məqsədilə hasilat və midstrim sahəsində neft-qaz layihələri üzrə əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu" da mübadilə edilib. Həmin vaxt mübadilə edilən sənədlər sırasında "Az-

baycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkəti ilə İtaliya Respublikasının "Eni S.P.A." şirkəti arasında enerji keçidi və istixana qazlarının azaldılması sahəsində Anlaşma Memorandumu" da özünə yer alıb.

İtaliyanın "Ansaldo Energia" şirkəti Mingəçevirdə "8 Noyabr" Elektrik Stansiyasının tikintisində fəal iştirak edib. Sifariş əsasında "Ansaldo Energia" tərəfindən hazırlanan, ümumi çəkisi 3 min tondan çox olan qaz turbinləri və generatorlar, o cümlədən köməkçi avadanlıq ikinci logistika marşrutu ilə İtaliyadan Bakı limanına çatdırılıb. Hər birinin TAP layihəsinin genişləndirilməsi üçün müzakirələr aparılmışdır. Artıq müəyyən dərəcədə genişləndirilib, amma bu proses davam etdirilməlidir".

Bundan əlavə, İtaliyanın "Eni S.P.A." şirkəti ilə SOCAR (Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti) arasında əməkdaşlıq mövcuddur. İki il əvvəl dövlətimizin başçısı İtaliyada olarkən "Eni S.P.A." şirkətinin baş icraçı direktoru ilə görüşündə neft-qaz, bərpə edilən enerji və iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində yeni texnologiyaların tətbiqi istiqamətində əməkdaşlığın genişləndirilməsi ilə bağlı məsələlər müzakirə edilmişdir.

Qeyd edək ki, "Eni"ni Azərbaycanda yaxşı tanıyırlar. "Əsrin müqaviləsi" çərçivəsində ölkəmizdə aparılan işlərin müxtəlif mərhələlərində bu şirkət fəal iştirak edib. Ən mühüm faktlardan biri də budur ki, "Eni" Heydər Əliyev adına

Bütün bunlar getdikcə inkişaf edən Azərbaycan-İtaliya iqtisadi əməkdaşlığının parlaq nümunələridir.

*Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"*

Azərbaycanın xarici siyasətinin uğurları

Bakı sülh missiyasını uğurla davam etdirir

Bölgədə normallaşma prosesinə mane olmaq istəyən qüvvələrin planları bundan sonra da fiaskoya uğrayacaq

Bu gün Cənubi Qafqaz onillikləri boyu davam edən qanlı münaqişə ocağından sabitlik və iqtisadi tərəfdaşlıq mərkəzinə çevrilib. Bu tarixi dəyişimin memarı olan Azərbaycan həm döyüş meydanında, həm də diplomatiya masasında nümayiş etdirdiyi qətiyyətə regionda de-fakto sülh mühitini formalaşdırıb. Mayın 4-də Ermənistanla keçirilmiş "Avropa Siyasi Birliyi"nin 8-ci Zirvə toplantısına videobağlantı formatında qoşulan Prezident İlham Əliyevin mesajları Bakının sülh gündəliyinə sadıqlığını və yeni əməkdaşlıq modelini dünyaya bir daha bəyan etdi: "Ötən ilin avqustunda Vaşinqtonda, Ağ Evdə Ermənistan və Azərbaycan liderləri Birgə Bəyannamə imzaladılar. Prezident Tramp, artıq qeyd etdiyi kimi, həmçinin şahid kimi imza atdı. Ermənistanın və Azərbaycanın xarici işlər nazirləri sülh sazişinin mətnini parafkladılar. Bizim üçün və əminəm ki, ermənistanlı həmkarlarımız üçün sülh qurulub".

Barışın real nəticələri

Azərbaycanın sülhə gedən yolu heç də asan olmayıb. Otuz ilə yaxın müddətdə Bakı münaqişəsinin beynəlxalq hüquq normaları çərçivəsində, danışıqlar yolu ilə həlli üçün sonsuz səbir və səy nümayiş etdirdi. Lakin qarşı tərəfin qeyri-konstruktiv yanaşması regionu uzun müddət müharibə zonası kimi saxladı.

Prezident İlham Əliyevin qətiyyətli siyasət iradəsi və Azərbaycan Ordusunun hərbi gücü sayəsində BMT Təhlükəsizlik Şurasının 30 il kəğız üzərində qalan qətnamələri icra edildi, separatçılığa son qoyuldu və ölkəmizin suverenliyi tam təmin olundu. Azərbaycanın İkinci Qarabağ müharibəsində qazandığı qələbə bütün regionun rahat nəfəs almasına şərait yaradan "sülh qalası"nın təməli oldu.

Azərbaycan və Ermənistan arasında münasibətlər artıq kəğız üzərindəki bəyannamələrdən real əməli addımlara keçib. 2025-ci ilin avqustunda Vaşinqtonda imzalanan Birgə Bəyannamə və sülh sazişi mətninin paraflanması bu prosesin hüquqi əsası olub.

Prezident İlham Əliyev "Avropa Siyasi Birliyi"nin 8-ci Zirvə toplantısında

çığışı zamanı sülhün insanların gündəlik həyatındakı real faydalarını konkret faktlarla diqqətə çatdırdı: "Sülhün əldə olunması faktı əsasında Azərbaycan 1990-cı illərin əvvəlindən Ermənistanla təbiiq edilən bütün tranzit məhdudiyyətlərini birtərəfli qaydada aradan qaldırdı. İndiyə qədər Ermənistanla Azərbaycan ərazisi vasitəsilə 28 min ton yük çatdırılıb. Azərbaycan hətta əlavə addımlar atdı. Biz ilk dəfə olaraq öz neft məhsullarımızı - benzin və dizel Ermənistanla təchiz etməyə başladığımız Beləliklə, ticarət münasibətləri başladı. Bu vaxta qədər 12 min ton neft məhsullarımız Ermənistanı ixrac edilib".

Bu, düşmənçilik səhifəsinin bağlandıqının və ticarət münasibətlərinin bərpasının ön bariz göstəricisidir. Bu mühim məqamı diqqətə çatdıran Azərbaycan Prezidenti dedi: "Sülh sahəsində digər nailiyyətlər bağlandı. "Trampın Beynəlxalq Sülh və Rifah Marşrutu" Azərbaycanı öz eksklavı Naxçıvanla birləşdirəcək və bununla yanaşı, o, Orta dahlizin bir hissəsinə çevriləcək. Həm Ermənistan, həm Azərbaycan sülhün öyanı nəticələrini artıq görürlər".

Bu layihələr Cənubi Qafqaz qlobal logistik mərkəzə çevirməklə yanaşı, iqtisadi inteqrasiyanı sülhün qarantına çevirir.

Qərəzli qətnamələr nəyə xidmət edir?

Qərəzli qətnamələr nəyə xidmət edir?

Azərbaycanın həmin sülhsevər və qurucu fəaliyyəti fonunda bəzi beynəlxalq təsisatların qərəzli yanaşması ciddi narahatlıq doğurur. Xüsusilə Avropa Parlamenti (AP) və Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞPA) nümayiş etdirdiyi mövqe sülh prosesinə dəstək deyil, ona maneə kimi qiymətləndirilir.

Avropa Parlamentinin cari il aprelin 30-da ölkəmizlə bağlı qəbul etdiyi növbəti qərəzli qətnamə bu qurumun realıqdan nə qədər uzaq düşdüyünün növbəti sübutudur. Həmin tarixdə qəbul edilmiş qətnamədə növbəti dəfə ölkəmizə qarşı əsassız və qərəzli müddəalar, həqiqətdən uzaq iddialar yer alıb.

Prezident İlham Əliyev "Avropa Siyasi Birliyi"nin 8-ci Zirvə toplantısında çıxışında yuxarıda adıçəkilən qurumların ikili standartlarını sort tənqid edərək vurğuladı: "İkinci Qarabağ müharibəsi bitdikdən cəmi altı ay sonra - 2021-ci ilin mayından 2026-cı il aprelin 30-na qədər Avropa Parlamenti Azərbaycanla bağlı təhəvür və yalanlarla dolu 14 qətnamə qəbul edib. Sadəcə, təsvir edin: beş il ərzində 14 qətnamə aludəçilikdir".

Dövlətimizin başçısı diqqətə çatdırdı ki, bu qərəzli qətnamələrin ən sonuncusu bilərəkdən Zirvə görüşü ərəfsində qəbul edildi: "Avropa Parlamenti ksenofobiya, islamofobiya, antisemitizm, miqrasiya, rəqəbatçılıq, evsiz insanların məsələsi kimi fundamental problemləri həll etmək əvəzinə böhtan və yalan yayaraq Azərbaycanı hədəfə alır. Səbəb isə odur ki, Azərbaycan öz

ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa edib, separatçılığa son qoyub və müharibə cinayətkarlarını ədalət mühakiməsinə cəlb edib".

Bu nümunələrin özü də göstərir ki, Cənubi Qafqazın daim münaqişə ocağı olaraq qalmasında maraqlı olan AP kimi ikilistandartlı qurumlar hələ də Azərbaycanın Vətən müharibəsi və antiteror tədbirləri zamanı əldə etdiyi qələbələrini həzm edə bilmirlər.

Onların qərəzli qətnamələri və manipulyasiyaları bölgədə sülhün bərpasını ləğv etməyə çalışır. Onların məqsədi Azərbaycanın suverenliyini hər şeydən üstün tutduğunu göstərməkdir.

Eyni zamanda postmünaqişə dövründə bölgədə normallaşmaya nail olmaq üçün ölkəmizin atdığı real addımlar Azərbaycanın sülh gündəliyinə sadıqlığını bariz şəkildə ortaya qoyur.

Azərbaycanın irəliləyən sülh gündəliyi bu gün dünyada mövcud olan digər münaqişələr üçün unikal model rolunu oynaya bilər. Bu model göstərir ki, sülhə yalnız siyasi iradə, qarşılıqlı iqtisadi maraqlar və humanitar dəyərlərin harmoniyası ilə çatmaq olar.

Prezident İlham Əliyevin 2028-ci ildə "Avropa Siyasi Birliyi"nin Zirvə görüşünün Azərbaycanla keçirilməsi təklifi və onun Ermənistan tərəfindən dəstəklənməsi Cənubi Qafqazın gələcəyinin sülhə olduğunu ən aydın məsajdır.

Göründüyü kimi, maneə olmaq istəyən bütün qüvvələrə baxmayaraq, Azərbaycan öz sülh missiyasını uğurla davam etdirir.

Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"

Regionun gələcək inkişaf modelini müəyyən edən strateji yol xəritəsi

Prezidentin "Avropa Siyasi Birliyi"nin Zirvə toplantısındakı çıxışı Cənubi Qafqazın yeni siyasi-iqtisadi arxitekturasını ortaya qoydu

Cənubi Qafqazda formalaşan yeni geosiyasi reallıqlar fonunda rəsmi Bakı Qərb institutlarının regiondakı fəaliyyətinə dair öz prinsiplərini hər zaman ən yüksək səviyyədə bəyan edib. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tam bərpa etməsindən sonra bəzi Avropa strukturlarının nümayiş etdirdiyi qərəzli yanaşma sülh gündəliyinə xidmət etmək əvəzinə mövcud etimad mühitinə ciddi zərbə vurur. Bu kontekstdə dövlət başçısının son bəyannamələri beynəlxalq təşkilatların fəaliyyətindəki ikili standartlara qarşı diplomatik etirazın kulminasiya nöqtəsi hesab oluna bilər.

Milli Məclisin deputatı Kamran Bayramov qəzetimizə açıqlamasında bildirib ki, Prezident İlham Əliyevin "Avropa Siyasi Birliyi"nin 8-ci Zirvə toplantısındakı videobağlantı formatında çıxışı Cənubi Qafqazda formalaşan yeni siyasi-iqtisadi arxitekturanın aydın mənzərəsini ortaya qoyur. Bu çıxış, sadəcə, cari diplomatik vəziyyətin təsviri deyil, eyni zamanda regionun gələcək inkişaf modelini müəyyən edən strateji yol xəritəsidir. Dövlət başçısı regional sülh prosesinin əldə etdiyi real nəticələri diqqətə çatdırmaqla yanaşı, beynəlxalq institutların bu həssas prosesə münasibətdə sərgilədiyi fərqli və bəzən ziddiyyətli yanaşmaları diqqətə çatdırıb.

K.Bayramov qeyd edib ki, sammitin ön diqqətçəkən və gələcək üçün ümidverici məqamlardan biri Ermənistanın 2028-ci ildə "Avropa Siyasi Birliyi" Zirvə görüşünün Azərbaycanla keçirilməsinə dəstək verməsi oldu: "Bu faktı sadəcə bir formal diplomatik jest kimi deyil, postmünaqişə dövründə qarşılıqlı etimadın formalaşmasını ilk və fundamental əlaməti kimi qiymətləndirmək lazımdır. Xüsusilə tərəflərin cəmi doqquz aydır sülh şəraitində yaşadıqlarını nəzərə alsaq, belə bir dəstəyən nümayiş regionda münasibətlərin normallaşması istiqamətində mühüm psixoloji və siyasi dönüş nöqtəsidir. Bu yanaşma həm də Azərbaycanın irəliləyən sülh platforması "tarazlı platforma" prinsipinin regional səviyyədə qəbul edildiyini və mənimisənildiyini sübut edir. Sülh prosesinin yalnız siyasi bəyannamələrlə məhdudlaşmadığı, onun konkret iqtisadi dividendlərə müşayiət olduğunu da dövlətimizin başçısının çıxışında xüsusilə qeyd etmək lazımdır".

Deputat vurğulayıb ki, Azərbaycanın konstruktiv addım ataraq Ermənistan üçün tranzit məhdudiyyətlərini aradan qaldırması regional əməkdaşlıq sisteminin real osaslarını formalaşdırdığını göstərir. Qısa müddət ərzində 28 min ton yük daşınmasının təmin edilməsi sülhün, sadəcə, siyasi terminologiya olmadığını, həm də iqtisadi rifah və tərəfdaşlıq de-

mentlərə imza atılır. Xüsusilə 2023-cü ildə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam bərpa etməsindən sonra AŞPA tərəfindən təbiiq edilən məhdudiyyətlər rəsmi Bakı tərəfindən aşkar "selektiv yanaşma" kimi xarakterizə olunur".

Deputat deyib ki, Avropa Parlamentinə ünvanlanan tənqidlərin mərkəzində isə möhz bu qurumun qəbul etdiyi əsassız qətnamələr dayanır. Qısa zaman kəsiyində qəbul edilmiş çoxsaylı qərəzli sənədlər artıq institutional səviyyəyə çatmış subyektiv münasibətin bariz göstəricisidir. Burada əsas arqument ondan ibarətdir ki, Avropa Parlamenti öz daxilindəki fundamental problemləri həll etmək əvəzinə xarici siyasət gündəliyi üzərindən populist mövqe sərgiləməyə üstünlük verir. Nəticə etibarilə Azərbaycan parlamentinin bu qurumla əməkdaşlığı dayandırmaq qərarı xarici diplomatik təzyiqlərə qarşı verilmiş qətiyyətli institutional cavabdır.

Deputat vurğulayıb ki, bütün bu ziddiyyətli proseslərə rəğmən Azərbaycan sülh gündəliyinə sadıq qalaraq öz xarici siyasət kursunun ana xəttini dəyişməz saxlayır: "Dövlət başçısının çıxışının yekun hissəsində xüsusilə vurğulanan bu məqam Bakının strateji prioritetinin qarşıdurma deyil, möhz bərabərliyə əsaslanan əməkdaşlıq üzərində qurulduğunu bir daha təsdiqləyir. Ermənistan rəhbərliyinin son açıqlamaları ilə üst-üstə düşən bu mövqe, regionun gələcəyinin kənar müdaxilələrdə deyil, birbaşa dialoq və qarşılıqlı etimadla olacağını göstərir".

K.Bayramov əlavə edib ki, hazırkı mərhələdə görünən odur ki, regional dinamika artıq geri dönməyən yeni bir mərhələyə daxil olub və bu prosesin əsas hərəkətverici qüvvəsi möhz praqmatik əməkdaşlıqdır. Azərbaycanın nümayiş etdirdiyi qətiyyətli mövqe və konstruktiv təşəbbüslər sübut edir ki, Cənubi Qafqazın gələcəyini kənar diktərlərdə deyil, region dövlətlərinin bərabərliyə əsaslanan tərəfdaşlığında və qarşılıqlı iqtisadi maraqlarında Bakının strateji təminatlı həyata keçirdiyi bu siyasət həm qərəzli beynəlxalq dairələrin təzyiqlərini zərərsizləşdirir, həm də regionda davamlı sülh və rifahın real təməllərini möhkəmləndirir.

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

Parlamentlərarası İttifaqın baş katibi:

"Azərbaycan və Ermənistan arasındakı irəliləyişləri dəstəkləməliyik"

"Ermənistan və Azərbaycan arasında ticarətin və digər əməkdaşlıq sahələrinin bərpası müşahidə olunur. Eyni zamanda hər iki ölkənin icraedici hakimiyyətləri səviyyəsində əməkdaşlıq artmaqdadır. İndi Azərbaycan və Ermənistanın parlamentləri arasında da əməkdaşlıq genişlənir. Münaqişələrin hökm sürdüyü bir regionda Azərbaycan və Ermənistan arasındakı irəliləyişləri dəstəkləməliyik. Çünki regionun digər ölkələrinin münaqişəyə daha darından sürükləndiyini gördüyümüz halda bu iki ölkə münaqişədən çıxır, onlar əks istiqamətdə irəliləyirlər və biz bunu yüksək qiymətləndiririk".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bunu jurnalistlərə müsahibəsində ölkəmizdə səfərdə olan Parla-

mentlərə İttifaqın (PAİ) baş katibi Martin Čunqoň deyib.

O, Milli Məclisin Sədri və deputatları ilə çox səmərəli müzakirələr apardığını vurğulayaraq deyib: "Biz iki qurum - PAİ və Milli Məclis arasında əməkdaşlığı müzakirə etdik və bu münasibətlərin sabit, uğurlu olduğu barədə razılığa gəldik. Biz müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığı davam etdirmək və möhkəmləndirmək əzmindəyik. Bir neçə günlük Azərbaycan səfərimin mahiyyəti də bundan ibarətdir. Bir daha demək istəyirəm ki, mən vəzifəmdən ayrılmasam da, bilirəm ki, Azərbaycan və Parlamentlərarası İttifaq arasındakı əməkdaşlıq getdikcə daha da güclənəcək. Çünki mənim xəlfim də regionda həyata keçirdiyimiz bu sülh gündəliyinə tam sadıqdır".

Kaya KALLAS: "Azərbaycan dəyərli və etibarlı enerji tərəfdaşdır"

"Azərbaycan Avropa İttifaqı üçün dəyərli və etibarlı enerji tərəfdaşdır. Xüsusilə ticarət, nəqliyyat və rəqəmsal texnologiyalar sahələrində əməkdaşlığımızın dərinləşdirilməsi üçün aşkar potensial var".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikri Avropa İttifaqının Xarici İşlər və Təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi, Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti Kaya Kallas söyləyib.

Aİ, Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiya arasında əlaqələrin gücləndirilməsinin ortaq strateji maraqlara uyğun olduğunu bildiren Kaya Kallas Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh prosesi barədə də danışıb: "Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh prosesində irəliləyiş tarixi bir fürsətdir və bu dinamikanı qoruyub saxlamaq vacibdir. Aİ-nin bunu dəstəkləmək üçün etimad qurucu tədbirlərdən tutmuş mina təmizləmə fəaliyyətinə qədər bir sıra vasitələri vardır ki, bu sahələrdə biz artıq ən böyük donoruq".

Siyasi ekspert: "Rumıniya Cənubi Qafqazda fürsətləri qaçırır"

Cənubi Qafqaz regionu - Azərbaycan, Gürcüstan və Ermənistan Avropa üçün alternativ enerji mənbələri, nəqliyyat dəhlizləri və Mərkəzi Asiyaya çıxış baxımından strateji əhəmiyyət daşıyır.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə Rumıniyanın "Cotidianul.ro" nəşrində tanınmış siyasi ekspert Mihai İsaq tərəfindən dərc olunan analitik məqalədə bildirilir.

Məqalədə vurğulan ki, bu region Avropanın enerji təhlükəsizliyi və yeni logistik marşrutların formalaşdırılması baxımından əsas platformalardan birinə çevrilir və xüsusilə Azərbaycan bu sistemdə açar rol oynayır.

Nəşrin yazdığına görə, Rumıniya üçün Cənubi Qafqaz coğrafi baxımdan Qara dəniz vasitəsilə strateji davamı hesab oluna bilər. Konstansa limanı, enerji infrastrukturunu və Avropa İttifaqı üzvü statusu ölkəyə Avropa ilə Xəzər regionu arasında mühüm körpü rolunu oynamaq imkanı verir. Lakin müəllif qeyd edir ki, Rumıniya bu potensialdan tam istifadə edə bilməyib. Baxmayaraq ki, Azərbaycan ilə strateji tərəfdaşlıq 2009-cu ildə elan olunub və tərəflər arasında onlarca ikitərəfli sənəd imzalanıb, bu əməkdaşlıq kifayət qədər real iqtisadi və enerji layihələrinə çevrilməyib.

Cotidianul.ro

România și Caucazul de Sud, o miză strategică ratată

Məqalədə xüsusi olaraq vurğulan ki, regionda ən böyük strateji əhəmiyyətə malik ölkə möhz Azərbaycandır. Azərbaycan Xəzər hövzəsinin enerji resurslarının Avropaya çıxarılmasında əsas rol oynayır və Avropa üçün etibarlı qaz təchizatçısı kimi mövqeyini gücləndirir.

Eyni zamanda qeyd olunur ki, son illərdə Avropada alternativ enerji mənbələrinə marağın artması fonunda Azərbaycan qazına tələbat da yüksəlib və bu, ölkənin geoiqtisadi əhəmiyyətini daha da artırıb.

Analitikə görə, Rumıniya vaxtında bu istiqamətdə daha fəal siyasət aparsaydı, Xəzər regionunun enerji və nəqliyyat axınlarında daha mühüm mövqe tuta bilərdi. Lakin hazırda Azərbaycan və region üzrə digər layihələr daha çox digər Avropa bazarlarına yönəlir.

Məqalədə belə nəticəyə gəlinir ki, Cənubi Qafqazda, xüsusilə Azərbaycanın iştirakı ilə formalaşan enerji və nəqliyyat dəhlizləri Avropanın gələcək strateji arxitekturasında həlledici rol oynaya-cək, bu prosesdə daha çevik davranan ölkələr üstün mövqe qazanacaq.

Azərbaycanın xarici siyasətinin uğurları

Azərbaycan-İtaliya: Strateji tərəfdaşlığın sarsılmaz modeli

Azərbaycanın Avropa ilə çoxşaxəli diplomatik və iqtisadi münasibətləri fonunda İtaliya ilə qurulan əlaqələr strateji əhəmiyyətinə görə fərqlənir. Bu gün tam əminliklə demək olar ki, Bakı ilə Roma arasındakı siyasi əlaqələr qarşılıqlı etimadın ən yüksək mərhələsinə yüksələrək özünün tarixi zirvəsinə çatmışdır.

Bu tərəfdaşlıq artıq lokal çərçivələri aşaraq, sadəcə, iki dövlətin milli maraqlarını deyil, həm də Cənubi Qafqazdan Aralıq dənizi hövzəsinə qədər uzanan geniş bir coğrafiyanın enerji xəritəsini və təhlükəsizlik arxitekturasını köklü şəkildə formalaşdırır. Əsas amildir. İki ölkə arasındakı bu sarsılmaz bağ Avrasiya məkanında həm iqtisadi inqerqasiyanın, həm də siyasi sabitliyin həlledici sütununa çevrilib.

İtaliyanın Azərbaycan üçün əhəmiyyəti onun təkə qlobal iqtisadi güc olmasından deyil, həm də regional və beynəlxalq müstəvidə nümayiş etdirirdi prinsiplə mövqeden qaynaqları. Belə ki, İtaliya Avropanın böyük dövlətləri və G7 üzvləri arasında Azərbaycan ilə strateji tərəfdaşlıq sənədi imzalayan ilk dövlətdir. 2020-ci ilin fevralında Roma şəhərində Azərbaycan Prezidenti və İtaliyanın Nazirlər Şurasının Sədri tərəfindən imzalanmış "Azərbaycan Respublikası ilə İtaliya Respublikası arasında Çoxözlü Strateji Tərəfdaşlığın Gücləndirilməsinə dair Birgə Bəyannamə" iki ölkə arasında ən yüksək səviyyəli siyasi sənəd olmaqla növbəti illər ərzində münasibətlərin dərinləşdirilməsi üçün yol xəritəsini müəyyənləşdirib. Bu bəyannamə, sadəcə, iqtisadi əməkdaşlığı deyil, həm də siyasi, təhlükəsizlik və humanitar sahələrdə genişlənməyə başlayan strateji etimad körpüsü yaradıb.

Azərbaycan İtaliyanın enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində mühüm rol oynayır

Ölkələrimiz arasındakı qarşılıqlı əməkdaşlıq əlaqələri özünü bariz şəkildə enerji sektorunda da büruzə verir. Azərbaycan İtaliyanın enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində həlledici rol oynayır və bu ölkənin enerji bazarındakı ikinci ən mühüm tərəfdaşı kimi çıxış edir. Xüsusilə Trans-Adriatik Boru Kəməri (TAP) vasitəsilə çatdırılan Azərbaycan qazı İtaliya sənayesinin və məişət sektorunun sabit fəaliyyəti üçün əvəzədləmə resursudur.

Azərbaycan-İtaliya dostluğu fundamental karakter daşıyır

Ölkələrimizin liderləri arasındakı yüksək səviyyəli etimad və müntəzəm karakter daşıyan təmaslar Azərbaycan-İtaliya bağlarını daha çevik və nəticəyönümlü müstəviyə daşıyır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ilə İtaliyanın Nazirlər Şurasının Sədri Ciorcia Meloni arasında formalaşan konstruktiv dialoq iki ölkənin həm regional, həm də qlobal

maraqlarının strateji məqamlarda üst-üstə düşdüyünün ən aydın təzahürüdür. Bu dialoq, sadəcə, ikitərəfli məsələlərin həlli ilə məhdudlaşmır, həm də Avropanın enerji xəritəsindən tutmuş Cənubi Qafqazda sülhün bərqərar olmasına qədər geniş bir spektri əhatə edir. Kopenhagendə Avropa Siyasi Birliyi zirvəsi çərçivəsində reallaşan görüşlər və əldə olunan razılaşmalar bir daha təsdiqlədi ki, Bakı və Roma müasir dünyanın qlobal çağırışlarına və müəkkəb geosiyasi dəyişikliklərinə qarşı vahid, koordinasiya mövqeden çıxış etmək iradəsinə malikdir. Belə bir yüksək səviyyəli anlaşma tərəfdaşlığın sarsılmazlığını və gələcəyə hesablanmış perspektivlərini göstərən ən mühüm amildir.

İtaliya Nazirlər Şurasının Sədri Ciorcia Meloninin mayın 4-də Azərbaycana səfəri xüsusilə yadda qalan oldu. Bu səfər təkə işgüzar karakter daşıyır, həm də özündə ciddi siyasi və rəmzi mesajlar ehtiva edir. Səfərin xronologiyası olduqca diqqətçəkəndir: Meloninin Ermənistanda keçirilən çoxtərəfli tədbirdən dərhal sonra Bakıya gəlməsi İtaliyanın Cənubi Qafqazdakı prioritetlərini və real müttəfiqlik ünvanını aydın nümayiş etdirir. Bu səfər Azərbaycan-İtaliya dostluğunun fundamental karakter daşıdığı təsdiqlənir. Meloni bu ziyarəti ilə İtaliyanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə, regional liderliyinə və sülh gündəliyinə verdiyi dəstəyi bir daha bütün dünyaya bəyan etmiş oldu.

Azərbaycan İtaliyanın enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində mühüm rol oynayır

Ölkələrimiz arasındakı qarşılıqlı əməkdaşlıq əlaqələri özünü bariz şəkildə enerji sektorunda da büruzə verir. Azərbaycan İtaliyanın enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində həlledici rol oynayır və bu ölkənin enerji bazarındakı ikinci ən mühüm tərəfdaşı kimi çıxış edir. Xüsusilə Trans-Adriatik Boru Kəməri (TAP) vasitəsilə çatdırılan Azərbaycan qazı İtaliya sənayesinin və məişət sektorunun sabit fəaliyyəti üçün əvəzədləmə resursudur.

2025-ci ildə Azərbaycanın İtaliyaya təxminən 10 milyard kubmetr qaz ixrac etməsi bu mövqeyi daha da möhkəmləndirir. Ümumilikdə "Cənub qaz dəhlizi" vasitəsilə İtaliyaya çatdırılan qazın həcmi 50 milyard kubmetrə yaxınlaşması bu marşrutun İtaliya üçün nə dərəcədə həyati bir arteriya olduğunu sübut edir. Eyni zamanda Azərbaycan İtaliyaya neft ixracı sahəsində də mühüm rol oynayaraq 2-ci yerdə qoralar.

Bu six münasibətlər iqtisadiyyatın digər sahələrinə də sirayət edir. İtaliya şirkətləri işğaldan azad edilmiş ərazilərdə - Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə, eləcə də Mingəçevirdə aparılan strateji layihələrdə üstünlük təşkil edirlər. Zəfər muzeylərinin memarlıq layihələrinin hazırlanmasında italyan dizayn məktəbinin yaxından iştirakı bu tərəfdaşlığın həm də mədəni-mədəni körpülər üzərində qurulduğunu göstərir.

İki ölkənin müdafiə sənayesi sahəsindəki əlaqələri yeni mərhələyə yüksəlir

Digər tərəfdən ölkələrarası münasibətlərin çoxşaxəli strukturunda hərbi və hərbi-texniki sahədə əməkdaşlıq strateji prioritet kimi mühüm yer tutur. Azərbaycan müdafiə nazirinin bu günlərdə İtaliyaya reallaşdırdığı yüksək səviyyəli səfər və keçirilən səmərəli görüşlər iki ölkənin müdafiə sənayesi sahəsindəki bağlarının yeni keyfiyyət mərhələsinə yüksəldiyini nümayiş etdirir. Bu əməkdaşlığın ən bariz və praktiki nəticələrindən biri kimi Azərbaycan Hərbi Hava Qüvvələrinin (HHQ) arsenalının müasirləşdirilməsi məqsədilə İtaliyanın qabaqcıl texnologiyalarına əsaslanan müasir yük təyيارələrinin alınması hərbi tərəfdaşlığın daha dərin və strateji müstəviyə qədəm qoyduğundan xəbər verir. Bu addım təkə ordumuzun logistik və operativ imkanlarını genişləndirir, həm də İtaliyanın Azərbaycanın milli təhlükəsizlik arxitekturasında NATO standartlarına uyğun etibarlı tərəfdaş kimi mövqeyini möhkəmləndirir. Beləliklə, hərbi sahədəki bu six koordinasiya siyasi müttəfiqliyi real güc amili ilə tamamlayaraq regional sabitliyin qorunmasına xidmət edir.

İki ölkə arasındakı münasibətlərin mədəni və intellektual sütununu təşkil edən hu-

manitar sahədə İtaliya-Azərbaycan Universitetinin fəaliyyəti xüsusi strateji əhəmiyyət kəsb edir. Artıq 500-dən çox istedadlı gəncin təhsil aldığı bu müasir bilik ocağı prioritet sahələrdə italyan innovasiya ruhunu Azərbaycanın böyük inkişaf potensialı ilə sintez edən unikal bir layihədir. Bu təhsil ocağı İtaliyanın nüfuzlu universitetlərinin zəngin təcrübəsini ölkəmizə transfer etməklə iqtisadiyyatımızın müxtəlif sektorları üçün beynəlxalq standartlara cavab verən yüksək ixtisaslı kadrlar yetişdirir. Beləliklə, İtaliya-Azərbaycan Universiteti, sadəcə, bir tədris müəssisəsi deyil, iki xalqın mədəniyyətlərini bir-

manitar sahədə İtaliya-Azərbaycan Universitetinin fəaliyyəti xüsusi strateji əhəmiyyət kəsb edir. Artıq 500-dən çox istedadlı gəncin təhsil aldığı bu müasir bilik ocağı prioritet sahələrdə italyan innovasiya ruhunu Azərbaycanın böyük inkişaf potensialı ilə sintez edən unikal bir layihədir. Bu təhsil ocağı İtaliyanın nüfuzlu universitetlərinin zəngin təcrübəsini ölkəmizə transfer etməklə iqtisadiyyatımızın müxtəlif sektorları üçün beynəlxalq standartlara cavab verən yüksək ixtisaslı kadrlar yetişdirir. Beləliklə, İtaliya-Azərbaycan Universiteti, sadəcə, bir tədris müəssisəsi deyil, iki xalqın mədəniyyətlərini bir-

manitar sahədə İtaliya-Azərbaycan Universitetinin fəaliyyəti xüsusi strateji əhəmiyyət kəsb edir. Artıq 500-dən çox istedadlı gəncin təhsil aldığı bu müasir bilik ocağı prioritet sahələrdə italyan innovasiya ruhunu Azərbaycanın böyük inkişaf potensialı ilə sintez edən unikal bir layihədir. Bu təhsil ocağı İtaliyanın nüfuzlu universitetlərinin zəngin təcrübəsini ölkəmizə transfer etməklə iqtisadiyyatımızın müxtəlif sektorları üçün beynəlxalq standartlara cavab verən yüksək ixtisaslı kadrlar yetişdirir. Beləliklə, İtaliya-Azərbaycan Universiteti, sadəcə, bir tədris müəssisəsi deyil, iki xalqın mədəniyyətlərini bir-

manitar sahədə İtaliya-Azərbaycan Universitetinin fəaliyyəti xüsusi strateji əhəmiyyət kəsb edir. Artıq 500-dən çox istedadlı gəncin təhsil aldığı bu müasir bilik ocağı prioritet sahələrdə italyan innovasiya ruhunu Azərbaycanın böyük inkişaf potensialı ilə sintez edən unikal bir layihədir. Bu təhsil ocağı İtaliyanın nüfuzlu universitetlərinin zəngin təcrübəsini ölkəmizə transfer etməklə iqtisadiyyatımızın müxtəlif sektorları üçün beynəlxalq standartlara cavab verən yüksək ixtisaslı kadrlar yetişdirir. Beləliklə, İtaliya-Azərbaycan Universiteti, sadəcə, bir tədris müəssisəsi deyil, iki xalqın mədəniyyətlərini bir-

manitar sahədə İtaliya-Azərbaycan Universitetinin fəaliyyəti xüsusi strateji əhəmiyyət kəsb edir. Artıq 500-dən çox istedadlı gəncin təhsil aldığı bu müasir bilik ocağı prioritet sahələrdə italyan innovasiya ruhunu Azərbaycanın böyük inkişaf potensialı ilə sintez edən unikal bir layihədir. Bu təhsil ocağı İtaliyanın nüfuzlu universitetlərinin zəngin təcrübəsini ölkəmizə transfer etməklə iqtisadiyyatımızın müxtəlif sektorları üçün beynəlxalq standartlara cavab verən yüksək ixtisaslı kadrlar yetişdirir. Beləliklə, İtaliya-Azərbaycan Universiteti, sadəcə, bir tədris müəssisəsi deyil, iki xalqın mədəniyyətlərini bir-

Avrasiya məkanında sabitlik və həmrəylik modeli

Azərbaycanın Avropa İttifaqı ilə çoxşaxəli və bərabər-hüquqlu əlaqələrinin dərinləşməsinə İtaliya ən fəal tərəfdaş olmaqla yanaşı, həm də Brüssel ilə Bakı arasında etibarlı bir körpü rolunu oynayır. Romanın rəsmi Bakının regional təşəbbüslərinə və Avropanın enerji arxitekturasındakı strateji roluna verdiyi prinsipial dəstək ölkəmizin AI məkanında iqtisadi və siyasi inqerqasiyanı daha da sürətləndirir. Ölkə rəhbərləri arasındakı səmimi və qarşılıqlı hörmətə söykənən dialoq bu il keçirilən Hökumətlərarası Komissiyasının iclasında da öz praktik bəhrəsini verir. Bu iclasda qəbul edilən qərarlar təkə mövcud ticarət dövrüyəsinin artırmaqla kifayətlənməyib, həm də qeyri-neft sektoru, "yaşıl enerji" və yüksək texnologiyalar kimi sahələrdə yeni investisiya imkanları üçün konkret yol xəritəsini müəyyənləşdirib. Beləliklə, İtaliya ilə qurulan institusional əməkdaşlıq Azərbaycanın Avropanın iqtisadi sistemində daha dərinləşdirilməsi üçün strateji bir platforma funksiyasını yerinə yetirir.

İtaliya bu gün Avropa İttifaqı ailəsində Azərbaycanın təkə ən böyük ticarət tərəfdaşı deyil, həm də milli maraqlarımızın müdafiəsində çıxış edən ən sadıq strateji müttəfiqlərdən biridir. İtaliyanın Nazirlər Şurasının Sədri Ciorcia Meloninin ölkəmizə reallaşdırdığı bu tarixi səfər ikitərəfli sarsılmaz bağların keyfiyyətə yeni və daha dinamik bir mərhələyə qədəm qoymasına misilsiz töhfə verəcək. Bu səfər həm də dünyaya bir mesajdır: Bakı və Roma arasındakı sarsılmaz tərəfdaşlıq müəkkəb geosiyasi şəraitdə belə qarşılıqlı hörmət və bərabər-hüquqlu əməkdaşlıq əsasında necə möhkəm ittifaq qurmağın mümkün olduğunu göstərir. Beləliklə, Azərbaycan-İtaliya münasibətləri bütövlükdə Avrasiya məkanında sabitlik, iqtisadi tərəqqi və strateji həmrəylik üçün nümunəvi, uzunmüddətli və konyunkturalı asılı olmayan bir model olaraq qalmaqdadır.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri Gürcüstanın iqtisadiyyat və davamlı inkişaf naziri Mariam Kvrivşvili bildirib.

Pakistanlı ekspert: "BƏƏ-nin Bakı ilə əməkdaşlığı yeni enerji xəritəsinin formalaşmasında mühüm vektordur"

"Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin (BƏƏ) OPEC-dən çıxmaq qərarı təkə neft siyasətində institusional qopmanı deyil, həm də illərdir formalaşmaqda olan üçbucaqlı strukturun tamamlanmasını ifadə edir. Bu strukturda Əbu-Dabi artıq Səudiyyə Ərəbistanının rəhbərlik etdiyi hasilatçılar klubunun, sadəcə, intizamlı bir üzvü deyil, Ər-Riyadın regional çəkisi, Vaşinqtonun təhlükəsizlik arxitekturası və Asiyanın (ilk növbədə Çin və Hindistanın) tələbatına əsaslanan iqtisadi gələcəyi arasında balans yaradan çevik bir güc kimi çıxış edir. Burada "məhəbbət üçbucağı" metaforası ona görə yerindədir ki, o, rəsmi diplomatik dilin çox vaxt gizlətdiyi məqamı - global siyasətin nadir hallarda yalnız loyallıq üzərində qurulduğunu əks etdirir."

Bu barədə AZƏRTAC-ə Avrasiya əlaqələri, resurs diplomatiyası və dayanıqlı inkişaf sahəsində ixtisaslaşan Pakistanın geoiqtisadiyyat üzrə analitiki, politoloq İmran Bhatti bildirib.

Onun sözlərinə görə, siyasət təsir nəçələri, vaxtın düzgün seçilməsi və eyni anda bir neçə güclü tərəfdaşın investisiya marağını qoruyub saxlamaq bacarığı üzərində qurulur.

"Bu addımın əhəmiyyətini dərk etmək üçün OPEC-in ilkin məqsədindən başlamaq lazımdır. 1960-cı ildə təsis edilmiş bu təşkilat neft siyasətini əlaqələndirmək və qiymətlərin sabitliyini təmin etmək üçün nəzərdə tutulmuşdu. BƏƏ 1967-ci ildə təşkilata qoşulub və onun neft strategiyası demək olar ki, altı onillik ərzində OPEC-in institusional DNT-sinə daxil olub. Təşkilatdan bu il mayın 1-dən qüvvəyə minən çıxış strateji seçildir. Xüsusən də BƏƏ-nin əhəmiyyətli ehtiyat gücləri malik olan azsaylı üzvlərdən biri olduğunu nəzərə alsaq, bu addım OPEC-in global təklif üzərində nəzarəti zəiflədir. Bu, sıradan bir oyunçunun gedişi deyil; bu, bazar noticələrinin dəyişmə üçün texniki və maliyyə potensialına malik olan əsas hasilatçının gedişidir. Dəyişən "məhəbbət üçbucağı" daxilində BƏƏ-nin Azərbaycanla münasibətlərinin dərinləşməsi əmirliklərin enerji keçidi və geosiyasi manevrləri üçün ən mühüm şimal vektoru rolunu oynayır. BƏƏ "enerji gücü" anlayışını OPEC karteindən kənarında yenidən müəyyənləşdirməyə çalışdığı bir vaxtda onların Bakı ilə əməkdaşlığı - ilk növbədə "Masdar" və SOCAR şirkətləri arasındakı strateji tərəfdaşlıq - transregional bağlılığı can atdıqlarını vurğulayır", - deyə ekspert qeyd edib.

İmran Bhatti deyir ki, Azərbaycan da bir çox ehtəddən BƏƏ kimi "tərəddüd edən dövlət" (swing state) mövqeyini tutur, Avropanın enerjiyə olan tələbatı ("Cənub qaz dəhlizi" vasitəsilə) ilə regional güclərlə müəkkəb əlaqələri arasında balans yaradır. Azərbaycanın bərpəolunan enerji potensialına böyük vəsait yatırmaq

Bu barədə AZƏRTAC-ə Avrasiya əlaqələri, resurs diplomatiyası və dayanıqlı inkişaf sahəsində ixtisaslaşan Pakistanın geoiqtisadiyyat üzrə analitiki, politoloq İmran Bhatti bildirib.

Onun sözlərinə görə, siyasət təsir nəçələri, vaxtın düzgün seçilməsi və eyni anda bir neçə güclü tərəfdaşın investisiya marağını qoruyub saxlamaq bacarığı üzərində qurulur.

"Bu addımın əhəmiyyətini dərk etmək üçün OPEC-in ilkin məqsədindən başlamaq lazımdır. 1960-cı ildə təsis edilmiş bu təşkilat neft siyasətini əlaqələndirmək və qiymətlərin sabitliyini təmin etmək üçün nəzərdə tutulmuşdu. BƏƏ 1967-ci ildə təşkilata qoşulub və onun neft strategiyası demək olar ki, altı onillik ərzində OPEC-in institusional DNT-sinə daxil olub. Təşkilatdan bu il mayın 1-dən qüvvəyə minən çıxış strateji seçildir. Xüsusən də BƏƏ-nin əhəmiyyətli ehtiyat gücləri malik olan azsaylı üzvlərdən biri olduğunu nəzərə alsaq, bu addım OPEC-in global təklif üzərində nəzarəti zəiflədir. Bu, sıradan bir oyunçunun gedişi deyil; bu, bazar noticələrinin dəyişmə üçün texniki və maliyyə potensialına malik olan əsas hasilatçının gedişidir. Dəyişən "məhəbbət üçbucağı" daxilində BƏƏ-nin Azərbaycanla münasibətlərinin dərinləşməsi əmirliklərin enerji keçidi və geosiyasi manevrləri üçün ən mühüm şimal vektoru rolunu oynayır. BƏƏ "enerji gücü" anlayışını OPEC karteindən kənarında yenidən müəyyənləşdirməyə çalışdığı bir vaxtda onların Bakı ilə əməkdaşlığı - ilk növbədə "Masdar" və SOCAR şirkətləri arasındakı strateji tərəfdaşlıq - transregional bağlılığı can atdıqlarını vurğulayır", - deyə ekspert qeyd edib.

İmran Bhatti deyir ki, Azərbaycan da bir çox ehtəddən BƏƏ kimi "tərəddüd edən dövlət" (swing state) mövqeyini tutur, Avropanın enerjiyə olan tələbatı ("Cənub qaz dəhlizi" vasitəsilə) ilə regional güclərlə müəkkəb əlaqələri arasında balans yaradır. Azərbaycanın bərpəolunan enerji potensialına böyük vəsait yatırmaq

Bu barədə AZƏRTAC-ə Avrasiya əlaqələri, resurs diplomatiyası və dayanıqlı inkişaf sahəsində ixtisaslaşan Pakistanın geoiqtisadiyyat üzrə analitiki, politoloq İmran Bhatti bildirib.

Onun sözlərinə görə, siyasət təsir nəçələri, vaxtın düzgün seçilməsi və eyni anda bir neçə güclü tərəfdaşın investisiya marağını qoruyub saxlamaq bacarığı üzərində qurulur.

"Bu addımın əhəmiyyətini dərk etmək üçün OPEC-in ilkin məqsədindən başlamaq lazımdır. 1960-cı ildə təsis edilmiş bu təşkilat neft siyasətini əlaqələndirmək və qiymətlərin sabitliyini təmin etmək üçün nəzərdə tutulmuşdu. BƏƏ 1967-ci ildə təşkilata qoşulub və onun neft strategiyası demək olar ki, altı onillik ərzində OPEC-in institusional DNT-sinə daxil olub. Təşkilatdan bu il mayın 1-dən qüvvəyə minən çıxış strateji seçildir. Xüsusən də BƏƏ-nin əhəmiyyətli ehtiyat gücləri malik olan azsaylı üzvlərdən biri olduğunu nəzərə alsaq, bu addım OPEC-in global təklif üzərində nəzarəti zəiflədir. Bu, sıradan bir oyunçunun gedişi deyil; bu, bazar noticələrinin dəyişmə üçün texniki və maliyyə potensialına malik olan əsas hasilatçının gedişidir. Dəyişən "məhəbbət üçbucağı" daxilində BƏƏ-nin Azərbaycanla münasibətlərinin dərinləşməsi əmirliklərin enerji keçidi və geosiyasi manevrləri üçün ən mühüm şimal vektoru rolunu oynayır. BƏƏ "enerji gücü" anlayışını OPEC karteindən kənarında yenidən müəyyənləşdirməyə çalışdığı bir vaxtda onların Bakı ilə əməkdaşlığı - ilk növbədə "Masdar" və SOCAR şirkətləri arasındakı strateji tərəfdaşlıq - transregional bağlılığı can atdıqlarını vurğulayır", - deyə ekspert qeyd edib.

İmran Bhatti deyir ki, Azərbaycan da bir çox ehtəddən BƏƏ kimi "tərəddüd edən dövlət" (swing state) mövqeyini tutur, Avropanın enerjiyə olan tələbatı ("Cənub qaz dəhlizi" vasitəsilə) ilə regional güclərlə müəkkəb əlaqələri arasında balans yaradır. Azərbaycanın bərpəolunan enerji potensialına böyük vəsait yatırmaq

qarantıdır; Çin isə BRICS və geniş Asiya bazarı ilə birlikdə enerji tələbatının və infrastrukturun gələcək qütbünü təmsil edir. BƏƏ hər üç tərəf arasında hibrid bir "tərəddüd edən dövlət" kimi mövqə tutur. Onların Ər-Riyadla münasibətləri kapital və istedadlar uğrunda böyüyən bir rəqabətə çevrilir. Vaşinqtonla münasibətlər həyatı əhəmiyyətini qoruyur, lakin transaksional karakter alır. Bu, asılılıqdan çox bir növ sığorta polisidir. Eyni zamanda Çin təkə neft almır, o, enerji saxlama texnologiyaları, hidrogen və elektromobillər vasitəsilə gələcək nəsillər üçün enerji ekosistemində daxil olur", - deyə ekspert bildirib.

İmran Bhatti vurğulayıb ki, risklərin sığortalımasına dair sübutlar realdır. Hindistanın neft üçün ilk ödənişi rupi ilə etməsi və maye qaz (LNG) ticarətində yunan hesablaşmalar alternativ valyutaların beynəlmilləşdirilməsi istiqamətində davamlı sөyləri vurğulayıb. Bu hadisələr petrodolların mövqeyini bir gecədə sarsıtmayacaq, lakin seçim imkanının və ehtiyat mexanizmlərinin yaradılmasını normallaşdırır: "Uzunmüddətli nəticələrlə struktur baxımından zəifləmiş OPEC və bazar payı uğrunda artıq rəqabət daxildir. Səudiyyə Ərəbistanı sistemini yeganə "qalıq stabilizatoru" kimi təcrid olunmuş vəziyyətə düşsə bilər. Körfəz dövlətləri artıq vahid blok məntəqi ilə hərəkət etmirlər; onlar konkret maraqlara əsaslanan ittifaqlar qururlar. Pakistan üçün bu, birbaşa enerji təhlükəsizliyi, pul köçürmələri və diplomatik tənzimləmələrə aiddir. Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin "Biz - BƏƏ 2031" proqramı çərçivəsində logistika, maliyyə və texnologiya mərkəzinə çevrilir. İslamabad regional ödəniş sistemləri təcrübələrini öyrənməli və özünü, sadəcə, işçi qüvvəsi ixracatçısı kimi deyil, ərzaq təhlükəsizliyi, liman bağlılığı və rəqəmsal infrastruktur sahəsində tərəfdaş kimi təqdim etməlidir".

Sonda pakistanlı ekspert bildirib ki, "məhəbbət üçbucağı" metaforası bu gün hakimiyyətin eyni anda bir neçə sistemini mərkəzində qala bilənlərə məxsus olduğunu təsdiqləyir. OPEC-i dərk etməklə BƏƏ həsilat, ticarət və diversifikasiya azadlığına can atdığına dair siqnallar verir. Bu, Körfəz dövlətlərinin təsirinin daha çevik və müəkkəb mərhələsinin başlanğıcıdır. Gələcək daxil siyasi ardıcılığın itimədən, strateji çeviklik və çoxqütblü dünyaya ilə qarşılıqlı əlaqə qurmaq bacarığı ilə formalaşacaq.

Sonda pakistanlı ekspert bildirib ki, "məhəbbət üçbucağı" metaforası bu gün hakimiyyətin eyni anda bir neçə sistemini mərkəzində qala bilənlərə məxsus olduğunu təsdiqləyir. OPEC-i dərk etməklə BƏƏ həsilat, ticarət və diversifikasiya azadlığına can atdığına dair siqnallar verir. Bu, Körfəz dövlətlərinin təsirinin daha çevik və müəkkəb mərhələsinin başlanğıcıdır. Gələcək daxil siyasi ardıcılığın itimədən, strateji çeviklik və çoxqütblü dünyaya ilə qarşılıqlı əlaqə qurmaq bacarığı ilə formalaşacaq.

Gürcüstanlı nazir: "Biz Azərbaycan, Orta Asiya ölkələri və Çin ilə fəal çalışırıq"

"Son illər dünyada və regionumuzda baş verən hadisələr öənəvi marşrutların nə qədər kövrək olduğunu açıq şəkildə göstərdi. Risklər artıb və yeni, etibarlı və proqnozlaşdırıla bilən dəhlizlər tələbat yaranıb. Məhz buna görə Orta dahliz xüsusilə vacib hala gəlib".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri Gürcüstanın iqtisadiyyat və davamlı inkişaf naziri Mariam Kvrivşvili bildirib.

Onun sözlərinə görə, Gürcüstanın iqtisadiyyatı öz üzərinə götürməyə və etibarlı tərəfdaş olmağa hazırdır ki, bu da

ölkə üçün təkə iqtisadi firsət deyil, həm də dövlətin vəzifəsidir.

"Biz Azərbaycan, Orta Asiya ölkələri və Çin ilə fəal çalışırıq. Birgə sөylərlə Orta dahliz artıq, sadəcə, bir perspektiv deyil, həm də global ticarətdə real və getdikcə rəqabətli al-

alternativə çevrilir", - deyə Mariam Kvrivshvili vurğulayıb.

Muhammad Nasar HAYAT: "Azərbaycanda FAO-nun hökumətlə əməkdaşlığı ildən-ilə güclənir"

"Biz - FAO olaraq, ərzaq təhlükəsizliyi və dayanıqlı kənd təsərrüfatının inkişafına xidmət edən "Caspian Agro Week" platformasının bir hissəsi olmaqdan məmnunuq. Builki sөrgi aqro-ərzaq sektoru üçün mühüm bir dövrə təsadüf edir. Texizət zəncirindəki problemlər və iqlim dəyişiklikləri fonunda dayanıqlı, innovativ və özünü təmin edən kənd təsərrüfatının əhəmiyyəti daha da artır. Bu ilin proqramı da FAO-nun mandatı və Azərbaycanın prioritetləri ilə uyğunluq təşkil edir".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikirləri BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatının (FAO) Azərbaycandakı nümayəndəsi Muhammad Nasar Hayat "Bakı-Ekspə" Mərkəzində keçirilən Azərbaycan Beynəlxalq Kənd Təsərrüfatı Sörgisi ("Caspian Agro") və 31-ci Azərbaycan

Beynəlxalq Qida Sənayesi Sörgisinin ("InterFood Azerbaijan") açılış mərasimində çıxışı zamanı sөsləndirib.

Onun sözlərinə görə, iqlim dəyişməsi fermerlər üçün ciddi çağırışlar yaradır.

"Buna görə səmərəli su istifadəsi, sağlam torpaqlar, rəqəmsal alətlər və müasir yanaşmalar artıq seçim deyil, zərurətdir. "Caspian Agro Week" innovasi-

yaların praktik həllərə çevrilməsində mühüm rol oynayır. Azərbaycanla FAO-nun hökumətlə əməkdaşlığı ildən-ilə güclənir. Birgə layihələr çərçivəsində suvarma sistemlərinin təkmilləşdirilməsi, dayanıqlı torpaq və su idarəçiliyi, kooperativlərin gücləndirilməsi və fermerlərin təlimləndirilməsi istiqamətində həyata keçirilir. Bu təşəbbüslər həm məhsuldarlığın artırılmasına, həm də kənd icmalarının inkişafına xidmət edir. Kənd təsərrüfatı Azərbaycanın iqtisadi inkişafında mühüm yer tutur. FAO innovasiya, rəqəmsal transformasiya və iqlim dayanıqlılığı sahəsində fermerlərin inkişafını dəstəkləməyə davam edir. Əsl inkişaf isə yalnız birgə əməkdaşlıqla mümkündür. Hökumətlər, beynəlxalq təşkilatlar, özəl sektor, akademik dairələr, fermerlər və icmalar birlikdə daha dayanıqlı və məhsuldar gələcək qurmaq üçün çalışmalıdırlar", - deyə o qeyd edib.

Müasir Şəhərsalma Vizyonu: Ənənə və İnnovasiyanın Harmoniyası

Rəqəmsal İdeya Müsabiqəsinin bağlanış mərasimi keçirilib

Mayın 5-də "Şəhərsalma və Memarlıq İli" çərçivəsində Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Mərkəzi Aparatı, YAP Gənclər Birliyi və Bakı Slavyan Universitetinin (BSU) birgə təşkilatçılığı ilə "Müasir Şəhərsalma Vizyonu: Ənənə və İnnovasiyanın Harmoniyası" Rəqəmsal İdeya Müsabiqəsinin bağlanış mərasimi keçirilib.

Tədbirdən öncə Bakı Slavyan Universitetinin inzibati binasında Ulu Öndər Heydər Əliyev büstü önünə gül dəstələri düzülüb.

Sonra BSU-nun Heydər Əliyev adına muzey-lektoriyasında YAP sıralarına yeni qəbul olunan tələbə-gənclərlə görüş keçirilib və onlara partiya üzvlük vəsiqələri təqdim olunub.

Tədbirdə əvvəlcə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda canlarını qurban vermiş şəhidlərin öz xatirəsi birdeqiqlik sükkulla yad edildi. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

Sonra Yeni Azərbaycan Partiyasının Media Qrupunun hazırladığı "Şəhərsalma və Memarlıq İli" nə həsr olunmuş videoçarx nümayiş olunub.

YAP Mərkəzi Aparatının Gənc siyasi və gənclərlə iş şöbəsinin müdiri Zəkəriyyə Musayeva "Müasir Şəhərsalma Vizyonu: Ənənə və İnnovasiyanın Harmoniyası" Rəqəmsal İdeya Müsabiqəsinin hesabatını təqdim edib. O bildirib ki, artıq ənənə halını almış Rəqəmsal İdeya Müsabiqəsinə hər il gənclərin diqqəti daha da artmaqdadır: "Belə ki, bu il sayca 4-cü dəfə keçirilən müsabiqəyə respublikanın 65 inzibati ərazi vahidindən ümumilikdə 1418 müraciət daxil olub. Qeydiyyatdan keçən gənclər arasında ən uğurlu 120 iştirakçı seçilib. İştirakçıların seçimi zamanı gənc bərabərliyi də əsas prinsiplərdən biri olaraq götürülüb".

Z. Musayevanın sözlərinə görə, 30-dən çox təhsil müəssisəsinə və 20-dən çox şəhər və rayonu təmsil edən gənclər komanda yarışlarında ən yaxşı olmaq üçün mübarizə aparıblar: "Rəqəmsal İdeya Müsabiqəsinin başlıca məqsədləri Prezident İlham Əliyevin gənclərin qarşısına qoyduğu strateji hədəflərə uyğun olaraq intellektual, innovativ düşüncəyə malik gənc liderlərin formalaşdırılmasına töhfə vermək, gəncləri şəhərsalma və memarlıq sahəsində təbii olunan müasir yanaşma və alətlərlə tanış etmək, o cümlədən cəmiyyətə faydalı texnoloji həllərin təbii olmasını təşviq etməkdir. Bu məqsəddə 2 gün davam edən təlim və layihə proqramı çərçivəsində sənətin intellektual giriş, piç texnikaları və təqdimat bacarıqları, ideya konseptinin işlənməsi və məhsul dizaynı kimi mövzularda təlimlər, o cümlədən gənclər siyasətində texnoloji inkişafın dəstəklənməsi, data əsaslı şəhər planlaması, "ağıllı" dizayn yanaşmaları kimi mövzularda ekspert görüşləri və panel müzakirələr təşkil olunub. "Müasir Şəhərsalma Vizyonu: Ənənə və İnnovasiyanın Harmoniyası" adlandırılmış Rəqəmsal İdeya Müsabiqəsində bu gün komandalımız 9 saat ərzində mentorlarla birgə "Tikdim ki, izim qala!" adlı komanda katalizatoru, "Köhnə kəndə yeni adət" adlı sənətin intellektual vürkəsu, "Bir qalının siri" adlı intellektual rinqi, o cümlədən panel müzakirəsi, ideya müsabiqəsi və layihələrin təqdimatından ibarət 6 mərhələli yarışda iştirak ediblər".

Sonra Rəqəmsal İdeya Müsabiqəsinin hesabı videoçarxi təqdim edildi. Tədbirdə çıxış edən Bakı Slavyan Universitetinin rektoru Anar Nağıyev bildirib ki, Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə 2026-cı ilin Azərbaycanı "Şəhərsalma və Memarlıq İli" elan edilməsi ölkəmizdə şəhərsalma və memarlıq sənətlərinin çoxşəxslilik zəngin keçmişini nəzərə almaqla mühüm tarixi əhəmiyyətə malikdir. Onun sözlərinə görə, Bakı şəhəri müasir şəhərsalma mədəniyyətinin bariz nümunəsinə təşkil edir: "Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin həyata keçirdiyi sistemli siyasət nəticəsində şəhərimizin qədim tarixi ənənələri elm, texnologiya və innovasiyaların cəmləşdiyi mükəmməl şəhər modelini səciyyələndirir".

Rektor qeyd edib ki, Bakının evsahibliyi edəcəyi növbəti mötəbər tədbirlərdən biri 13-cü Ümumdünya Şəhərsalma Forumu (WUF13) olacaq: "2024-cü ildə şəhərimizdə keçiriləcək COP29 və bir çox digər tədbirlərdə olduğu kimi, "WUF13"-də də yüz milyonlarla insanın gündünlük həyatına təsir edəcək qərarların qəbul edəcəyi şübhəsizdir. Dənizlə reallıqdır ki, Bakı siyasi və beynəlxalq əhəmiyyəti ilə bərabər tarixilik, müasirlik və innovasiyaların mərkəzi olaraq dünyanı qlobal siyasət, mədəniyyət və inkişaf paytaxtlarından birinə çevrilib".

A. Nağıyev deyib ki, keçirilən müsabiqənin əsas məqsədi ənənəvi Azərbaycan memarlıq dəyərlərinin müasir şəhərsalma texnologiyaları ilə harmonik şəkildə birləşdirilməsidir: "Burada rəqəmsal həllərin, 3D modeləldirilməsin və innovativ planlaşdırma metodlarının tətbiqi xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Bu yanaşma şəhər mühitinin daha funksional, ekoloji və estetik baxımdan inkişafına şərait yaradır".

Çıxış edən YAP Sədrinin müavini Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov bildirib ki, müasir dövrdə şəhərsalma yalnız infrastruktur quruculuğu deyil, həm də milli kimliyin qorunması, sosial rifahın yüksəldilməsi və davamlı inkişaf prinsiplərinin tətbiqi baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır: "Qlobal urbanizasiya prosesi, sürətli texnoloji tərəqi və günümüzün ekoloji çağırışları ilə əlaqədar meydana çıxan yeni yanaşmalar fonunda Azərbaycan ənənəvi müasirliyin vətəndəsinə uğurla təmin edən nadir ölkələrdən biri kimi çıxış edir. Ölkəmizdə bu sahədə həyata keçirilən tədbirlər, o cümlədən genişmiqyaslı quruculuq işləri davamlı sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasının mühüm tərkib hissəsi kimi xüsusi önəm daşıyır".

Tahir Budaqov vurğulayıb ki, Azərbaycanın müasir siması xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin adı və fəaliyyəti ilə sıx bağlıdır: "Ulu Öndər SSRİ dövründə, istərsə də müstəqillik illərində ölkəmizə rəhbərlik etdiyi zaman şəhərsalma siyasəti strateji prioritetlərdən biri kimi müəyyənləşdirilərək paytaxt Bakıda və respublikanın bütün bölgələrində milli-mənəvi dəyərlərə əsaslanan, tarixi yaddaşı qoruyun və gələcəyə yönələn məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilməlidir. Tarixi abidələrin qorunması, milli ənənələrin yaşadılması, çağdaş memarlıq üslublarının tətbiqi nəticəsində şəhərlərin simasında harmoniyanın yaradılması Azərbaycanın regionda və daha geniş coğrafiyada fərqləndirən mühüm amillərdən biri olmuşdur. Heydər Əliyev siyasətinin bütün istiqamətlərdə müvəffəqiyyətlə davam etdirən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə görülən işlər, eləcə

də Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən layihələr paytaxt Bakının modernləşməsinə və regionların sosial-iqtisadi inkişafına tökməklə şəhərsalma təcrübəsi baxımından mühüm nümunə yaratmış və tarixi irsimizin gələcək nəsillərə ötürülməsinə etibarlı zəmin formalaşdırmışdır".

"Bu gün Bakı dünyanın ən gözəl və müasir şəhərlərindən biri kimi tanınır. Bir tərəfdə özlərin yaddaşını yaşadan tarixi məkanlar, digər tərəfdə isə müasir memarlıq inciləri - bu harmonik vətəndə Bakını unikal şəhərə çevirmişdir. Paytaxtımızın beynəlxalq tədbirlərə uğurla evsahibliyi etməsi, turistlər üçün cəlbədiçə məkana çevrilməsi də aparılan məqsədyönlü siyasətin nəticəsidir. Bunlarla yanaşı, hazırda işğaldan azad edilmiş ərazilərdə "Böyük qayıdış proqramı"nın mühüm tərkib hissəsi kimi innovativ yanaşmalar əsasında "ağıllı şəhər" konsepti uğurla həyata keçirilməkdədir. BMT-nin Ümumdünya Şəhərsalma Forumunun XIII sessiyasının 2026-cı ildə Bakı şəhərində keçirilməsinə dair qərarın qəbulu Azərbaycanın dayanıqlı inkişaf siyasətinə, o cümlədən beynəlxalq müstəvidə şəhərsalma prosesinə töhfələrini verən yüksək qiymətli bariz göstəricisidir", - deyə YAP Sədrinin müavini əlavə edib.

Tahir Budaqov qeyd edib ki, Yeni Azərbaycan Partiyası hər zaman ölkəmizin inkişafına yönəlməmiş təşəbbüslərlə çıxış etmişdir: "Partiya Ümummilli Liderin ideyalarını rəhbər tutaraq dövlətin mühüm məqsədlərində və siyasi sabitliyini qorunmasında mühüm rol oynayır. YAP cəmiyyətin bütün təbəqələrini, o cümlədən gəncləri öz sıralarında birləşdirərək ölkəmizin gələcəyi namına mühüm layihələr həyata keçirir. Bu gün inam və qürurla qeyd edirik ki, milli-mənəvi dəyərlərə sadıq və möhkəm əqidəli Azərbaycan gəncliyi müxtəlif sahələrdə yüksək fəallıq nümayiş etdirir və respublikamızın beynəlxalq arenada layiqincə təmsil edir".

YAP Sədrinin müavini bildirib ki, artıq ənənə halını almış və innovativ ideyaların təşviqi üçün mühüm platforma olan Rəqəmsal İdeya Müsabiqəsi gənclərimizin istər intellektual potensialının üzə çıxarılması, istər ölkənin ictimai-siyasi həyatında fəal iştirakı, istərsə də kommunikasiya bacarıqlarının artırılmasına baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir: "Burada təqdim olunan layihələr təsdiqləyir ki, Azərbaycan gəncliyi yüksək intellekt, geniş dünyagörüşünə və dövrün çağırışlarına adekvat müasir düşüncə tərzinə malikdir. Rəqəmsallaşma bu gün dünyanın inkişaf istiqamətlərini müəyyənləşdirən əsas amillərdən biridir. Şəhərsalma və memarlıq sahəsində rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi isə resurslardan daha səmərəli istifadə olunmasına və vətəndaş məmnunluğunun artırılmasına xidmət edir. Bu baxımdan, müsabiqə çərçivəsində irəlilənilən ideyaların gələcəkdə real layihələrə çevrilməsi ölkəmizin inkişafına güclü tökmə verə bilər. Bu gün bağlanış mərasiminin keçirilib yəni intellektual yarışmada iştirak edən bütün gəncləri ürəkdən təbrik edirik. Əslində, müsabiqəyə qatılan hər bir komanda özünü qalib hesab edə bilər. Çünki belə kreativ platformalarda təmsil olunmaq Heydər Əliyev ideyalarına, Prezident İlham Əliyevin siyasətinə və Yeni Azərbaycan Partiyasının prinsiplərinə sonsuz inamın bir nümunəsidir. İnanırıam ki, hər biriniz öz bilik və bacarıqla Azərbaycanı gələcək inkişafında önəmli rol oynayacaqsınız".

Azərbaycan Respublikası Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sədri Anar Quliyev çıxışında bildirib ki, bu müsabiqə gənclərin innovativ potensialına göstərilən yüksək diqqət və dövlətin gələcəyə baxışının real ifadəsidir. Onun sözlərinə görə, gənclər siyasəti dövlətlərin inkişaf strategiyalarının mərkəzində dayanır: "Qlobal səviyyədə gənclər artıq şəhərsalma gündəliyinin formalaşmasında əsas maraqlı tərəflərdən biri kimi çıxış edir. Onların ideyaları, yanaşmaları və texnoloji bacarıqları şəhərlərin gələcək inkişaf trayektoriyasını müəyyənləşdirir. Bu yanaşma təsədüf deyil. Hazırda dünya əhalisinin təqribən 55 faizi şəhərlərdə yaşayır. Urbanizasiya sürətlə davam edən global prosesdir və 2050-ci ilə qədər dünya əhalisinin təqribən 70 faizi şəhərlərdə yaşayacaq. Sürətli urbanizasiya şəhərlərə bağlı əhalinin artan tələbatını qarşılaması, iş yerlərinin yaradılması, müasir şəhər xidmətlərinin təmin edilməsi və ekoloji tarazlığın qorunması kimi mürəkkəb çağırışları ön plana çıxarır".

Dövlət Komitəsinin sədri vurğulayıb ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərin ümumi planı, həmin ərazilərdə yerləşən 12 şəhərdən 8-nin baş planı, eləcə də 101 qəsəbə və kənd yaşayış məntəqəsinin ərazi planlaşdırılması sənədləri hazırlanaraq təsdiq olunub: "Bu sənədlər vətəndaşlarımızın geri dönüşü üçün müasir və təhlükəsiz yaşayış mühitinin formalaşdırılmasına, həmçinin həmin ərazilərdə tikinti fəaliyyətinin səmərəli şəkildə həyata keçirilməsinə imkan yaradır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin xüsusi diqqəti və nəzarəti altında Qarabəg və Şərqi Zəngəzurdə "ağıllı kənd" və "ağıllı şəhər" konseptiyalarına əsaslanan sosial ədalətli və dayanıqlı məskunlaşma modeli qurulmaqda, eyni zamanda zəruri yol-nəqliyyat, elektrik, qaz, su, təhsil, səhiyyə və yaşayış infrastrukturunu ardıcıl şəkildə bərpa edilməkdədir. Nəticədə artıq 41 yaşayış məntəqəsinə köç təmin olunub, həmin ərazilərdə təqribən 33 min nəfərə yaxın məcburi köçkün olmaqla, ümumilikdə 81 mindən çox insanın yaşaması, işləməsi və təhsil alması təmin edilmişdir".

A. Quliyev əlavə edib ki, Prezident İlham Əliyev tərəfindən 2026-cı ilin "Şəhərsalma və Memarlıq İli" elan edilməsi bir neçə mühüm mesaj verir: "Şəhərsalma ölkəmizin inkişaf strategiyasının mərkəzində dayanır, bu sahədə keyfiyyətə yeni mərhələyə keçid baş verir, gələcəyin şəhərlərinin formalaşdırılması prioritet istiqamət kimi müəyyənləşdirilir. Bakının bu ay evsahibliyi edəcəyi BMT-nin Ümumdünya Şəhərsalma Forumunun 13-cü sessiyası xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Ümumdünya Şəhərsalma Forumu BMT-nin Məskunlaşma Proqramı tərəfindən təşkil olunan və şəhərsalma sahəsində ən böyük, ən inklüziv və ən nüfuzlu qlobal platforma hesab olunur. Bu günə qədər artıq 175 ölkədən təqribən 27 min iştirakçı qeydiyyatdan keçib və bu proses davam edir".

Azərbaycan Respublikasının elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev Rəqəmsal İdeya Müsabiqəsinin gənclərin intellektual inkişafı baxımından mühüm əhəmiyyətə malik olduğunu deyib: "Bugünkü Azərbaycan gəncliyi daha bacarıqlı və rəqəbatədayamlıdır. Təbii ki, hər bir nəsil müqayisədə bir addım irəli atmalıdır, məhz bu halda biz inkişafdan danışa bilirik".

Nazir bildirib ki, növbəti nəsillər dövlət müstəqilliyinin qorunub saxlanılmasında, Azərbaycanın daha da in-

kişaf etməsində öz üzərinə düşən öhdəlikləri layiqincə yerinə yetirə biləcəklər: "Ölkəmizdə COP29 keçiriləcək həmin tədbirdə iştirak edən dövlət və hökumət başçıları bu konfransın təşkilatçılığına cəlb edilmiş Azərbaycan gənclərinin bacarıqlarını xüsusi olaraq vurğulayırdılar".

Emin Əmrullayev söyləyib ki, bir neçə gündən sonra ölkəmizdə Ümumdünya Şəhərsalma Forumunun XIII sessiyası keçiriləcək: "Bu mötəbər tədbir Azərbaycanın bir daha dünya miqyasında tanınması baxımından önəmli təşəbbüsdür. İnanırıam ki, tədbirlər əlaqədar qarşıda duran müxtəlif vəzifələrlə yanaşı, bu, Azərbaycan gəncliyi üçün öyrənmək, özünü global arenada rəqəbatədayamlı olduğunu nümayiş etdirmək üçün növbəti bir imkandır. Məhz müxtəlif ali təhsil müəssisələrində təhsil alan və yaxud da məzun olmuş tələbələr və gənc mütəxəssislərin bu forumdan əsaslı şəkildə bəhrələnməyinə əminlik ifadə edirəm. İnanırıam ki, bu faktor onlar üçün ömür boyu davam edəcək bir təcrübəyə çevriləcəkdir".

Elm və təhsil naziri qeyd edib ki, "Şəhərsalma və Memarlıq İli" çərçivəsində ali təhsil müəssisələrinin uğurlu nəticələrini uzun müddət ölkəmizin inkişafına təsir edən mühüm amil kimi xatırlayacağıq: "Bu, təbii ki, ilk növbədə kadr hazırlığı məsələsidir. Bu yaxınlarda Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin yubileyi qeyd olunub. Xüsusilə bu ali təhsil ocağının məzunlarının şəhərsalma və memarlıq sahəsində rolunu vurğulamaq lazımdır. Amma eyni zamanda şəhərlər haqqında danışarkən aydın olmur ki, bu, yalnız memarlıq məsələsi deyil. Burada çox geniş şəhərdə birgə yaşayış və urbanizasiyanın müasir tələblərinə cavab verən insanların istər sosial-mədəni davranışları, istər onların gündünlük həyatının təşkili, istərsə də böyük şəhərlərin idarəetməsində logistik məsələlərdən söhbət gedir. Yeni bu tipli fərqli məsələlərin həlli müxtəlif səpkili kadrları tələb edir. İnanırıam ki, Azərbaycan məktəbləri və ali təhsil müəssisələri gələcək nəsillərin hazırlanmasında qarşıya qoyulmuş vəzifələrə nail ola biləcəklər".

Azərbaycan Respublikasının gənclər və idman naziri Fərid Qayıbov qeyd edib ki, Rəqəmsal İdeya Müsabiqəsi gənclərin innovativ düşüncəsini, texnoloji bacarıqlarını və komanda ruhunu inkişaf etdirmək baxımından olduqca əhəmiyyətlidir.

Nazir vurğulayıb ki, Prezident İlham Əliyev gənclərin intellektual və innovativ potensialının inkişafını prioritet istiqamətlərdən biri kimi müəyyənləşdirib və bu sahədə ardıcıl dəstək siyasəti həyata keçirir: "Bu yanaşma öz əksini Azərbaycan gənclərinin inkişafı strategiyasında və müvafiq dövlət proqramlarında aydın şəkildə tapır. Bu strategiyalar çərçivəsində gənclərin sahibkarlıq, məşğulluq və şəxsi inkişaf sahələrində hərtərəfli dəstəklənməsi üçün mühüm imkanlar yaradılmışdır. Xüsusilə, bu proqramlar regionlarda yaşayan gənclərin bərabər imkanlardan faydalanmasını təmin etməyə yönəlib. Gənclər və İdman Nazirliyi olaraq biz il ərzində gənclərin ideyalarının dəstəklənməsi istiqamətində müxtəlif layihələr həyata keçiririk. Bu istiqamətdə dövlət və özəl sektor tərəfdaşları ilə birgə müxtəlif proqramlar reallaşdırılır və gələcəkdə bu dəstəyi daha da genişləndirməyi planlaşdırırıq. Bu sırada hakatonlar, ideya müsabiqələri və startap yönümlü forumlar xüsusi yer tutur".

Sonra "Müasir Şəhərsalma Vizyonu: Ənənə və İnnovasiyanın Harmoniyası" Rəqəmsal İdeya Müsabiqəsinin qalibləri mükafatlandırılıb. I yerin qalibi "Zəngəzur", II yerin qalibi "İçərişəhər", III yerin qalibi "İsmailiyyə" komandaları, "Bir qalının siri" intellektual oyunun qalibi isə "İsa Buğa" olub.

Tədbirin rəsmi hissəsi Yeni Azərbaycan Partiyasının himninin səsləndirilməsi ilə başa çatıb.

Daha sonra Bakı Slavyan Universitetinin tələbələrindən ifasında konsert proqramı təqdim olunub.

"Azərbaycan"

Heydər Əliyev sosial inkişaf strategiyasının müəllifidir

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 103-cü ildönümünə həsr olunmuş "Heydər Əliyev sosial inkişaf strategiyasının müəllifidir" mövzusunda tədbir keçirilib.

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi və Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) birgə təşkil etdiyi tədbirdə əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Anar Əliyev, YAP Sədrinin müavini-Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov, Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri Musa Quliyev, YAP Yasamal Rayon Təşkilatının sədri Bəxtiyar Nəbiyev, YAP Veteranlar Şurasının üzvü, akademik Misir Mordanov və başqaları iştirak ediblər. Nazirliyin tabeliyində olan DOST İnküziv İnkişaf və Yarıdıcılıq Mərkəzində keçirilən tədbirin iştirakçıları görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin həyat və fəaliyyətinin müxtəlif dövrlərini əks etdirən fotolar, mərkəzin benefisiarlarının Ulu Öndərə həsr edilmiş əsərlərindən ibarət sərgi ilə tanış olublar.

Nazir İlham Əliyev çıxış edərək Ümummilli Lider Heydər Əliyevin müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurulması və inkişafı naminə misilsiz tarixi xidmətlərini diqqətə çatdırıb. Bildirib ki, Ulu Öndər vətəndaş rifahının təminatını dövlət siyasətinin başlıca istiqamətlərindən biri kimi müəyyənləşdirib. 1993-2003-cü illərdə sosial inkişafın təmin olunması üçün Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən 60-dan artıq sənəd imzalanıb. Həmin dövrdə pensiya və müavinətlərin orta aylıq məbləği 8 dəfə, orta aylıq əməkhaqqı 6 dəfədən çox artıb. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin müdrik və uzaqgörən siyasətinin möhtəşəm tarixi Zəfər qazanıb. Sosial sahədə də mühüm addımlar atılıb və dövlətimizin başçısının tapşırıqları ilə son 7 ildə 5 böyük sosial islahat paketi icra olunub.

Ulu Öndərin qurucusu olduğu Yeni Azərbaycan Partiyasının fəaliyyəti də xalqa, dövlətə xidmət məramına söykənir. Prezident cənab İlham Əliyevin sədri olduğu partiya ölkəmizin dinamik və hərtərəfli inkişafı proseslərində böyük xidmətlər göstərir.

Tahir Budaqov bildirib ki, 1993-cü ildə xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyətə qayıdan Ümummilli Lider Heydər Əliyev ilk növbədə ölkədə dərindən sosial-iqtisadi bəhrənin aradan qaldırılmasına nail olub, iqtisadi sabitliyi təmin etməklə yanaşı, sosial sahədə əsaslı islahatların tətminini qoyub. Ulu Öndərin rəhbərliyi ilə hazırlanaraq 1995-ci ildə qəbul olunmuş müstəqil Azərbaycanın ilk Konstitusiyasında Azərbaycan vətəndaşlarına layiqli həyat səviyyəsinin təmin edilməsi dövlətin ali məqsədi kimi təsbit edilmişdir. Ümummilli Lider Heydər Əliyev ölkəmizə rəhbərliyi dövründə sosial siyasətin institusional əsasları yaradılıb, cəmiyyətin bütün təbəqələri dövlət qayğısı ilə əhatə olunub. Dövlət başçısı, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri cənab İlham Əliyevin "Bizim siyasətimizin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşının rifahı və mənafeyi dayanır" fikri sosialyönlü siyasətin əsasını təşkil edir.

YAP-ın proqramında da sosialyönlü siyasətin əsas istiqamətlərdən biri olduğunu qeyd edən Tahir Budaqov partiyanın Ulu Öndərin ideyalarına sadıq qalaraq sosial ədalət, vətəndaş rifahı, güclü dövlət prinsiplərinin həyata keçirilməsində fəal iştirak etdiyini bildirib.

Musa Quliyev müstəqil Azərbaycan dövlətinin sosial inkişaf strategiyasının müəllifi olan Ümummilli Lider Heydər Əliyevin əhalinin sosial müdafiəsinə daim xüsusi diqqət və qayğı göstərdiyini vurğulayıb. O, Ulu Öndərin tapşırıqları əsasında ölkəmizin sosial qanunvericilik bazasının yaradılması üçün aparılan işlərdən bəhs edib. Misir Mordanov Ümummilli Lider Heydər Əliyevin sosial sahənin, milli təhsil sisteminin inkişafı namına göstərməsi olduğu xidmətləri diqqətə çatdırıb.

Daha sonra nazirliyin 64 ölkədəşına YAP-ın üzvlük vəsiqələri təqdim edildi. Nazirlik sistemi üzrə YAP üzvləri olan əməkdaşların sayının 5500-ə yaxın olduğunu qeyd olunub. Partiyaya yeni üzv qəbul edilən əməkdaşlar göstərilən yüksək inam və etimada görə minnətdarlıqlarını ifadə ediblər.

Sonda DOST İnküziv İnkişaf və Yarıdıcılıq Mərkəzinin benefisiarlarının ifalarından ibarət inklüziv konsert proqramı təqdim olunub.

"Azərbaycan"

"Azərbaycan Mədəniyyəti - 2040": İncəsənətin inkişafı ilə bağlı dövlət proqramı hazırlanır

Mayın 5-də Mədəniyyət Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə "Azərbaycan Mədəniyyəti - 2040" konsepsiyasının icrası çərçivəsində "İncəsənətin inkişafına dair dövlət proqramı layihəsinin hazırlanması" yarım-bəndinin həyata keçirilməsi məqsədilə yaradılmış komissiyanın ilk iclası, eləcə də proqram üzərində çalışan işçi qrupun növbəti toplantısı keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, iclasda mədəniyyət naziri Adil Kərimli, kollegiyasının üzvləri, Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsinin sədri Polad Bülbül-oğlu, müvafiq ali təhsil ocaqlarının, yaradıcılıq təşkilatlarının rəhbər və nümayəndələri, tanınmış mədəniyyət xadimləri, nazirliyin tabe qurumlarının rəhbərləri iştirak ediblər.

Mədəniyyət naziri Adil Kərimli çıxışında dövlət proqramının əhəmiyyətindən və qarşıda duran hədəflərdən danışıb. Nazir bildirdi ki, iqtisadiyyat və təhsil sahələrinin qarşılıqlı əlaqəsi çərçivəsində təhsilin əsas istiqamətləri üzrə dövlət proqramlarının effektiv tətbiqi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Eyni zamanda yaradıcılığın inkişafı, yaradıcı məhsulların təşviqi və bu sahədə mövcud problemlərin aradan qaldırılması əsas prioritetlərdəndir.

"Bununla yanaşı, infrastruktur məsələləri də diqqətə saxlanılmalıdır. Nəzərdə tutulan layihələr çərçivəsində hər sahəyə uyğun xüsusi yanaşmalar tətbiq edilməli, əlavə infrastruktur obyektlərinin yaradılması zamanı bu amillər nəzərə alınmalıdır. Bütün bu istiqamətlər üzrə dövlət proqramlarının sistemli və məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilməsi zəruridir", - deyər nazir vurğulayıb.

İclasda çıxış edən "Azərbaycan Mədəniyyəti - 2040" konsepsiyasının icrası üzrə işçi qrupu rəhbərinin müavini Ayaz Müseyibov konsepsiyanın əsas

raiyə təkliflər toplanır. Eyni zamanda incəsənətin müxtəlif sahələri üzrə inkişaf modelinin formalaşdırılması, yaradıcı mühitin gücləndirilməsi və peşəkar kadr potensialının artırılması istiqamətində işlər davam etdirilir.

Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsinin sədri Polad Bülbül-oğlu çıxışında vurğulayıb ki, bu istiqamətdə dövlət qurumlarının, müvafiq nazirliklərin, eləcə də sənət adamlarının fəal iştirakı vacibdir. Onun sözlərinə görə, qarşıda duran vəzifələr kifayət qədər genişdir və proqramların hazırlanması və icrası operativ, məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilməlidir.

İclasda həmçinin Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının rektoru, Xalq artisti Fərhad Bədəlbəyli, Azərbaycan Teatr Xadimləri İttifaqının sədri, Xalq artisti Hacı İsmayilov, Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının sədri, Xalq rəssamı Fərhad Xəlilov, eləcə də Xalq artistləri Fəxrəddin Manafov, Şəfiqə Məmmədova və digər natiqlər çıxış edərək sənətin mədəniyyətin inkişafı baxımından strateji əhəmiyyətini vurğulayıblar.

Qeyd edilib ki, belə konsepsiyalar mədəniyyət sahəsində sistemli inkişafın təmin olunması, yaradıcı mühitin gücləndirilməsi və gənc istedadların üzə çıxarılması baxımından mühüm rol oynayır. Eyni zamanda sənət adamlarının təklif və təşəbbüslərinin nəzərə alınması gələcək inkişaf üçün vacib platforma yaradır.

Kino sahəsi ilə bağlı çıxış edən sənət adamları qeyd ediblər ki, bu istiqamət mədəniyyətin ən mühüm və təsirli sahələrindən biridir. Onların fikrincə,

Azərbaycan kinosunun inkişafı, yeni nəsil rejissor və aktyorların formalaşması, eləcə də müasir texnologiyaların kinoya inteqrasiyası xüsusi diqqət tələb edir.

Çıxış edən natiqlər bildiriblər ki, "Azərbaycan Mədəniyyəti - 2040" konsepsiyasının icrası mədəniyyət və incəsənət sahəsində sistemli inkişafın təmin olunmasına, yaradıcı mühitin gücləndirilməsinə və milli-mədəni dəyərlərin daha effektiv şəkildə qorunub təbliğ edilməsinə mühüm töhfə verəcək.

Vurğulanıb ki, bu prosesin uğurla həyata keçirilməsi üçün peşəkar kadr potensialının gücləndirilməsi xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Mədəniyyət sahəsində ixtisaslı və təcürübli kadrların hazırlanması, onların müasir bilik və bacarıqlarla təmin olunması gələcək inkişafın əsas şərtlərindən biri kimi qiymətləndirilib.

Eyni zamanda dövlət qurumları, sənət adamları və yaradıcı ictimaiyyət arasında əməkdaşlığın daha da gücləndirilməsinin, təklif və təşəbbüslərin nəzərə alınmasının proqramın sərəməli icrasına xidmət edəcəyi bildirilib.

Daha sonra Mədəniyyət Nazirliyinin İncəsənət və qeyri-maddi irs şöbəsinin müdiri, işçi qrupun sədri İntiqam Babayev incəsənətin inkişafı ilə bağlı dövlət proqramının hazırlanması üzrə işçi qrupun cari fəaliyyəti, görülən işlər və planlaşdırılan növbəti addımlar barədə məlumat verib.

Çıxışlar müvafiq sahələr üzrə fəaliyyətin nəticələrini əks etdirən slayd-taqdimatla müşayiət olunub.

Azərbaycan nümayəndə heyəti AİB-in illik toplantısı çərçivəsində işgüzar görüşlər keçirib

Mayın 5-də Özbəkistanın Səmərqənd şəhərində keçirilən Asiya İnkişaf Bankının (AİB) illik Toplantısı çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının maliyyə naziri Sahil Babayev "Qlobal dəyər zəncirlərinin, texnologiya və inklüziv artımın dəyişdirilməsi" mövzusunda keçirilən rəhbərlər şurasının plenar sessiyasında iştirak edib.

İclasda qlobal dəyər zəncirlərində texnoloji transformasiya, regional inteqrasiyanın dərinləşdirilməsi və iqtisadi dayanıqlığın gücləndirilməsi məsələləri müzakirə olunub. Qeyd edilib ki, avtomatlaşdırma, süni intellekt və rəqəmsal texnologiyalar istehsal və təchizat zəncirlərini sürətlə dəyişdirir, xidmət sektorunun rolunu artırır və bu proses yeni çağırışlar yaradır.

Eyni zamanda inkişaf etməkdə olan ölkələrin qlobal dəyər zəncirlərinə daha effektiv inteqrasiyası üçün bacarıqların inkişafı, infrastrukturun təkmilləşdirilməsi, rəqəmsallaşma və maliyyəyə çıxışın genişləndirilməsinin vacibliyi qeyd edilib. Bu kontekstdə regional əməkdaşlığın gücləndirilməsi və təchizat zəncirlərinin şaxələndirilməsi vasitəsilə iqtisadi dayanıqlığın artırılmasında AİB-in aparıcı rolu vurğulanıb.

İllik toplantının üçüncü günündə Azərbaycanın maliyyə naziri S.Babayev Gürcüstanın maliyyə naziri Laşa Xutsişvili ilə görüşüb. Görüşdə iki ölkə arasında strateji tərəfdaşlığın yüksək səviyyədə olduğu vurğulanıb, institusional əməkdaşlıq çərçivəsində Hökumətlərarası Komissiyanın ikitərəfli əməkdaşlığın əlaqələndirilməsi və prioritet istiqamətlərin inkişaf etdirilməsi baxımından mühüm platforma olduğu bildirilib.

S.Babayev qeyd edib ki, nəqliyyat və tranzit sahəsində əməkdaşlıq, xüsusilə Asiya ilə Avropam birlişdirən Orta dəhliz çərçivəsində Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu və digər logistika marşrutları regional rəhbərliyin dayanıqlıqlığını gücləndirməsinə mühüm töhfə verir. Nazir bu sahədə tranzit siyasəti üzrə koordinasiyanın gücləndirilməsinin vacibliyini vurğulayıb. O həmçinin strateji regional enerji layihələrinə toxunaraq bildirib ki, Xəzər-Qara dəniz-Avropa "Yaşıl Enerji" Dəhlizi və Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə-Bolqarıstan enerji dəhlizi regional əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır və bu layihələrin icrasının sürətləndirilməsi, eləcə də beynəlxalq maliyyələşmənin colb edilməsi prioritet istiqamətlərdəndir.

Görüş zamanı həmçinin dövlət maliyyəsi sahəsində həyata keçirilən islahatlar, fiskal dayanıqlığın gücləndirilməsi, dövlət-özəl tərəfdaşlığı mexanizmləri və beynəlxalq maliyyə institutları ilə əməkdaşlıq məsələləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb, regional layihələr üzrə koordinasiyanın gücləndirilməsinin əhəmiyyəti vurğulanıb. Tərəflər yaxın zamanlarda iki ölkənin Maliyyə nazirliklərində əməkdaşlıqda diqqət mərkəzində hazırlanaraq imzalanması barədə razılıq əldə ediblər.

Maliyyə nazirinin müavini Himalay Məmişovun Çin Xalq Respublikasının Maliyyə Nazirliyinin nümayəndələri ilə görüşündə isə Azərbaycan və Çin arasında münasibətlərin dinamik inkişafı yüksək qiymətləndirilib, ikitərəfli əlaqələrin siyasi etimad, həmçinin energetika, nəqliyyat və rəqəmsal transformasiya sahələrində artan əməkdaşlığa əsaslandığı vurğulanıb. Azərbaycanın həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli platformalar, o cümlədən AİB çərçivəsində Çin ilə tərəfdaşlığın daha da möhkəmləndirilməsində maraqlı olduğu qeyd edilib. Eyni zamanda regionda nəqliyyat-logistika bağlantılarının gücləndirilməsi, dayanıqlı inkişaf və regional inteqrasiya gündəliyinə Azərbaycanın sadıqlığı bir daha ifadə olunub.

Görüşdə Azərbaycanın sənaye zonalarında Çin şirkətlərinin daha fəal iştirakı, istehsalat və "yaşıl texnologiya"lar, rəqəmsal iqtisadiyyat və logistika sahələrində əməkdaşlıq imkanlarının genişləndirilməsinin ölkəmizin strateji maraqlarına uyğun olduğu və bu istiqamətdə tərəfdaşlıq layihələrinin reallaşdırılmasının vacibliyi vurğulanıb. H.Məmişov Çinin Azərbaycanın əsas ticarət tərəfdaşlarından biri olduğunu qeyd edib. O bildirib ki, Azərbaycan ilə Çin arasında iqtisadi-ticarət əməkdaşlığının daha da genişləndirilməsi üçün böyük potensial mövcuddur. Qeyd olunub ki, xüsusilə ixracın diversifikasiyası və qeyri-neft sektorunda ticarət dövriyyəsinin artırılması qarşılıqlı münasibətlərin əsas inkişaf istiqamətlərindən biri kimi çıxış edir.

Çin tərəfi Azərbaycanın Sanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının İnkişaf Bankına mümkün üzlük məsələsinin nəzərdən keçirilməsini xahiş edib. H.Məmişovun Asiya İnfrastruktur İnvestisiya Bankının (AİİB) baş investisiya direktoru Konstantin Limitovski ilə keçirilən görüşündə isə Azərbaycan ilə AİİB arasında əməkdaşlığın uğurla davam etdiyini qeyd olunub. Bankın Azərbaycanın infrastrukturunun inkişafı və "yaşıl keçid" sahələrində əsas beynəlxalq maliyyə tərəfdaşlarından biri kimi çıxış etdiyini vurğulanıb.

Maliyyə nazirinin müavini bildirib ki, Azərbaycan 2016-cı ildən AİİB-in təsisçisi kimi bankla əməkdaşlığın uğurla davam etdiyini və əməkdaşlıq "Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər"ə tam uyğun olaraq ölkənin strateji inkişaf hədəflərinin reallaşdırılmasına xidmət edir. Eyni zamanda 2025-ci ilin sen-

tyabrında imzalanmış Birgə Bəyannaməyə sadıqlıq bir daha ifadə olunub.

Görüşdə AİİB-in maliyyələşdirilən layihələr, o cümlədən TANAP qaz kəməri, "Banko" və "Biləsuvar" günəş-elektrik stansiyaları və digər layihələr üzrə müvafiq maliyyələşmələrin təmin olunduğu diqqətə çatdırılıb.

Tərəflər həmçinin Bakı metrosunun genişləndirilməsi, dayanıqlı infrastruktur, "yaşıl enerji", iqlim maliyyələşdirilməsi, dövlət-özəl tərəfdaşlığı və rəqəmsal infrastruktur kimi prioritet sahələrdə əməkdaşlığın genişləndirilməsinin vacibliyini vurğulayıb, maliyyələşdirmə alətlərinin diversifikasiyası və regional əməkdaşlığın gücləndirilməsi istiqamətində fikir mübadiləsi aparılıb.

Toplantı çərçivəsində Azərbaycan nümayəndə heyətinin üzvləri, həmçinin AİB-in Mərkəzi Asiya Regional İqtisadi Əməkdaşlıq (CAREC) proqramı çərçivəsində keçirilən "Turizmle regionların əlaqələndirilməsi" adlı tədbirdə iştirak ediblər.

AİB-in Azərbaycan üzrə ölkə direktoru xanım Sünniyyə Durrani-Camalın moderatörlüyü ilə keçirilən sessiyada bildirilib ki, turizm sektorunun qlobal ÜDM-də payı hazırda təxminən 10 faiz təşkil edir və bu göstəricinin 2030-cu ilə qədər CAREC regionunda 13 faizə çatdırılması üçün böyük potensial mövcuddur. Bu məqsədə nail olmaq üçün region ölkələri arasında koordinasiyalı fəaliyyətin vacibliyi vurğulanıb.

Qeyd olunub ki, turizmin inkişafı baxımından region ölkələrinin müqayisəli üstünlüklərinin müəyyən edilməsi, regionu əhatə edən vahid turizm marşrutlarının formalaşdırılması, bu marşrutlar üzrə vahid viza mexanizmlərinin tətbiqi və sərhəd-keçid proseslərinin sadələşdirilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Eyni zamanda turizm sahəsində fəaliyyətin artırılması və bu istiqamətdə əlverişli biznes mühitinin yaradılması vacib amillərdən biri kimi qeyd edilib.

Tədbir çərçivəsində həmçinin AİB-in region ölkələrinə turizm sektorunun inkişafı və regional inteqrasiyanın gücləndirilməsi istiqamətində dostk göstərməyə hazır olduğu bildirilib.

"Azərbaycan"

Paytaxtın abad məhəllələrində basketbol yarışları başa çatıb

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti, Regional İnkişaf İctimai Birliyi və Bakı Şəhər Gənclər və İdman İdarəsinin birgə təşkilatçılığı ilə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 103-cü ildönümünə həsr olunan Bakı şəhərinin rayonlarını əhatə edən məhəllələrarası 3x3 basketbol turnirinə yekun vurulub.

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin Mətbuat xidmətindən bildirilib ki, 2011-2012-ci il təvəllüdü yeniyetmələr arasında keçirilən, 2 mərhələdən ibarət olan turnirin keçirilməsində əsas məqsəd yeniyetmə və gənclərdə idmana marağın artırılması, onlara sağlam həyat tərzinin təbliği, eyni zamanda gündüzlük fəaliyyətlərini daha səmərəli qurmalarına dəstək olmaqdır.

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, IDEA İctimai Birliyinin təsisçisi və rəhbəri Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə paytaxtın qəsəbə və yaşayış məntəqələrində həyata keçirilən "Bizim həyat" layihəsi çərçivəsində yaradılan abad məhəllələrdəki stadionlarda təşkil edilən yarışlar olimpiya sistemi üzrə keçirilib və yarışda ümumilikdə 600-ə yaxın gənc idmançıların yer aldığı 120 komanda iştirak edib.

Final oyununun əvvəlində tanınmış müğənnilər Çinarə Məlikzadə və İlhamə Qasımovaya idmançılar və tədbir iştirakçıları qarşısında çıxış edərək öz ifaları ilə gənc basketbolçuları qələbəyə səsləyiblər.

Respublika səviyyəli hakimlərin iştirakı ilə təşkil edilən turnirə mayın 5-də final oyunları ilə yekun vurulub. Final oyununda Nizami rayonunun basketbolçuları Binəqədi rayonunun komandası ilə görüşüblər. 16-13 hesabı ilə qalib gələn Nizami rayonunun komandası turnirin qalibi olub.

3-cü yeri Yasamal rayonunun komandası tutub.

Turnirin qalibləri kubok, diplom, medallar və qiymətli hədiyyələrlə mükafatlandırılıblar.

Təhminə VERDİYEVA,
"Azərbaycan"

Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında qurulan dialoq ön dinamik dövrünü yaşayır. Regional gərginliklərin və global iqtisadi dalğalanmaların fonunda rəsmi Bakının nümayiş etdirdiyi pragmatik xarici siyasət kursu Brüsselə Azərbaycanla daha sıx və çoxşaxəli əməkdaşlığa sövq edir.

Avropa İttifaqının Xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi, Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti Kaya Kallasın Azərbaycana səfəri və 2026-cı ilin ilk aylarında müşahidə olunan diplomatik intensivlik bu tərəfdaşlığın yeni reallıqlar üzərində formalaşdığı bir daha təsdiqləyir. Bu səfər təərəflər arasında qarşılıqlı etimadın və ortaq maraqların yeni mərhələyə qə-

Avropa İttifaqının ali rəsmisinin Bakıya səfəri "Cənub qaz dəhlizi" nin genişləndirilməsi və Avropanın enerji xəritəsində Azərbaycanın rolunun möhkəmləndirilməsi baxımından da mühümdür. Bu səfər regionda baş verən yeni reallıqların Qərb tərəfindən necə qəbul edildiyini göstərir. Onun Bakıda görüşləri Ermənistan-Azərbaycan sülh müqaviləsi-

yanacağına idxal edir, ümumilikdə isə tədarük coğrafiyası artıq 16 ölkəni əhatələyir. Eyni zamanda birliyin 27 üzvündən 10-u ilə strateji tərəfdaşlıq sənədləri imzalanıb. Bu da o deməkdir ki, Avropanın təxminən üçdəbiri ölkəmizi mühüm perspektivli tərəfdaş kimi görür.

Bakının regiondakı çəkisi xüsusilə Orta dəhliz və Xəzər hövzəsinin artan nüfuzu fonunda daha da möhkəmlənir. Azərbaycan Aİ-nin Mərkəzi Asiya və Çinə çıxışını təmin edən əsas mərkəz rolunu oynayır. Şərqdən Qərbə doğru uzanan ən etibarlı və təhlükəsiz tranzit yolu məhz Cənubi Qaf-

vaxtda, Azərbaycanın Avropanın enerji arxitekturasının sütununa çevrilir. Brüssel bu reallığı gördüyü üçün Bakının strateji çəkisini yüksək qiymətləndirir. Azərbaycanın logistik mərkəz kimi əhəmiyyəti global səviyyədə təsdiqlənmiş faktıdır. Bu gün aydın görünür ki, rəsmi Bakının iştirakı olmadan Avrasiyada əsas iqtisadi arteriyaların inşası mümkün deyil. Məhz buna görə də Aİ rəhbərliyi ölkəmizlə münasibətləri dərinləşdirməyə xüsusi maraq göstərir.

Vurğulamaq yerinə düşər ki, 2026-cı ilin ilk aylarında Avropa İttifaqı və onun üzv dövlətlərinin rəhbər şəxsləri-

baycının Avropadakı birnəməli ticarət tərəfdaşdır. Latviya və Litva rəhbərliklərinin Bakıya gəlişi Baltıqyanı ölkələrlə əlaqələrin dərinləşməsi və Avropa daxilində Azərbaycanın mövqeyini müdafiə edən tərəfdaşların sayının artması baxımından önəmlidir.

Avropa liderlərinin Bakıda verdikləri bəyanatlar da Azərbaycanın suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə dəstəyin ən yüksək səviyyədə davam etdiyini göstərir. İntensiv səfərlərin mühüm praktiki nəticələrindən biri də İtaliya, Macarıstan və digər Aİ ölkələrinin şirkətlərinin işğaldan azad edilmiş Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun yenidən qurulması prosesində fəal iştirakıdır. Xüsusilə İtaliya şirkətlərinin enerji infrastrukturunu və milli tikinti, Macarıstan isə kənd təsərrüfatı və səhərsalma layihələrindəki rolunu əməkdaşlığın real iqtisadi müstəvidə də dərinləşdiyini təsdiqləyir. Avropa investisiyalarının bu bölgələrə cəlb olunması Azərbaycanın postmünaqişə dövründəki quruculuq modelinə beynəlxalq etimadın və dəstəyin bariz nümunəsidir. Bu məqam Azərbaycanın smart texnologiyalar və aqar sahədə də Avropa üçün cəlb edici olduğunu sübut edir.

Bununla yanaşı, tərəflər rəqəmsal transformasiya, innovasiya və sünii intellekt kimi yeni texnologiyalar sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsində xüsusi diqqət yetirirlər. Xüsusilə Xəzər dənizindən Qara dənizə dibi ilə Avropaya çəkiləcək elektrik kabeli layihəsi (Azərbaycan-Gürcüstan-Rumıniya-Macarıstan) Bakı Avropanın elektrik enerjisi bazarına birbaşa bağlayacaq. Bakı Xəzər dənizinin dibi ilə çəkilən optik xətlər və elektrik kabeləri vasitəsilə Avropanın rəqəmsal və "yaşıl enerji" gələcəyinin əsas mərkəzlərindən birinə çevrilir.

Bütün bu proseslər göstərir ki, Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında münasibətlər qarşılıqlı hörmət, bərabərlik və ortaq fayda prinsiplərinə əsaslanan strateji tərəfdaşlıq modelinə çevrilməkdədir. Mövcud dinamika onu deməyə əsas verir ki, yaxın illərdə Azərbaycan-Avropa İttifaqı əməkdaşlığı daha institutional və strateji xarakter alacaq.

*İsmayıl QOCAYEV,
"Azərbaycan"*

"Azərbaycanda nəqliyyatın aktual problemləri" mövzusunda XXVII elmi-texniki tələbə konfransı işə başlayıb

Mayın 5-də "Azərbaycan Hava Yolları" QSC-nin Milli Aviasiya Akademiyasında (MAA) Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 103-cü ildönümünə həsr olunmuş "Azərbaycanda nəqliyyatın aktual problemləri" mövzusunda XXVII elmi-texniki tələbə konfransı işə başlayıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, konfrans Elm və Təhsil Nazirliyi və "Azərbaycan Hava Yolları" QSC-nin təşkilatlığı ilə keçirilir. Tədbirdə MAA-nın tələbələri ali yanaşı, ölkənin müxtəlif ali təhsil müəssisələrinin, eləcə də xarici ölkələrin ali məktəblərinin tələbələri iştirak edirlər. Konfrans çərçivəsində iştirakçılar əvvəlcə akademiyanın tələbələri tərəfindən hazırlanmış innovativ layihələrin sərəhsisi ilə tanış olublar.

Tədbiri açan MAA-nın birinci prorektoru professor Ədalət Somodov akademiyanın rektoru, akademik Arif Paşayevini konfrans iştirakçılarına ünvanlanmış təbrik məktubunu oxuyub.

Bildirilib ki, bu il konfransa 9 bölmə üzrə ümumilikdə 196 elmi məruzə təqdim olunub və bu da tələbələrə nəqliyyat, aerokosmik texnologiyalar, logistika, informasiya texnologiyaları və digər sahələr üzrə artan tədqiqat aktivliyini və innovativ yanaşmalarını əks etdirir.

Plenar iclas çərçivəsində Rusiya Elmlər Akademiyasının müxbir üzvləri, fizika-riyaziyyat elmləri doktorları Pavel Paxlov və Taqir Auşev müvafiq olaraq "Fizika: mikrodünyadan

makrosistemlərə qədər" və "Fundamental elmin texnologiyaya qədər" mövzularında məruzələrlə çıxış ediblər.

Plenar iclasda həmçinin MAA-nın gənc tədqiqatçıları tərəfindən aerokosmik texnologiyalar və sünii intellekt istiqamətində aktual mövzular üzrə məruzələr təqdim olunub. Bu çərçivədə pilotsuz uçuş aparatları üçün dəqiq yükətdirilmə sistemləri, kosmik əməliyyatlarda sünii intellektin tətbiqi, eləcə də mühərrik texnologiyaları və robototexnika sahəsində innovativ yanaşmalar müzakirə edilib.

Konfrans işini mayın 6-da bölmə iclasları ilə davam etdirəcək və tələbələrə elmi-tədqiqat nəticələrinin müzakirəsi, eləcə də yeni əməkdaşlıq imkanlarının formalaşdırılması üçün platforma rolunu oynayacaq.

Bakı-Brüssel xətti: strateji tərəfdaşlıq yeni mərhələdə

Kaya Kallasın Azərbaycana səfəri ölkəmizin regional təhlükəsizlik və global enerji arxitekturasında artan rolunun göstəricisidir

dəm qoyduğunun bariz göstəricisidir.

Səfər çərçivəsində Kaya Kallasın Azərbaycana xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovla görüşüb. Görüşdə siyasi dialoqun intensivliyi, yüksək səviyyəli qarşılıqlı səfərlərin əhəmiyyəti vurğulanıb. Tərəfdaşlığın qarşılıqlı hörmət, bərabərlik və ortaq maraqlar əsasında inkişaf etdirilməsinin vacibliyi qeyd olunub. Bununla yanaşı, Azərbaycanla Avropa arasında dialoq mexanizmlərinin, yeni ikitərəfli saziş üzrə danışıqların bərpasının və Tərəfdaşlıq Prioritetləri sənədi üzrə əməkdaşlığın önəmi vurğulanıb. Azərbaycanın Avropanın enerji təhlükəsizliyinə töhfəsi və etibarlı tərəfdaş kimi rolunu qeyd olunub.

Kallasın Azərbaycana Aİ üçün dəyərli və etibarlı enerji tərəfdaşı olduğunu deyib. Onun sözlərinə görə, xüsusilə ticarət, nəqliyyat və rəqəmsal texnologiyalar sahəsində əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi üçün mövcud potensial var. Eyni zamanda qonaaq vurğulanıb ki, Aİ, Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiya arasında əlaqələrin gücləndirilməsi ortaq strateji maraqlara uyğundur: "Biz Azərbaycanla daha strukturlaşdırılmış tərəfdaşlığa müzakirə etməyə hazırıq".

min imzalanması və kommunikasiyaların açılması prosesinə təkan verə bilər. Kallasın gəlişi Azərbaycanın, sadəcə, enerji tədarükçüsü deyil, həm də rəqəmsal transformasiya və mühüm logistik mərkəz kimi Avropa üçün əvəzolunmaz tərəfdaş olduğunu təsdiqləyir.

Avropa təsisatları arasında zaman-zaman Azərbaycana qarşı qarşılıqlı mövqenin sərəhsisi, mövcud geosiyasi və geoiktisadi şərtlər Avropa İttifaqı üçün Bakı ilə əməkdaşlığın əhəmiyyətini ön plana çıxarır. Hazırda Aİ-nin 10 üzvü Azərbaycanın mavi

qazdan keçir. Digər regionlardakı münaqişələr və qeyri-sabitlik fonunda ölkəmizin təqdim etdiyi marşrut yeganə dayanıqlı və təhlükəsiz alternativdir. Orta dəhliz təkcə iqtisadi və logistika deyil, həm də enerji diversifikasiyası baxımından həlledicidir. Ənənəvi resurslarla yanaşı, gələcəkdə bərpəolunan və "yaşıl enerji"nin də məhz bu xətt vasitəsilə qitəyə nəqli prioritet məsələdir.

Xüsusən, Yaxın Şərqdəki gərginlik və Hörmüz boğazı ətrafındakı risklər global enerji bazarlarını təhdid etdiyi bir

nin - Aİ Şurasının prezidenti Antonio Koştanın, Litva Baş naziri İnqar Qrişnieninin, Latviya Prezidenti Edgars Rinkeviçin, Çexiya Baş naziri Andrey Babişin və İtaliya Baş naziri Ciorcia Meloninin Azərbaycanla ərdicil səfərləri rəsmi Bakının beynəlxalq nüfuzunun və mövqeyinin miqyasını nümayiş etdirir. Görüşlərdə əsas diqqət enerji tərəfdaşlığı ilə yanaşı, regional təhlükəsizlik və sülh gündəliyini yönəldilib, xüsusilə enerji idxalının şəxələndirilməsi və nəqliyyat dəhlizləri mövzusunda mühüm razılaşmalar əldə edilib. İtaliya Azər-

Avropa İttifaqı nə qədər yanacaq ehtiyatına malikdir?

Avropa İttifaqı (Aİ) enerji böhranı ilə üz-üzə qaldığı bir vaxtda ciddi problemlə qarşılaşıb. Belə ki, qitədə mövcud olan yanacaq ehtiyatlarının dəqiq həcmi məlum deyil. Cari ilin əvvəlində Yaxın Şərqdə, xüsusilə İran ətrafında gərginliyin hərbi müstəviyə keçməsi bu problemın yaranmasına səbəb oldu. Dünya neft və qaz axımının 20 faizinin keçdiyi strateji Hörmüz boğazının blokada altına alınması Avropa üçün həyətən təhlükəli çaldı. Lakin budəfəki böhran, sadəcə, qiymətlərin bahalaşması ilə bitmir, əsas qorxu yanacağın fiziki olaraq tapılmaması, yəni "qıtlıq" riskidir.

Avropada dövlətlərin rəsmi strateji ehtiyatları bolludur və şəffafdır. Lakin gündəlik həyatımızı hərəkətə gətirən benzinin, dizelin və xüsusilə reaktiv yanacağın böyük hissəsi özəl şirkətlərin anbarlarındadır. Bu şirkətlər isə "kommersiya sirri" və rəqəbat qaydalarına bəhanə edərək, əllərindəki real ehtiyatı gizli saxlayırlar. Bu "məlumat korluğu" siyasətçilərin işini iflic edir, nə qədər ehtiyatın qaldığını bilmədən verilən hər bir qərar qaranlıqda hədəfə atəş açmağa bənzəyir.

Vəziyyətin ciddiliyi müxtəlif enerji növlərində fərqli şəkildə özünü büruzə verir. Hazırda tədarük zəncirinin ən zəif bəndi reaktiv yanacaq hesab olunur. Aprel ayının sonuna olan rəsmi məlumatlara görə, Avropanın cəmi 6 həftəlik uçuş ehtiyatı qalır. Beynəlxalq Enerji Agentliyi xəbərdarlıq edir ki, əgər tədarük yaxın vaxtlarda bərpə olunmasa, iyunun ortalarında Avropa somalarına

sükit çökə bilər. Artıq bir çox aviaşirkot uçuşları kütləvi şəkildə azaldır, biletlər qiymətləri isə rekord həddə çataraq ölcətməz olur.

Təbii qaz sektorunda müşahidə olunan mövcud mənzərə də ürəkcağan deyil. 2022-ci ildə xarici tədarükçülərdən birtərəfli asılılığın yaratdığı kəskin enerji böhranı və global bazarlardakı qeyri-sabitlik Avropa üçün ciddi bir xəbərdarlıq rolunu oynadı. Həmin dövrdə yaşanan çətinliklər qitəni enerji təhlükəsizliyini qorumaq üçün anbarları maksimum dərəcədə doldurmağa sövq etdi. Lakin builki uzun sürən sort qış şəraiti və eyni zamanda Yaxın Şərqdəki gərginliyin global təchizat zəncirini qırması ehtiyatların sürətlə tükənməsinə səbəb olub. Hazırda qaz anbarlarının doluluq səviyyəsi 32 faizə düşüb ki, bu da son 5 ilin ən aşağı göstəricisidir. Normalda bu fəsilə qitə ölkələri növbəti mövsüm üçün ehtiyat toplamağa

başlamalı olduğu halda, hələ də "xərc-ləmə" rejimində qalmış qarşıdakı aylarda böyük bir hazırlıqsızlıq və enerji qıtlığı riski vardır.

Qitənin enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasında Azərbaycan etibarlı tərəfdaş kimi xüsusi rol oynayır. Hazırda ölkəmiz Avropa İttifaqının 10 dövlətinə təbii qaz ixrac edir ki, bu coğrafiyanın gələcəkdə daha da genişlənməsi, o cümlədən Çexiyanın da bu siyahıya daxil edilməsi planlaşdırılır. Avropada yaranmış mövcud vəziyyəti Azərbaycanın beynəlxalq enerji bazarındaki strateji əhəmiyyətini bir daha sübut edir. 2020-ci ilin sonundan etibarən istifadəyə verilən "Cənub qaz dəhlizi" vasitəsilə Azərbaycan qazı qitənin enerji balansında sabitləşdirici amilə çevrilərək bir çox ölkənin enerji təhlükəsizliyinə töhfə verir.

Eyni zamanda, Avropada yuxarıdakı məqamları üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən dizel və benzin ehtiyatları ilə bağlı qeyri-müəyyənlik hökm sürür. Bu məhsulların əhəmiyyətli hissəsi özəl anbarlarda saxlanılır. Şirkətlər gələcəkdə qiymətlərin daha da qalxacağına ehtimal edərək yanacağı bazarı çıxarmağa tələsmirlər. Bu vəziyyətdə bazarın sünii qıtlığın yaranmasına və qiymət fırlıldaqlığına münbit şərait yaradır.

Avropa Komissiyasının prezidenti Ursula fon der Lyayen etiraf edir ki, Yaxın Şərqdəki gərginlik Aİ-yə hər gün təxminən 500 milyon avro əlavə xərc yükəyir. Bu məbləğ Avropa sənayesinin rəqəbat qabiliyyətinin itirilməsi deməkdir.

Bəs Avropa bu quyudan necə çıxacaq? Hazırda Brüsselə iki əsas istiqamət müzakirə olunur. Birincisi, ABŞ-nin Enerji İnformasiya Administrasiyası modelinə bənzər bir "Yanacaq Rəsədxanası" yaratmaqdır. Bu qurum özəl şirkətləri ehtiyatları açıqlamağa məcbur edəcək. İkincisi isə məcburi qənaət rejimidir. Bözi ölkələrdə artıq həftəsonları avtomobil qadağaları və iş yerlərində istilik limitləri müzakirə olunur. Eyni zamanda Avropanın daxilində hələ də istifadə olunan xərç təxminən 4 milyard barellik neft ehtiyatı var. Avropada indi "yaşıl enerji"ni prioritetlərini müvəqqəti kənarə qoyub, milli təhlükəsizlik naminə bu quyuları qazmağın vaxtının çatdığı barədə çağırışlar artır.

Avropa hazırda həm enerji, həm də etimad böhranı yaşayır. Yanacaq çənlərinin dibi görünməyə başlayıb, amma o dibi nə qədər dorində olduğunu heç kim dəqiq bilmir. 2026-cı ilin yay ayları qitə üçün həlledici sınaq olacaq.

*Təhmina VERDİYEVA,
"Azərbaycan"*

Türk ekspert: "Azərbaycan klassik təchizatçı-istehlakçı münasibətlərini aşan yeni model təqdim edir"

"Azərbaycan qazına Avropada artan tələbat fonunda enerji əməkdaşlığının yeni mərhələyə keçməsi məsələsi daha da aktuallaşıb. Prezident İlham Əliyev tərəfindən səsləndirilən mövqə isə bu prosese yeni reallıq gətirir. Prezident açıq şəkildə vurğulayıb ki, Azərbaycan artıq TANAP və TAP kimi iri enerji infrastrukturuna milyardlarla dollar sərməyə qoyub və mövcud imkanlarını sübut edib. Lakin qaz nəqlinin artırılması üçün bu infrastrukturun genişləndirilməsi əlavə ciddi maliyyə və texniki resurslar tələb edir. Bu baxımdan, Azərbaycanın mövqeyi ondan ibarətdir ki, Avropa yalnız istehlakçı kimi deyil, həm də investor və tərəfdaş kimi bu prosese aktiv iştirak etməlidir. Eyni zamanda uzunmüddətli qaz alış zəmanətləri olmadan yeni investisiyaların riskli olması da diqqətə çatdırılır. Bu yanaşma enerji əməkdaşlığında məsuliyyətin bölüşdürülməsi və qarşılıqlı öhdəliklərin formalaşdırılması məsələsini ön plana çıxarır".

Bu barədə AZƏRTAC-a açıqlamasında türk ekspert Mehmet Emir Aksoy bildirib ki, son dövrlərdə Avropada artan enerji tələbatı və təchizat təhlükəsizliyi ilə bağlı müzakirələr "Cənub qaz dəhlizi"nin strateji əhəmiyyətini yenidən gündəmə gətirib.

Onun sözlərinə görə, bu kontekstdə Azərbaycanın ortaya qoyduğu yanaşma yalnız iqtisadi deyil, eyni zamanda geosiyasi baxımdan da mühüm mona daşıyır: "Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən səsləndirilən "ortaq investisiya və uzunmüddətli zəmanət" vurğusu enerji əməkdaşlığının mahiyyətini dəyişməyə qadirdir. Azərbaycanın yanaşması klassik təchizatçı-istehlakçı münasibətlərini aşan yeni model təqdim edir. Bu günə qədər Avropa enerji siyasəti əsasən bazar şərtləri və qısamüddətli razılaşmalar üzərində qurub. Lakin global proseslər göstərir ki, enerji təhlükəsizliyi yalnız kommersiya məsələsi deyil. Rəsmi Bakı tərə-

deyil, həm də siyasi sabitlik və strateji əməkdaşlıq platformasına çevirəcək. Ekspert əlavə edib ki, TANAP layihəsinin genişləndirilməsi və Azərbaycan qazının Avropa bazarına daha böyük həcmdə çatdırılması Türkiyənin rolunu daha da artırır: "Türkiyə bu prosədə yalnız tranzit ölkə deyil, enerji axınlarını yönləndirən və regional səviyyədə tarazlıq yaradan əsas aktorlardan biridir. Enerji xətlərinin Anadolu üzərindən keçməsi Ankaraya həm iqtisadi, həm də geosiyasi üstünlüklər qazandırır. Türkiyənin enerji mərkəzinə çevrilmək məqsədi bu proseslərlə daha real məzmun qazanır. Artan ötürmə qabiliyyəti, mənbələrin şəxələndirilməsi və genişləndirilməsi Türkiyəni regionun enerji xəritəsində əvəzolunmaz mövqeyə çıxarır. Bu, həm Türkiyə, həm də Avropa üçün enerji təhlükəsizliyi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir".

Ekspert sona vurğulanıb ki, Azərbaycanın irəli sürdüyü "ortaq investisiya və uzunmüddətli zəmanət" modeli diplomatiyasında yeni mərhələnin başlanğıcını qoyur. Bu model daha ədalətli, balanslı və davamlı əməkdaşlıq üçün zəmin yaradır. Bu yeni reallıqda Azərbaycan strateji vizyonunu ilə önə çıxır, Türkiyə isə bu vizyonun praktik həyata keçirilməsində əsas tərəfdaş kimi çıxış edir.

● Dövlət mükafatına təqdim olunmuş əsərlərin müzakirəsi

Tarixi təməl üzərində qardaşlığın söz qalası

Professor Qəzənfor Paşayev və filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Orxan İsayevin "İraq-türkman ədəbiyyatı tarixi" adlı monoqrafiyası barədə bəzi qeydlər

Ürəyin hökmi ilə üz tutub getdiyi doğru yola insanın etibar və sadıqlığı ən yüksək mənəvi-əxlaqi dəyərlərdən biridir. Məncə, doğru yola etibar və sadəqət yekun olaraq məsləhət həsər edilmiş ömür sayılmalıdır. Uğurlara zəmin yaradan belə davamlı qətiyyət demək olar ki, hüdsuzdur və elə bu səbəbdən lap sadə həyat yaşayan adamlardan tutmuş yüksək intellektual, yaradıcı fəaliyyət mənsblarına qədər fərqli subyektlər bu çevrənin əhatə dairəsinə düşə bilər. Bu giriş cümlələrin yazılmağı səbəbsiz deyil, daha dəqiq desəm, sübut üçün nəzərdə tutulan böli ünvan və ad var.

Söhbət Yaxın Şərç ölkələrində, ərəb dünyasında, ələlxüsus İraqda, Kərkük dəlailərində, Türkiyədə, Orta Asiyada, İrandə və sair elmi-ədəbi icmatiyətin yaxşı tənidi, o taylı-bu taylı votenimiz Azərbaycanca isə nöinki hamnın tənidi, üstək, hamnın ctitaram bələdiyə Qəzənfor Paşayevdən gedir. Filologiya elmləri doktoru, professor, Əməkdar elm xadimi, ədəbiyyatşünas, folklorşünas, publisist, dilçi, yazıçı, tərcüməçi, nəhayət, ömrün 88-ci pilləsində də elmi axtarıslardan yorulmayan bu müdrik insan genc həmkarı, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Orxan İsayevlə birlikdə "İraq-türkman ədəbiyyatı tarixi" adlı fundamental monoqrafiyanı ərəyö getirməklə bir daha bizləri əmin elədi ki, hər zaman olduğu kimi, o indi də ürəyin hökmi ilə tutduğu doğru, dəyərli yola sadıqlığı və onun bu məsləhət, belə tələ tayinatına inamı tükənməzdir.

Bağdad yolu Gəncədi,
Gülü paşa-paşa,
Dema sizdən irəqam,
Bu sevdə ölüncədi.

Həm məzmun, həm estetik zərflik, həm obrazlı düşünce, həm də "poetik coğrafiya" baxımından bütün türk dünyasına aid oluna bilən İraq-türkman nişanəli bu bəyati sanki bir başqa barədə deyil, Qəzənfor müəllimin özü haqqında söylənib. Dəyərli bir bəyatin qəhrəmanı olmaq cofağs, doğru yul adamının halal haqqıdır və niyə məhz onun, Qəzənfor müəllimin?..

Təsvüvür edin, öten əsrin 60-cı illərində dördillik uzunmüddətli ezamiyyətdən sonra vətənə döndüyü (1966-cı il), İraq-türkman, Kərkük mövzusunun sonuz bir həvəs və ehtiramla araşdırmağa başlandı. Azərbaycanca qayıdandan əz sonra Xəlç şairi Rəsul Rza ilə birlikdə "Kərkük bayatları" kitabını çap etdirdiyi vaxtdan nə əz, nə çox, sorası 60 il keçir. O, sonralar heç zaman ayrılıb İraq düşməyəcəyi, əslində, çoxlarının nəbəlad olduqları bu dəryaya baş vüranda 25 yaşındaydı. İndi budur, 90-ın dizini qatlamaga iki il qalmış professor Qəzənfor Paşayev bu dəfə genc, istedadlı alim həmkarı Orxan İsayevlə birlikdə "İraq-türkman ədəbiyyatı tarixi"ni gün işığına çıxardı. Eitraf edək ki, zəron yox, əksinə, görkəmli alimin mäsilsiz və inadkar əməyi sayəsində, yəni qanunayusğun olaraq Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında halal sahibi Qəzənfor Paşayev olan İraq-türkman ədəbi-bədii irsi üzərində şərti bir elmi "monopoliyası" mövcuddur. Bu, deyildiyi kimi, sövç-təbbi bir yekundur. Məsələ belədir ki, həmin "monopoliyası"ni "aradan qaldırmaq", ünümen müəsləman-türk dünyasına məxsus bu söz sarayının qapılarını hamiya açmaq, bu mülkə ziyənlənmək üçün intellektual gəncliyə çəğirs etmək səlahiyyəti də professor Qəzənfor Paşayevə məxsusdur. O isə belə davranış məmnunluq hissi ilə sərgiləyir! Alim yazılarının birində əz qala fərhlə qeyd edir ki, Azərbaycanda İraq-türkman folkloruna, ədəbiyyatına və ləhəsinə nəcə-nəcə dissertasiya, monoqrafiya, publisitik və elmi məqələ həsər olunmuşdur. Hazırda iki nəfər dissertant-AMEA-nın Ədəbiyyat İnstitutunda və Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində İraq-türkman ədəbiyyatından, bir nəfər isə Folklor İnstitutunda sözügedən coğrafiyanın mərasim folklorundan dissertasiya yazır.

"İraq-türkman ədəbiyyatı tarixi" (Q.Paşayev, O.İsayev. "Elm və təhsil" nəşriyyatı, 2025, Bakı) monoqrafiyası İraq-türkman, Azərbaycan, ümumillikdə isə türk ədəbiyyatşünaslığına sanballı töhfədir. Fikirimcə, bu monoqrafiyanın yüksək təhsilli ədəbiyyatşünas, şərqşünas, eləcə də folklorşünas hazırlığında bir dər vəsəiti statusu qazanacağı vaxt elə də izaqda deyil.

"Tarixi araşdıranda gördüm ki, Quzey Azərbaycan, Güney Azərbaycan və İraq türkmanları bir bütövün parçalarıdır".

fədir. Fikirimcə, bu monoqrafiyanın yüksək təhsilli ədəbiyyatşünas, şərqşünas, eləcə də folklorşünas hazırlığında bir dər vəsəiti statusu qazanacağı vaxt elə də izaqda deyil.

Monoqrafiya Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti, akademik İsa Həbibbəylinin "İraq-türkman ədəbiyyatının ilk elmi salnaması" başlıqlı yığcam, bununla yanaşı, fundamental tədqiqat məramını, başlıca məziyyətlərini dolğun şəkildə əks etdirən məqaləsi ilə - ön sözlə açılır. Ön söz müəllifi Azərbaycanın "dünya kərküksünaslığının əsas mərkəzi" olduğunu birənəll şəkildə bildirir, bu istiqamətdə xidmətləri olan ədib və araşdırmaçılar - Rəsul Rza, Həmid Arslı, Abbas Zamanov, Əta Tərzibaş və Əbdüllətif Bəndəroğlunun adlarını, başqa sözlə, təməl sociyyəli təşəbbüsləri xatırladı və davam edib yazır: "Azərbaycan-İraq-türkman əlaqələrində Əməkdar elm xadimi, filologiya elmləri doktoru, professor Qəzənfor Paşayevin müstəna yeri, xüsusi rolü və mühüm xidmətləri vardır".

Qəzənfor müəllimin bütün külliyatına yaxından bələd olan qələm adamı kimi "Ön söz"ün fər alan mülahizələrlə dərhal razılısıram. Ən əzi ona görə ki, "İraq-türkman ədəbiyyatı tarixi" meydana gəlməyə qədər bu mövzunun demək olar ki, bütün parametrləri ayrı-ayrı kitablar şəklində yazılmış, işıq üzü görmüşdür. Onların əksər qisminin müəllifiyi Qəzənfor müəllimə aiddir. Bu göstəriciyə ani bir nəzər salıb sıralayaq: "Kərkük bayatları" (1968, 1984), "Arzu-Qənbər" dastanı (1971), "Kərkük mahınları" (1973), "İraq-Kərkük atalar sözləri" (1978), "Kərkük tapmacaları" (1984), "Altı il Dəclə-Forat sahilərində" (1985, 2015, 1996 - Bağdad, ərəb-cə), "Nəsiminin İraq divanı" (1987, 2018), "Kərkük folkloru antologiyası" (1987, 1990), "İraq-türkman folkloru" (1992, 1995 - Bağdad, 1998 - İstanbul), "Kərkük dialektinin fonetikasi" (2003), "İraq-türkman folklorunun janrları" (2003, rus dilində), "Kərkük folklorunun janrları" (2003), "İraq-türkman ləhəsi" (ortaq 2004), "Nəsimi haqqında araşdırmalar" (2010), "Əta Tərzibaşının folklorşünaslıq fəaliyyəti" (2016), "Azərbaycan - İraq-türkman ədəbi əlaqələri: ayrılığın sonu" və sair.

Bu da məlumdur ki, Qəzənfor Paşayev "Azərbaycan dilinin Kərkük dialekti" mövzusunda namizədlük (1969), "İraq-türkman folkloru" mövzusunda doktorluq (1993) dissertasiyalarını müdafiə edib.

Bu arada sanballı və ən yeni elmi çalışma olan "İraq-türkman ədəbiyyatı tarixi"ni tədqiqatının meydana çıxması isə məxsus bir dəyər, ciddi elmi uğurdur. İsa Həbibbəylini doğru qeyd edir ki, professor Qəzənfor Paşayevin filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Orxan İsayevlə birlikdə yazdıqları "İraq-türkman ədəbiyyatı tarixi" Orta əsrlərdən başlayaraq Kərkük Türkmənliyədə yaranmış ədəbiyyatın ilk sistemli elmi tarixindən ibarətdir... Bu, Türkmən ədəbiyyatının mənsəyi, tarixi təkamül prosesləri, əsas janrları və görkəmli yazarıları haqqında tam, bütöv və elmi cəhətdən ümmümləşdirilmiş tədqiqat əsəri kimi mühüm addımdır.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının N.Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu görünür elə bu səbəbdən sözügedən fundamental və unikal tədqiqatı 2026-cı il üçün ədəbiyyatşünaslıq elmi sahəsində Azərbaycan Respublikasının Dövlət mükafatına təqdim edib.

Səkkiz fəsildən ibarət olan "İraq-türkman ədəbiyyatı tarixi" elmi monoqrafiya formatının tələb və prinsiplərinə uyğun qaydada qələmə alınmışdır. Adotən bu sociyyəli elmi dəriniyyə, araşdırma

mükəmməlliyinə malik ağır (sanballı) kitablar ağır-ağır oxunur və mənimənilir. Eitraf edim ki, monoqrafiyanı sürətlə, demək olar ki, birməfəzə oxudum. Səbəb çox sadədir: ədəbiyyatşünaslıq elmi baxımından dolğunluq və ciddi dəyər daşımaq, araşdırma dəriniyyə, möhkəm sistemlilik öz yerində, kitabın sadə, axıcı, oxunaqlı dili oxucunu çətinliyə salmır, əksinə, müəlliflə aydın şəkildə, qanadlı bir üslubla ona (oxucuya) bələdçilik edir.

Fəsildən-fəsöl əməlik yaranır ki, türkman elinin də daxil olduğı. Yaxın Şərçin ən önəmli dövlətləri ilə qonşuluqda, bərkətlili İkiçayarasında (Mesopotamiya) 440 min kvadratkilometrlik geniş ərazidə yerləşən, 40 milyonluq əhalisinin bəzi mülahizələrlə görə 10-13 faizi türk-cə, məhz bizim azərbaycanlı ləhəsində danışan İraq dövləti dünyə üzrə Səudiyyə Ərəbistanından sonra ən böyük neft ehtiyatlarına malik ikinci ölkə olmaqla yanaşı, həm də möhtəşəm tarixi, mədəni və bədii-estetik irsin mökəmidir.

Əgər bu irs bir zəngin xəzinədirsə, onun ən dəyərli icinləri sırasında Kərkük bayatları (xoynatlar), İraq türkmanlarının türkili əsasında yaratdıqları nağıllar, dastanlar, lətifələr, atalar sözləri və sair ilə yanaşı, türk dillili xalqların müstərkək sərətəi sayılan dünyəşəhərləli ədəbi simaların - Xətib Təbrizinin, Qazi Bührənoğdinin, İmadeddin Nəsiminin, Cahənşah Həqiqinin, Əbdülqədir Marağayinin, Şah İsmayıl Xətəinin mübərək isimləri də yer alır.

Dahi söz ustadı, dünyə poeziyasının sözdən möcüvə yaradan səhrkar şairi Məhəmməd Füzüli... O isə türk dillili, ərəbdillili ədəbiyyatın ayrıca mərhələsidir. İraq türkmanları, kərküklülər haqlı olaraq Kərbəladı uyuyan bu dahi özlərini döğmə, halal ustadı timsalında dəyərləndirir.

Ədəbiyyatşünaslıqla bərabər, öten əsrin 80-ci illərində Azərbaycan bədii-sənəddi publisistikasının nəfəs imkənlikləri əməiyyətləli dərəcədə genişləndirən Qəzənfor Paşayev "Altı il Dəclə-Forat sahilərində" kitabında qədim Babilistan, Asma bağlar, Şumer gizinləri, göl, çöl ərəbləri açısında baxaraq, həssas Kərkük dünyasına qarpı çəməqlə, ümumən İraq (qədim Uruq şəhər dövləti, "Bilqamıs dastanı", Şumerlərin antik tarixi keşfləri) və Azərbaycan dünyası arasında tarixi əşəli bir mədəniyyət-məvəniyyət körpüsinin təməlini atmışdır. Məhz Qəzənfor müəllim bu tarixi ədəbiyyatı və məvəniyyət coğrafiyasından baxaraq XI əsrdən müxtəlif vaxtlarda türk dövlətlərinin, o cümlədən Azərbaycan solcuqlarının, Monqol-tatar imperiyasının, Ağəyönülülər, Səfəvilər xanədanlarının, nəhayət, 400 ilə yaxın qüdrətli Osmanlı imperiyasının türk bəndəli olan İraq dünyasına və orada, ayrı bir coğrafi kəsimdə varlığını qoruyan türk dilinə demək olar ki, təkbaşına çıraç tutmuşdur.

Kitab haqqında daha müfəssəl, eyni zamanda özət mülahizələr bildirməzdən əncə bir məqamə toxunmaq lazım gəlir. Məncə, Qəzənfor Paşayevin gənc ədəbiyyatşünas Orxan İsayevlə müstərkək müəllifiyyə qərar verməsi göyündən düşmüş deyil, irəlidə işarə etdiyimiz kimi, bu, müdrik alimin başlandı kifayət qədər dərinləşdiriyi elmi sahənin inkişafına yeni qüvvələrini cəlb edilməsinə zəruri, içdən gələn çəğirsdir. Bu, ustad qələm sahibinin tərəf gənişliyinin əlamətidir. Bu, eyni zamanda gənc həmkarlara güvənə, onların haqqını, tədqiqatçı həvəsinin tanınması və dəstəklənməsindir.

Sözügedən mövzu Orxan İsayevə də yad deyil. O, bu istiqamətdə qələmə almış "Məhəmməd Füzüli - həyati və yaradıcılığ", "Kərküklü Növrəs Qədim", "İraq-türkman ədəbiyyatında həkəyə janrı və onun Osmanlı həkəyəsindən fərqi" kimi marağ doğuran, mövzuya yeni yanaşma sərgiləyən kitab və elmi işlərin müəllifidir.

Və nəhayət, indi də dəyərli monoqrafiya haqqında mülahizələri konkretləşdirmək imkənindən yararlanacaq. Əsərin ədəbi-elmli sociyyəli baxımından çoxşəxəliyyə

variantında nəzərdən keçirirlər - ədəbi folklorun lirik növu - bura xoynatlar, manilər, beşik nəğmələri, şeir şəkili tapmacalar aiddir. Şifahi ədəbiyyatın epik növu bələndəndə nağıllar, lətifələr, tapmacalar təhlil və təqdim olunur.

Tam bir qətiyyətə demək olar ki, xoynatlar (bəyatılar) İraq-türkman poetik düşüncəsinin zirvəsidir. Dördsətirik şeir parçalarının canında nələr olmuş? Elə bu səbəbdən monoqrafiyada ağır ədəbiyyatın bu janrı həm məxsusi bir ehtiram, həm də elmi dəqiqliklə araşdırılıb. Xoynatların mövzu dairəsi kifayət qədər genişdir, xəlç həyatının başlıca reallıqları yüksək bədilik şərtili ilə rahət bir şəkildə bu janrın hətta ilk sətiri "yarım olan" dömdə misrənin hüdsularında bədii ifadə imkanını tapır. Əlbotbə, bu həyatmış dolğunluq bəzə Azərbaycanın heç də hər xəlçə qismət olmayan bayatı xəzinəsindən tənişdir. Belə müstərkəklik, eyni zamanda yüksək əyərli ədəbi-bədii məziyyətə manilərin, Kərkük xəlç həvalarının, beşik nəğmələrinin (layla, oxşama) təqdimatında da görünməkdədir.

Ağz ədəbiyyatı əməklərinin epik növündən söhbət gedəndə Molla Nəsrəddin lətifələrindən tutmuş "Koroğlu", "Əli və Kərəm" və sair dastanlarını, atalar sözləri və məsəllərinə qədər, İraq türkmanlarında və Azərbaycanda bazən cüzü imla fərqləri ilə, bazən isə tam olaraq, paralel şəkildə mövcudluğunu qeyd etmək lazım gəlir. "Arzu-Qənbər" dastanı, çox sayda yüksək kaloritə, tərtəmiş, təbbi ləhəyə, məxsusi sintaksisə malik nağıllar isə məhz orada, Türkmənliyədəyərli vaxtında yaradılmışdır.

Qeyd etmək zəruridir ki, monoqrafiya müəllifləri bizim üçün də əziz olan el ədəbiyyatı xəzinəsinin nəzərdən keçirən İraq-türkman ədəbiyyatşünaslığının əzəm simalarından olan, klassik, yorulmaz folklorşünas Əta Tərzibaşının tədqiqatlarına dənə-dənə istinad edir, onun məhtəşəm elmi yaradıcılığını ən xırayə çəkirlər. Bu bir qədirbilənlik, qardaş xəlç aliminin məhtəşəm əməyinin qarşılığında müəlliflərinin vaz keçə bilmədikləri vəfa borcudur.

"İraq-türkman ədəbiyyatı tarixi"nin ikinci təməl araşdırma pəredməti qardaş xəlç yaratdığı tərbiən minillik bir dövri əhatə edir, mərhələlərə nəzərdən keçirilən yazılı İraq-türkman ədəbiyyatıdır. Oxucu monoqrafiyada Orta əsrlərdən bizim günlərimizə qədər İraq-türkman ədəbiyyatının həm poeziya, həm nəsr, hətta dramaturgiya üzrə yaranması, inkişafı, yeni bədii-estetik mövzülərə sahiblənməsi mərhələləri müfəssəl və mükəmməl şəkildə izlənilmişdir.

Onlarca mənası yazıçı və şairin yaradıcılığı timsalında İraq-türkman xəlçının bədii-estetik düşüncəsi, ümumən isə bu elatın həyati tərzi, istəkl və ərzuları barədə bilgilər əldə etmiş oluruq. Müəlliflərimiz ümmümləşdirə apararaq qeyd edirlər ki, bu gün müstəqil olan İraq-türkman ədəbiyyatının tarixinə nəzər saldıqda bələli olar ki, XVI əsrin ikinci yarısından XX əsrin əvvəllərinəqən, tərbiən dörd yüz il Osmanlı ədəbiyyatının təsiri altında olsa da, ədəbiyyatı digər ərzələrindən fərqləndirən kövrək sərhədlər həmişə olub və indi də vardır.

Bu yanaşmaya onu əlavə edə bilirik ki, Azərbaycan və türk ədəbiyyatı, eləcə də digər türk dillili xalqların yaratdıqları ədəbi-bədii irs İraq-türkman bədii düşüncəsinə gəniş üfəqlər açan səbəb, təkəvərici qüdrətdir.

Və belə bir həyati, məvəni panoramı, İraq-türkman xəlçının ədəbiyyat dünyasını ərsəyə gətirən başlıca əməli türk dillidir, bundan daha çox bizim doğma türk ləhəmizdir. Əslində, bu dil İraq-türkman varlığının görünən üzü, mövcudluğu, parlaq və aydın simasıdır.

Düşünüürəm ki, "İraq-türkman ədəbiyyatı tarixi" monoqrafiyasında Səid İrmağın "Qardaşlıq" dərşində (Bağdad, 1962) işıq üzü gərən əşəğıdaki qiymətli fikirlərinə təsadüfən istinad edilmişdir. Türkman elinin dəyərli yaradıcı ziyalı S.İrmağ yazır: "Vətən torpağı kiçilib gənşlənə bilər, tamamilə əldən çıxar bilər, sərhədləri tükənə bilər, tarixi təhriif edilər bilər. Hətta şən və şərəfli tapdalana bilər, dini dəyişdirilər bilər, lakin bir şey dəyişmir. Qalan tək bir varlıq əla dillidir".

İçində həqiqət pəyi olan yanaşma, düşüncəvi mülahizədir, deyilmi?

Vaqif BƏHMƏNLİ

Ankarada Azərbaycan və Türkiyənin teatr sahəsində əməkdaşlıq imkanları dəyərləndirilib

Milli Məclisin deputatı, Mədəniyyət komitəsinin sədr müavini Günay Əfəndiyeva Ankaraya səfəri çərçivəsində Türkiyənin Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi Dövlət Teatrlarının baş direktoru, tanınmış aktyor və rejissor Tamer Karadağlı ilə görüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə Azərbaycanın Ümummilli Lideri, Ulu Öndər Heydər Əliyevin "bir millət, iki dövlət" fəlsəfinin yalnız siyasi və iqtisadi sahələrdə deyil, eyni zamanda mədəniyyət və incəsənət sahəsində də dərini köklərə malik olduğu vurğulanıb. Qeyd olunub ki, Azərbaycan ilə Türkiyənin birlişdirən bağları ortaq tarixin, dilin, folklorun, ədət-ənənələrin sarsılmaz vədətdir.

Günay Əfəndiyeva qeyd edib ki, Azərbaycan və Türkiyənin timsalında bütövlükdə türk dünyası eyni kökətdən qidalanan böyük bir məvəni coğrafiya dır. Tərəflər teatr sənətini türk xalqlarının qardaşlıq münasibətlərini dərinişləndirəndə önəmli vasitələrdən biri kimi dəyərləndirilib.

Görüşü iki ölkənin dövlət teatrları arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsi, qarşılıqlı qəstrol səfərlərinin təşkilini, birgə tamaşaların hazırlanması, aktyor və rejissorların mübadiləsi kimi məsələlər ətrafında müzakirələr dəvəm edib.

"IRS-Nasledie" jurnalının yeni buraxılışı mühüm tarixi hadisələrə həsr olunub

"IRS-Nasledie" jurnalının mühüm tarixi hadisələrə və Azərbaycanın mədəni irsinə həsr olunmuş yeni buraxılışı çapdan çıxıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, yeni buraxılışın əsas mövzusu 1926-cı ildə Bakıda keçirilən I Türklölöji Qurultayın 100 illiyinə həsr olunmuş məqalədə yer alıb. Məqalədə qurultayın türkölögiyanın inkişafı, türk xalqlarının inteqrasiyası və dil siyasəti məsələlərinin müzakirə olunduğı əsas elmi və siyasi platforma kimi əməiyyəti təhlil edilir. Qeyd olunur ki, forumda təkəvə alimlər deyil, həm də həmin dövrün siyasi rəhbərlərinin məmərəyəndələri iştirak ediblər və iştirakçıların çoxu sonradan repressiyalara məruz qalıb. Jurnalın yeni sayında həminin Azərbaycan Xəlç Cümləhəriyyətinin Tehrandaki diplomatik missiyasının tarixinə dair silsilə məqalələrin dərc edilməsinə başlanılıb. Birinci məqalədə respublikanın elan edilməsindən tutmuş 1920-ci ilin yazında, süqutundan bir əz əvvəl İranda səfirliyin açılmasına qədər olan siyasi və diplomatik proseslər araşdırılıb.

Bundan əlavə, Nadir Şah Əfşarın dövlətin möhkəmləndirilməsində mühüm əməli olan Xəzər dənizində donanma yaratmaq səylərinə diqqət yətirən məqalələr silsiləsi də təmamlanıb.

Digər məqalələrlə yanaşı, oxucular Xəzər dənizində dünyanın ilk dəniz neft yatağı olan "Neft daşları" haqqında əssəməqalə, eləcə də Azərbaycan xəlçının tarixi və mədəniyyətinin müxtəlif aspektlərinə həsr olunmuş materiallarla tanış olub bilər.

Professor İsrail İsrailov Çingiz Aytmatov mükafatına layiq görüldü

Teatr rejissoru, teatrşünas, pedaqoğ, Əməkdar incəsənət xadimi, sənətsünaslıq doktoru və professor İsrail İsrailov Çingiz Aytmatov adına Beynəlxəlç mükafatına layiq görüldü. Qırğızstan paytaxtında mükafatın təqdim olunma mərasimi keçirilib.

Professor AZƏRTAC-a müsahibəsində bu mükafatın onun üçün əməiyyətdən danışıb: "Türkdillili Ölkələrdən Dövlət Teatrları Direktorları Şurasının sədri kimi, mən yuxarıda göstərilən teatrların fəaliyyətlərini inteqrasiyası istiqamətində ardıcıl iş aparıram. Zənnimcə, Çingiz Aytmatov Beynəlxəlç mükafatı son bir nəçə il-dək fəaliyyətimə verilən qiymətdir".

O əlavə edib ki, bu cür tədbirlər mədəniyyətlərarası əlaqələrin möhkəmləndirilməsi baxımından çox vacibdir.

"Müxtəlif ölkələrdən və təşkilatlardan bir çox beynəlxəlç, o cümlədən fəxri mükafat, medal almışam. Çingiz Aytmatov Beynəlxəlç mükafatı müstəna nailiyyətlərə görə verilir. Sözsüz ki, bu cür mükafatlar respublikamızda daxil olmaqla, türkdillili ölkələrdən əməiyyətdəni əlaqələrin daha da inkişafına və yaradıcı inteqrasiyaya töhfə verir", - deyər İ.İsrailov vurğulayıb.

Dünya olduğu kimi

Cəbəllütariqdə gəmi məzarlığı

İspan arxeoloqları Cəbəllütariq boğazı ətrafında apardıqları arşadarmalar zamanı antik dövrdən İkinci Dünya müharibəsinə qədər uzanan 134 gəmi qazası aşkar ediblər.

Kəşf həm bölgənin minilliklər boyu strateji əhəmiyyətini göstərir, həm də iqlim böhranının tarixi irsə yaratdığı təhlükəni gündəmə gətirir.

Tədqiqat zamanı Cəbəllütariq qayası ilə Algeciras körfəzi arasındakı dar dəniz yolunda ümumilikdə 151 arxeoloji sahə müəyyən edilib. Onlardan 134-də müxtə-

lif dövrlərə aid batmış gəmi qalıqları tapılıb. Bunların arasında qədim ticarət gəmiləri, Orta Əsrlər islam dövrünə aid dəniz vasitələri, erkən müasir Avropa hərbi gəmiləri və İkinci Dünya müharibəsi dövrünün qalıqları yer alır.

Alimlər bildirirlər ki, bölgədə indiyədək yalnız 10 metr dərinliyə qədər arşadarma aparılıb. Halbuki körfəzin bəzi hissələrində dərinlik 400 metrə çatır. Bu isə dəniz dibində hələ çox sayda naməlum qəza qalıqlarının ola biləcəyini göstərir. Lakin mütəxəssislər xəbərdarlıq edirlər ki, bu arxeoloji sahələr ciddi təhlükə altındadır. İqlim dəyişikliyi, liman genişləndirmə layihələri və dəniz dibinin dərinləşdirilməsi işləri tarixi qalıqları sürətlə məhv edir. Buna görə alimlər üçölçülü modeləşdirmə və rəqəmsal sənədləşdirmə üsulları ilə bu izləri qorumağa çalışırlar.

Ayda mineral kəşfi

Çinli alimlər "Chang'e-5" missiyası çərçivəsində Aydan götürülən nümunələrdə əvvəllər məlum olmayan iki yeni mineral - "magneziocangisit" (Ye) və "changisit-(Ce)" kəşf ediblər. "Global Times"ın məlumatına görə, nadir torpaq fosfatları kateqoriyasına aid edilən bu minerallar Beynəlxalq Mineralogiya Birliyi tərəfindən rəsmi şəkildə təsdiqlənib.

Bu kəşf Çin Ay nümunələrində tapıldığı ikinci və üçüncü mineral olmaqla yanaşı, Ayda indiyədək aşkar edilmiş ümumi mineralların sayını səkkizə çatdırıb. Daha əvvəl, 2022-ci ildə Çin alimləri "changisit-(Y)" adlı ilk mineralın tapıldığını elan etmişdilər. Xatırladaq ki, 2020-ci ilin sonunda Yerə 1,73 kiloqram nümunə götürən "Chang'e-5" missiyası ilə Çin, ABŞ və Rusiyadan sonra Ay sursularını tədqiq edərək mineral kəşf edən üçüncü ölkə olub.

Antarktida dərinliyində yeni dünya

Antarktika buzlaqlarının 1300 metr dərinliyində, okean dibinin ekstremal şəraitində gizlənən sirlə dünya ilk dəfə birbaşa müşahidə edilib.

Koreya Qütb Tədqiqat İnstitutunun "Araon" tədqiqat gəmisi ilə həyata keçirdiyi ekspedisiya çərçivəsində pilotsuz sualtı qayıq vasitəsilə orta okean silsiləsindəki hidrotermal dəliklər arşadarmalıb.

Sothdə temperatur mənfii dərəcələrdə olsa da, Yer qabığındakı qatların arasından çıxan hidrotermal mayələr 300 dərəcədən çox qızır. Günəş işığının daxil ola bilmədiyi bu qaranlıq dünyada həyat fotosintez deyil, kemosintez üzərində qurulub. Mikroorqanizmlər kimyəvi maddələri parçalayaraq enerji əldə edir, digər canlı-

lar isə bu bakteriyalarla simbiotik əlaqədə yaşayaraq unikal ekosistem formalaşdırır.

Arşadarmalar zamanı robot qollar vasitəsilə süngərlər, knidaryanlar və exinodermələr daxil olmaqla 12 fərqli orqanizm növü toplanıb. Tədqiqatçılar bu nümunələr arasında əvvəllər elmə məlum olmayan növlərin olduğunu bildirirlər.

Buğdanın mənşəyi nəzərdən keçirilir

Tədqiqatçılar Gürcüstan ərazisində aparılan qazıntılar zamanı müasir buğda növlərinin ocdadlarından biri hesab edilə biləcək qədim buğda nümunələri aşkarlayıblar.

Tapıntılar ölkənin cənub hissəsində yerləşən Qadaçrili-Qora və Şulaveris-Qora adlı neolit dövrünə aid yaşayış məskənlərində əldə olunub.

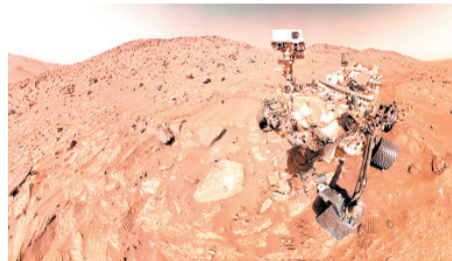
Radiokarbon analizlərinin nəticələrinə əsasən, nümunələrin yaşı təxminən 7,7-7,9 min il olaraq müəyyən edilib. Aşkarlanan donələr bir hissəsi çörəkçilikdə istifadə olunan erkən yumşaq buğda formalarına, digər hissəsi isə vəhşi taxıl növlərinə aiddir.

Alimlər bildirirlər ki, müasir buğda müxtəlif vəhşi və erkən mədəni formaların uzunmüddətli hibridləşməsi nəticəsində yaranıb. Yeni növlər isə Yaxın Şərqlə yanaşı, Qafqazın da bu inkişaf mərhələsində mühüm rol oynadığını göstərən nəzəriyyəni gücləndirir.

Arşadurma müəllifləri hesab edirlər ki, son tapıntılar Cənubi Qafqazda erkən əkinçilik mədəniyyətinin yüksək səviyyəyə inkişaf etdiyini təsdiqləyir və buğda da daxil olmaqla bir sıra əsas kond təsərrüfat bitkilərinin mənşəyi barədə mövcud baxışların yenidən nəzərdən keçirilməsinə səbəb ola bilər.

Marsda həyat izlərinə dair yeni molekullar aşkarlanıb

NASA-nın "Curiosity" roveri Marsda indiyədək aşkar olunmuş ən müxtəlif üzvi molekullar qrupunu müəyyən edib. Bu tapıntı Qırmızı Planetin keçmişdə yaşayış üçün əlverişli ola biləcəyini dəstəkləyir.

Roverin aşkarladığı qrupda Marsda əvvəllər qeyd alınmamış yeddi yeni birləşmə də yer alır. "CNN International"ın məlumatına görə, karbon tərkibli bu maddələr Yer üzündə həyatın yaranmasına şərait yaradan fundamental kimyəvi tikinti blokları ilə oxşar xüsusiyyətlərə daşıyır.

Arşadurma Marsda ilk dəfə təbii edilən yeni eksperiment əsasında aparılıb. Rover qaya nümunəsi toplayaraq onu kimyəvi mühulda həll edib və tərkibini analiz edib. Tədqiqat qrupu müəyyən edib ki, qayada aşkarlanan üzvi molekullar Marsda təxminən 3,5 milyard il qorunub saxlanıla bilər. Arşadurmanın aparıcı müəllifi, ABŞ-nin Florida Universitetinin professoru Emi Vilyams bildirib ki, sət radiasiya şəraitinə baxmayaraq, mürəkkəb üzvi maddələrin Marsda geoloji zaman miqyasında qorunması təsdiqlənib. Bu isə planetdə yaşayış üçün əlverişli mühit axtarışını daha da gücləndirir.

Yeni tapıntılar "Curiosity"nin üzvi birləşmələrlə bağlı əvvəlki kəşflərini təmamlayır və Marsın indiki donmuş səhra

görünüşündən fərqli olaraq, milyardlarla il əvvəl yaşana bilən planet ola biləcəyini fikrini gücləndirir. Arşadurma bu molekulların qədim həyatın birbaşa izi olduğunu qəti şəkildə təsdiqləyir. Alimlər hesab edirlər ki, bu maddələr Marsa meteoritlərlə daşına və ya geoloji proseslər nəticəsində yaranıb. Bununla belə, nəticələr Marsdan Yerə qaya nümunələrinin gətirilməsinin vacibliyini bir daha gücləndirir.

"Curiosity" roveri 2012-ci ildə Gale kraterinə eniş edib və o vaxtdan Marsın keçmişdə yaşayış üçün yararlı olub-olmadığını arşadurur. Aparat illər ərzində Şarp dağına qalxaraq gil mineralları ilə zəngin təbəqələrə çatıb. Bu gil qatları üzvi molekulları qorumaq qabiliyyətinə görə xüsusi maraq doğurur. Onlar həmçinin Marsda bir zamanlar suyun mövcud olduğunu, sonra yox olduğunu və yenidən ortaya çıxdığını göstərir.

Hazırladı: **Ülkər XASPOLADOVA**, "Azərbaycan"

OXUCULARIN VƏ MƏTBUAT YAYIMI TƏŞKİLATLARININ NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə abunə yazılışı davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuat yayımı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
"Azər mətbuat yayımı" ASC	(012) 441-19-91, (050) 322-33-17
"Qaya" firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
"Region Press" MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
"Səma-M" MMC	(012) 594-09-59
"Ziya" LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
"Pressinform" MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
"City press" MMC	(055) 819-09-26

1 illik -156 (yüz əlli altı) manat
6 aylıq - 78 (yetmiş səkkiz) manat
3 aylıq - 39 (otuz doqquz) manat
1 aylıq - 13 (on üç) manat

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzləşsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

"Görədil Quşçuluq" ASC-nin səhmdarlarının nəzərinə!

22 iyun 2026-cı il saat 15:00-da "Görədil Quşçuluq" ASC-nin səhmdarlarının ümumi yığıncağı keçiriləcəkdir.

Ünvan: Abşeron rayonu, Görədil kəndi, "Görədil Quşçuluq" ASC-nin inzibati binası.

Yığıncağın gündəliyi: 1. "Görədil Quşçuluq" ASC-nin 2025-2026-cı illər üzrə maliyyə təsərrüfat fəaliyyəti haqqında.

Yığıncaqda bütün səhmdarların şəxsiyyəti təsdiq edən sənədlə (vəkil edilmiş nümayəndələr notarial təsdiq edilmiş etibarnamə və şəxsiyyəti təsdiq edən sənədlə) iştirakı vacibdir.

"Görədil Quşçuluq" ASC

"Bakı Rail-Trans" QSC-nin səhmdarlarının nəzərinə!

22 iyun 2026-cı il saat 10:00-da "Bakı Rail-Trans" QSC-nin səhmdarlarının ümumi yığıncağı keçiriləcəkdir.

Ünvan: Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu, Nizami küçəsi, ev 137, mənzil 80-nin inzibati binası

Yığıncağın gündəliyi: 1. "Bakı Rail-Trans" QSC-nin 2025-2026-cı illər üzrə maliyyə təsərrüfat fəaliyyəti haqqında.

Yığıncaqda bütün səhmdarların şəxsiyyəti təsdiq edən sənədlə (vəkil edilmiş nümayəndələr notarial təsdiq edilmiş etibarnamə və şəxsiyyəti təsdiq edən sənədlə) iştirakı vacibdir.

"Bakı Rail-Trans" QSC

BEYNƏLXALQ HƏYAT

Ağ Ev yaxınlığında atışma Polis əməkdaşları silahlı şübhəliyə atəş açdı

ABŞ Gizli Xidmətinin nümayəndəsi jurnalistlərə Ağ Ev ərazisində qısamüddətli caxnaşmaya səbəb olan atışma hadisəsini şərh edərkən bildirib ki, polis əməkdaşları Vaşinqtonda Ağ Ev yaxınlığında silahlı kişiye atəş açdı.

Verilən məlumata görə, atışma Müstəqillik prospekti ilə 15-ci küçənin kəsişməsində baş verib. Polis silah daşdığı iddia edilən şübhəliyə atəş açdı. Zərərçəkən yaralı vəziyyətdə xəstəxanaya aparılıb. Rəsmi şəxs yaralı kişinin vəziyyəti ilə bağlı şərh verməkdən imtina edib və yalnız onun gənc olduğunu bildirdi.

Bundan əvvəl Ağ Ev ərazisində yerli vaxtla gündüz saatlarında atışma səsələrinin eşidildiyi bildirilmişdi. Yaşayış yerindəki jurnalistlər təhlükəsizlik üçün brifinq otağına təxliyə edilmişlər. Heç bir təhlükə aşkarlanmadığı üçün xəbərdarlıq qısa müddət sonra ləğv edilmişdir. Ağ Evdə jurnalistlər tərəfindən lentə alınan və sosial mediada yayımlanan videolarda Gizli Xidmət əməkdaşları tərəfindən görülən gücləndirilmiş təhlükəsizlik tədbirlərinin görünüşü nümayiş olunub.

Rusiya Qələbə gününü qeyd etmək üçün may ayının 8-9-da Ukrayna cəbhəsində atəşkəs elan edib

Ukrayna mayın 6-dan hərbi əməliyyatları dayandırır, təbii ki, Rusiya bu təşəbbüsə qoşulsunsa

Rusiya sovet xalqının İkinci Dünya müharibəsindəki qələbəsini qeyd etmək üçün 8 və 9 may tarixlərində atəşkəs elan edib. Ölkənin Müdafiə Nazirliyi bu qərarın Rusiya Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandanı Vladimir Putin tərəfindən verildiyini açıqlayıb.

"Ümid edirik ki, Ukrayna tərəfi bizim nümunəmizə qoşulacaq", - deyər Müdafiə Nazirliyindən bildirilib. Məlumatda həmçinin deyilib ki, bayram tədbirlərinin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün bütün lazımi tədbirlər görülməkdədir. Öz növbəsində Ukrayna 6 may gecə yarısından Rusiya ilə atəşkəs elan edəcək. Bu barədə məlumatı Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski açıqlayıb. Dövlət başçısı bunu "Telegram" kanalında yazıb. "Biz inanırıq ki, insan həyatı istənilən ildönümü qeyd etməkdən müqəddəmsə daha dərəcə daha dəyərlidir. Bu baxımdan mayın 5-dən mayın 6-na keçən gecə yarısından başlayaraq atəşkəs elan edirik", - deyər Prezident Zelenski qeyd edib.

İran yenidən BƏƏ və Omana hücum edib

ABŞ-İran atəşkəsindən bəri ilk dəfə olaraq İran dronları və raketləri Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə (BƏƏ) hücum edib. Bildirilir ki, BƏƏ-nin hava hücumundan müdafiə qüvvələri İranda atılan 19 raket və PUA-nı zərərsizləşdirib. Bu barədə ölkənin Müdafiə Nazirliyi "X" sosial media platformasında məlumat verib. Nazirliyin məlumatına əsasən, İran BƏƏ-yə 12 ballistik raket, 3 qanadlı raket və 4 dronla hücum edib.

BƏƏ hökumətinin Mətbuat xidməti bildirib ki, İranın dron hücumundan sonra Fuceyrah neft kompleksinin yaxınlığında yağın baş verib. Hücum nəticəsində Hindistanın 3 vətəndaşı yaralanıb. BƏƏ məktəblərində dərslər 4 günlük onlayn rejimə keçirilib.

BƏƏ hakimiyyəti İranın yeni hücumlarını qətiyyətlə pisləyib və cavab tədbirləri hüquqiyatı olduğunu bəyan edib. BƏƏ-nin Xarici İşlər

Nazirliyi hücumu "təhlükəli eskalasiya" adlandıraraq BƏƏ-nin bu hücumlara cavab vermək üçün tam və qanuni hüququ özündə saxladığını bildirib. İran dövlət televiziyası isə yüksək vəzifəli bir hərbi məmura istinadən Tehran BƏƏ-yə hücum etmək planının olmadığını açıqlayıb.

Almaniya Kansleri Fridrix Merz İranın hücumlarından sonra BƏƏ ilə həmrəyliyini bildirdi: "BƏƏ bir daha İranın pilotsuz təyyarə və raket hücumlarının hədəfinə çevrilib. Biz bu hücumları qətiyyətlə pisləyirik. BƏƏ xalqı və regiondakı tərəfdaşlarımızla həmrəyliyimizi ifadə edirik. Tehran danışıqlar masasına qayıtmalı, regionu və bütün dünyanı girov saxlamadığı dayandırılmalıdır. Hörmüz boğazının blokadası sona çatmalıdır. Tehran nüvə silahı hazırlamamalıdır. Tərəfdaşlarımızı qarşı başqa təhdidlər və ya hücumlar olmamalıdır".

Bu arada Oman hakimiyyəti də BƏƏ ilə sərhəd yaxınlığında yerləşən Bukha şəhərinə zərər endirildiyini bəyan edib. Oman mediasının məlumatına görə, yaşayış binasına ziyan dəyib və iki icnəbəri işçi yaralanıb.

ABŞ lideri Donald Tramp "Truth Social" sosial media platformasında yazıb ki, İran Hörmüz boğazında Cənubi Koreya gəmisi də daxil olmaqla bir neçə gəmiyə zərər endirib. Ağ Evin məlumatına görə, ABŞ qüvvələri İranın 7 gəmisini məhv edib.

Bir gün əvvəl ABŞ Hörmüz boğazında qalan gəmiləri "Azadlıq layihəsi" əməliyyatı çərçivəsində müşayiət edəcəyini açıqlamışdı. İran cavab olaraq bildirmişdi ki, Amerikan gəmilərinə müdaxiləsi aprelin 8-də qüvvəyə minmiş atəşkəsin pozulması hesab olunacaq.

Rizvan CƏFƏROV, "Azərbaycan"

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Sumqayıt Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Zakir Fərəcov Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin sədri Tofiq Paşayevə anası **GÖYƏRÇİN XANIMIN** vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

"AzerGold" QSC-nin rəhbərliyi və kollektivi cəmiyyətin əməkdaşı Anar Qədimova atası **QƏZƏNFƏR QƏDİMOVUN** vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verirlər.

Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin kollektivi Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin sədri Tofiq Paşayevə anası **GÖYƏRÇİN XANIMIN** vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

«AZƏRBAYCAN»
qəzetinin reklam xidməti
539-49-20

BAŞ REDAKTOR
Bəxtiyar SADIQOV

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman və
Baş redaktor müavini	- 538-86-86, 538-35-55	informasiya şöbəsi
Məsəl katib	- 539-43-23,	Humanitar siyasət şöbəsi
Məsəl katib müavini	- 539-44-91,	İctimai əlaqələr şöbəsi
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompyuter mərkəzi
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32	Mühasibatlıq

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti 23L
"Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC
4-cü mərtəbə

azreklam@mail.ru

www.azerbaijan-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj **3773**
Sifariş **565**

Qiyəti **60** qəpik